

परित्राण

(अर्थ व निदान सहित)

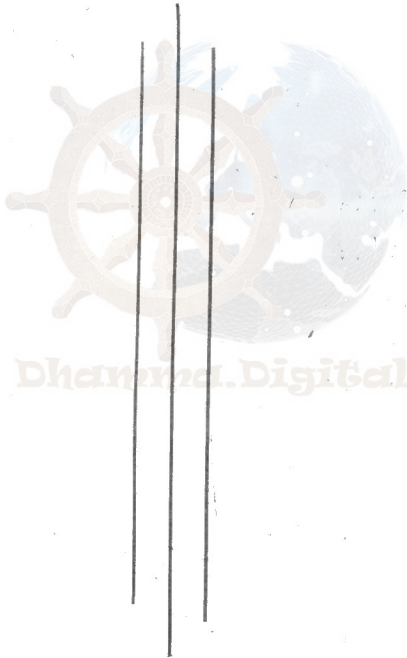
सम्पादक तथा अनुवादकः
भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर

Dhamma.Digital

परित्राण

(अर्थ व निदान सहित)

सम्पादक तथा अनुवादक
भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर

प्रकाशकः

जगतमाया उपासिका

हःखा त्वा, यल ।

परित्वाण अर्थ व निदान सहित द्वितिय संस्करण १००० सफू

बुद्ध सम्बतः २५३६

नेपाल सम्बतः १११२

बिक्रम सम्बतः २०४६

इस्वी सम्बतः १९६२

थाकूः

सुभाष प्रिन्टिङ्ग प्रेस

तःवही, यल ।

फोनः ५-२११६१

द्वितीय संस्करणया भूमिका

स्वंगू लोकया नाथ जुया बिज्याकम्ह भगवान बुद्धं सर्वज्ञान प्राप्त याना बिज्यासें निसें परिनिर्वाण जुया बिमज्यातल्ले ब्रम्हा देव व मनुष्यपिन्त ४५ दँ तक धर्माभूत पान याका त्रिज्यात । थथे ४५ दँ तक देशना याना बिज्यागु उपदेश धर्मस्कन्ध कथं ८४ द्वः मच्छि दःसानं उगु उपदेशया मूल सारभूत 'बिमुक्ति' अर्थात क्लेशं मुक्त जुइगु छगू मात्र जुया च्वन ।

थथे क्लेशं मुक्त जुइगु उपदेश कना बिज्याना तःगु धर्म-मध्यय् उगु बिमुक्ति प्राप्त यायेत कुतः यानां चर्चिपि गृहस्थ, श्रमण व भिक्षुपिनी दध्वी भय, अन्तराय हटे जुया हित सुख जुइगु रूपय कना बिज्याना तःगु उपदेश नं दुध्याना च्वंगु दु । गुकियात पालि 'परित्त' धका धाइ । झीसं परित्ताण धया च्वना !

भगवान बुद्धं स्वयं पाठ याना बिज्यागु परित्ताण निकाय न्यागुली पिटक स्वंगूली उखें थुखें लाना च्वंगु यात दूदंशी जुया बिज्यापि शासनयात रक्षा याना बिज्याना च्वर्चिपि विद्वान आचार्यपिसं स्वांमाः हनेथें छथाय् मुंका "परित्ताण ग्रन्थ" धका छगू अलग्ग पिकया बिज्यात ।

परित्ताणया परम्परा :-

'परित्ताणया प्रारम्भ गनंनिसें शुरू जुल' धका स्वया यंकल धासा भगवान बुद्धया पालंनिसें हे प्रारम्भ जूगु खने दु ।

भगवान बुद्धया इलय हे न्हेन्हु न्हेचा अटूट परित्ताणया पाठ जूगु वर्णन धम्मपद अट्टकचालय् वया च्वंगु दु । परित्ताण पाठ द्वारा न्हेःहु

[ख]

जक प्रायु दुम्ह 'प्रायुवड्डन कुमार' सच्छि व तीदँ प्रायु म्वानावंगु
खँ उल्लेख जुया च्वंगु दु ।

भगवान बुद्ध महापरिनिर्वाण जुया विज्याय् धुंका नं धार्मिक
कार्यय् परित्वाणयात महत्वपूर्णगु स्थानय् तयातःगु दु । शासन सम्बत
५०० दँ इलय् याम्ह मिलिन्द जुजुं परित्वाण सम्बन्धी प्रश्न नागसेन
स्थविरयाके न्यंगु बखते नागसेन स्थविरं चित्त बुझय् जुडक लिसः
विया विज्यागु मिलिन्द प्रश्न पालि क्यनाःतगु दु ।

शासन सम्बत् ६१२ स लङ्का द्वीपय् निम्हम उपतिस्स जुजुया
पालय् भगवान बुद्धया पालय् वैशाली जूथे लङ्काय् नं दुर्भिक्ष, रोग,
भय जूगु बखते भिक्षुपिन्त स्वंगू याम तक 'रतन सुत्त' परित्वाण पाठ
याके विया उगु भय शान्त जुयावंगु दु । (चूल वंश ३७ परिच्छेद
११६-१६८ गाथा) ।

वर्मा देशय् नं 'च्यांसेता' धइम्ह जुजुया दरवार दयेकूगु बखते
'अरहं' धइम्ह स्थविर प्रमुख ४००० म्ह भिक्षुपिनि पाखें परित्वाण
पाठ याकुगु खँ शिलालेखय् उल्लेख जुया च्वंगु दु । उक्त खँ भदन्त
वासेट्टाभिवंसयागु परित्वाण शब्दार्थया भूमिकाय् उल्लेख जुयाच्वंगु दु ।

थाइलैण्डय् नं महापरित्वाण सूत्र पाठ परम्परा न्हापांनिसेँ दुगु
खँ भिक्षु सुदर्शनया महापरित्वाणया भूमिकाय् उल्लेख जुया च्वंगु दु ।

नेपालय् नं ४०-४५ दँ न्ह्यो प्रज्ञानन्द महास्थविर किण्डोल
बिहारय् विज्याना च्वंगु बखतय् सकल श्रद्धालु भक्तजनपिनि रोग
भय उपद्रवादि शान्त याय्या लागि दातापिनि पाखें प्रार्थना याःगुलि
चटगाउँ व अर्कनय् स्यनावयागु कथं परित्वाण पाठ याना विज्यागु
जुया च्वन । अवलेसं निसेँ नेपालय् परित्वाण पाठ यायेगु चलन
दयावंगु जुल ।

परित्राण पाठ द्वारा केवल रोग व्याधि जक हटे जुइगु मखु उकी धयातःगु बमोजिम आचरण याना यंकल धाःसा थुगु जीवन् सुख शान्ति जुया अन्न सम्पूर्ण दुःखं मुक्त जुया निर्वाण तकनं प्राप्त याये फइगु जुया च्वन । भगवान् बुद्धं मङ्गल सूत्र देशना याना विज्यागु बखते देशनाया अन्तय् द्वःछिगु कोटि देवतापि अरहन्त जुल । श्रोतापत्ति आदि मार्गं फलय् ध्यपिला गिन्ति हे मद्दु । वथे रत्न सूत्र देशनाया अन्तय् ८४ द्वः प्राणीपिन्त दुःखं मुक्तजुया च्वंगु मार्गफल निर्वाण प्राप्त जुल ।

परित्राण पाठ द्वारा भय अन्तराय हटे जुयावनी धया कनांतःगु खःसां परित्राण पाठ याइम्ह व न्यनीम्हसिया थःथःगु अङ्ग पुरेमजुल धाःसा परित्राणया महानिश्चय फल गुलि दयेमाःगु खः व दयेफइ-मखु । गथेकि वासः धइगुलि रोग लायकिगु खः सानं वासः सेवन याइम्हसिनं पालन यायेमाःगु नियम वमोजिम वासः सेवन याःसाजक रोगलाई । अथे मयात धाःसा उगु वासःलं फाइदा कायेफइ मखु । अथे हे पाठ याइम्ह व न्यनीम्ह सियानं थः थःगु अङ्ग पुरे याये माःगु जुया च्वन ।

परित्राण पाठ याइहसिया पुरेयाय् माःगु अङ्ग स्वंगु :-

- १) शुद्ध रूपं पाठ यायेगु ।
- २) अर्थ श्वीका पाठ यायेगु ।
- ३) पाठ न्यनाच्वंपिति प्रति मैत्रीपूर्णं चित्तं पाठ यायेगु ।

परित्राण पाठ न्यनीम्हेसिया पुरे जुइमाःगु अङ्ग स्वंगु :-

- १) पञ्च महापापय् मलाम्ह जुइमाःगु ।
- २) नियत मिथ्यादृष्टि रहितम्ह जुइमाःगु ।
- ३) न्यना च्वंगु परित्राण प्रति विश्वास दुम्ह जुइमाःगु ।

(दीघनिकाय पाथिक वंग अट्टकथा व मिलिन्द प्रश्न)

परित्राणय् गुलिनं सूत्रत वःगु दु । इपि फुकं भगवान बुद्धं छगू
छगू कारणे आजा जुया बिज्यागु जुया च्वन । व खँ “परित्राणया
निदान” धका क्वय् उल्लेख यानागु दु ।

परित्राण झिनिपु दु । झिनिपुया झिनिगू प्रकारं हे महत्व दु ।
गथेकि :—

- १) आवाहन सूत्र पाठ द्वारा देवतापिन्त आवाहन याना गुलि
इपिनाप घनिष्ट सम्बन्ध स्वाकेगु जूवनी गुकिंयाना इमिसं
झीत माःगु फुगु मदत याइ अथवा ग्वाहालि बिइ ।
- २) मङ्गल सूत्र पाठ द्वारा थःत मङ्गल जुइ, भि जुइ, कल्य ण
जुइ ।
- ३) रतन सूत्र पाठ द्वारा रोग भय अन्तराय हटे जुइ ।
- ४) भेत्त सूत्र पाठ द्वारा थःत अनिष्ट यायेत कुतः याना च्वपिसं
अनिष्ट काये फइमखु ।
- ५) खन्ध सूत्र पाठ द्वारा वीषधारी सर्प, बिच्छे आदि पाखें छुं
बिघ्न जुइ फइ मखु ।
- ६) मोर सूत्र पाठ द्वारा दुर्घटना जुइगु पाखें बचेजुई ।
- ७) वट्ट सूत्र पाठ द्वारा छेँ मि नइगु भयं बचे जुइ ।
- ८) धजग्ग सूत्र पाठ द्वारा भय त्रास आदि जुइगु पाखें बचें जुइ ।
- ९) आटानाटीय सूत्र पाठ द्वारा भूत प्रेत आदि पाखें जुइगु
उपद्रवं बचे जुइ ।
- १०) अङ्गुलिमाल सूत्र पाठ द्वारा मिसातय् प्रसव व्यथां मुक्त जुइ ।
- ११) बोज्जङ्ग सूत्र पाठ द्वारा रोग भय शान्त जुइ ।
- १२) पुब्बण्ह सूत्र पाठ द्वारा दुन्निमित्त, अमङ्गल, मभिक म्हनीगु झंग
पछित मभिक हालीगु, ग्रह दशा मभिना च्वंगु फुकं फालावनी ।

शुक्थं परिव्राणया विभिन्न सूत्र, अर्थ, भाव व लक्षण कथं स्वयेवले आपालं प्रकारया आनिशसं जाःगु खने दु ।

आः थन आवाहन सूत्र, आटानाटीय सूत्र, बोज्झङ्ग सूत्र व पुब्बण्ह सूत्रया वारयू समाधान यायेमाःगु छुं खं थन च्वया च्वना ।

“समन्ता नसें आरक्खं गण्हन्तु” तक ‘सकल देवताषिन्त निमन्त्रणा यायेगु रूपं आवाहन यानागुलि इमिगु पाखें थःत हित कल्याण अले शारानयात व लोकयात नं उन्नति वृद्धि यायेनाः धका आशिका याना तःगु सूत्र जुल ।

महापरिव्राणय् च्वंगु आटानाटीय सूत्र आणा (पावर) शक्ति तच्चगु जुया यक्ष आदि दुबीगु बखते जक पाठ याइगु जुया हित्थं पाठ याइपिनिया लागि माः माःगु बुद्धगुण जक कथा आचार्यपिसं रचनायाना तःगु गाथा जुया च्वन ।

बोज्झङ्ग सूत्र महापरिव्राणय् वःगु मूल सूत्र चुण्णिय (गद्य) यात थ्व परिव्राणय् गाथा (पद्य) रूप दयेका मिलेयाना तःगु जुया च्वन ।

पुब्बण्ह सूत्रय्-अङ्गुत्तर निकायय् बुद्ध कनां बिज्यागु गाथा समावेश याना मेगु गाथा उकियात लवय्क दयेका तःगु जुया च्वन । शुक्थ आवाहन सूत्र सहित प्यपु सूत्रय् लिपाया आचार्यपिसं ग्रन्थानुकूलं तन दयेका थकूगु जुल ।

थौं कन्हे अनेक भय रोम दुर्घटना द्वारा मरण जुइगु आपालं दया च्वन । उकिं उजोगु भय वचे जुइत हित्थं परिव्राण पाठ यायेगु अति आवश्यक जुया च्वन ।

सम्पूर्ण परिव्राण हित्थं पाठ याये मफुपिसं न्हेगु बार दुने लाका पाठ यायेगु उल्लेख याना तःगु दु । व थये खः—

आवाहन सूत्र व मङ्गल सूत्र— आइतवार ।

रतन सूत्र— सोमवार ।

मेत्त सूत्र— मङ्गलवार ।

खन्ध, मोर व वट्ट सूत्र— बुधवार ।

धजग्ग सूत्र— विहीवार ।

आटानाटीय सूत्र— शुक्रवार ।

अङ्गुलीमाल, वोज्जाङ्ग व पुब्बण्ह सूत्र— शनिवार ।

थुगु सफूती झिनिपु परिव्राण जक मखु, ह्लापा यागु परिव्राण दुगु सूत्र नं समावेश यानागु दु ।

परिव्राण झिनिपुया शब्दार्थ रूप चवया मेगु सूत्रया अर्थ ह्लापा यागु परिव्राणय् दुगु भावार्थनतुं तथाबिया । थ्व परिव्राणया शब्दार्थ व निदान पूर्वकेत बर्मी सफू हानं जातकयागु आधार कया पूर्वकागु खः । मंगल सूत्रया निदान छपु ‘महेन्द्र रत्न शाक्य परियत्ति सध्दम्म पालक’ कालिम्पोङ्ग प्रकाशित जूगु धर्मोदय पत्रिकाय् ब्यूगु उध्दृत यानागु खः । तसर्थ महेन्द्र रत्न शाक्ययात हार्दिक शुभ मङ्गल कामना याना ।

थ्व परिव्राणय् प्रत्येकया निदान व अर्थ जक दतः अज्ञ नं परिव्राणया व्याख्या यायेमुला अपूर्ण हे तिति । भदन्त ‘वासेट्टाभिवस’ धयाम्ह बर्मी भन्ते नं परिव्राण सम्बन्धी छगू बृहत् सफू चवया विज्यागु दु ।

थ्व परिव्राणया शब्दार्थ बर्मी भाषं नेपाल भाषाय् अनुवाद जूगु करीब नीन्यादं मयाक दयधुं कल । स्वर्दति न्ह्यो वट्ट सूत्रया निदान तक कालिम्पोङ्ग धर्मोदय पत्रिकाय् प्रकाश यायेय बियाछ्वया । प्रकाश नं याना हल । थुगु बारय् कालिम्पोङ्ग धर्मोदय पत्रिकाया सम्पादकयात धन्यवाद ज्ञापन याना ।

श्व सफू पिहाँवगुया कारणः-

न्हेला च्यालाति न्हापायागु खँ खः । छन्हु जगतमाया शाक्य विहारे उपोसथ दिन खुन्हु सुमङ्गल विहाय् बुध्द पूजा यायेत विज्यात । बुध्द-पूजा, धर्म देशना न्यने धुंका परित्ताण किताब प्रकाश यायेगु इच्छा जूगु प्रकट याना विज्यात । जि धया थौं कन्हे किताब छापे यायेत यक्व दां माः धया । गुलि लगे ज्वी धाल । सुभाष प्रिंटिङ्ग प्रेसे न्यना विज्याहुँ धया । छन्हु फुर्सदय् न्यं विज्यात । मोटा मोटि हिसाबं १५ हजार लगे ज्वी धाल । १५ हजार वंसां परित्ताण छापे यायेगु स्वीकार याना विज्यात ।

जगत माया शाक्ययाके परित्ताण सफू प्रकाश यायेगु इच्छा गुजु छु कारणं धका न्यना वले, वसपोल जगत मायां धया विज्यात-
“भन्ते ! जि परित्ताण किताब श्वाथः जुइक पाठ याना गुकियाना जित ग्यागु धइगु मदया तना वन, वहे महत्त्व खंका परित्ताण किताब छापे यायेगु मतीवःगु खः” धका धया विज्यात ।

भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर तथा स्व. भिक्षु धर्मा लोक महास्थविर महास्थविर द्वयं पाखें सम्पादन जूगु परित्ताण बि. सं. २०३६ तकया दुने एकादसम संस्करण छापेयाना प्रकाश जुइ धुंकल, श्व निदान सहित परित्ताण द्वितीय संस्करण खः ।

श्व सफूया प्रकाशिका जगत माया शाक्य गुन्हसिनं परित्ताण महत्त्व खंका श्व परित्ताण सफू प्रकाशन याना विज्यात उम्ह प्रकाशिकायात हार्दिक शुभ मङ्गल कामना याना च्वना ।

अंगुलिमाल सूत्रया निदान च्वयेत पूज्य संघ नायक प्रज्ञानन्द

[ज]

महास्थविरं चवया विज्यागु महाजयमङ्गल पाठ, धर्म रत्न शाक्य
त्रिशूलीं चवया विज्यागु अंगुलिमालया पूर्व कथा, बुद्धचर्या व वर्मी
सफू थुलि सफूया आधार कयागु जुल, अकिं वस्पोल संघ नायक
प्रज्ञानन्द महास्थविर तथा धर्म रत्न शाक्य त्रिशूलीया प्रति नं कृतज्ञ
जुआ चवना ।

अन्ते दिक्क मचासे धाःकथं छापे याना विया सहयोग विया
विज्यागुलि सुभाष प्रिन्टिङ्ग प्रेसया नायो तथा प्रेसया सकल
परिवार प्रति नं कृतज्ञ जुया चवना ।

अनुवादक तथा सम्पादक

सुमङ्गल विहार
लुकुसि टोल, यल ।
४ जेष्ठ २०४६

Dhamma.Digital

प्रकाशकीय

भन्तेपिसं परित्ताणया महत्त्व कना विज्यागु अनुसार ण्हि ण्हि
परित्ताण पाठ याना । परिणाम स्वरूप जित ग्यागु भय मदया वन ।
उगु गुणयात लुमंका परित्ताण सफू प्रकाश यायेगु मती वल । श्व
खँ पूज्य बुद्ध घोष महास्थविरयात निवेदन याना बले वसपोलं फुगु
सहयोग याना बीगु वचन बिया विज्यात । उकि वसपोलया प्रति
आभारी जुया चवना ।

श्व सफू पिकायगु ज्या छय् भिचा अनागारिका सुजातां प्रूफ
स्वयेगु ज्या याना ब्यूगुलि अनागारिका सुजाता प्रति नं कृतज्ञ जुया
चवना ।

Dhamma.Digital

प्रकाशिका

मिति:- ४ जेष्ठ २०४६

“नमो तस्स भगवतो अरहतो सस्मा सम्बुद्धस्स”

आवाहन सुत्तं

समन्ता चक्क-वालेसु, अत्रा.गच्छन्तु देवता ।
सद्धम्मं मुनि-राजस्स, सुणन्तु सग्ग-मोक्ख-वं ॥
धम्म सवण-कालो अयं भद्दन्ता !
नमो तस्स भगवतो अरहतो सस्मा सम्बुद्धस्स ॥
ये सन्तां सन्त-चित्ता, ति-सरण-सरणा
एत्थ लोक.न्तरेवा, भुम्मा.भुम्माच देवा,
गुण-गण-गहण, ब्यावटा सब्ब-कालं ।
एते आयन्तु देवा, वर-कनकमये,
मेरू-राजे वसन्तो, सन्तो सन्तोस-हेतुं,
मुनि-वर-वचनं, सोतु.मग्गं समग्गा ॥
सब्बेसु चक्क-वालेसु, यक्खा देवाच ब्रह्मणो,
यं अम्हेहि कतं पुञ्जं, सब्ब-सम्पत्ति-साधकं ।
सब्बे तं अनुमोदित्वा, समग्गा सासने रता,
पमाद-रहिता होन्तु, आरक्खासु विसेसतो ॥

सासनस्सच लोकस्स, वुड्ढी भवतु सब्बदा ।
 सासनम्पिच लोकञ्च, देवा रक्खन्तु सब्बदा ॥
 सिद्धिं होन्तु सुखो सब्बे, परिवारेहि अत्तनो ।
 अ-नीघा सु-मना होन्तु, सह सब्बेहि जातिभि ॥

राजतोवा, चोरतोवा, मनुस्सतोवा, अ-मनुस्सतोवा,
 अग्गितोवा, उदकतोवा, पिसाचतोवा, खाणुकतोवा,
 कण्टकतोवा, नक्खत्ततोवा, जनपदरोगतोवा,
 अ-सद्धम्मतोवा, अ-सन्दिट्ठितोवा, अ-सप्पुरिसतोवा,
 चण्ड-हत्थि-अस्स-मिग-गोण-कुक्कुर-अहि-विच्छिक्क-
 मणिसप्प-दीपि-अच्छ-तरच्छ-सुकर-महिस-यक्ख-
 रक्खसा.दीहि नाना-भयतोवा, नाना-रोगतोवा,
 नाना-उपद्दवतोवा, आरक्खं गण्हन्तु ।

Dhamma.Digital

आवाहन सुत्तं निद्धितं

मंगल सुत्तं

यं मङ्गलं द्वादसहि, चिन्तयिसु स-देवका ।
 सोत्थानं ना.धिगच्छन्ति, अट्ट-तिसञ्च मङ्गलं ॥
 देसितं देव-देवेन, सब्ब-पाप-विनासनं ।
 सब्ब-लोक-हितत्थाय, मङ्गलं तं भणाम हे ॥

एवं मे सुतं एकं समयं भगवा सावत्थियं विहरति
 जेत-वने अनाथ-पिण्डकस्स आरामे । अथखो अञ्जतरा
 देवता अभिक्कन्ताय रत्तिया अभिक्कन्त-वण्णा केवल
 -कप्पं जेत-वनं ओभासेत्वा येन भगवा तेनुपसङ्गमि ।
 उपसङ्गमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं अट्ठासि ।
 एकमन्तं ठिता खो सादेवता भगवन्तं गाथायअज्जमासि ।

बहू देवा मनुस्साच, मङ्गलानि अचिन्तयुं ।

आकङ्खमाना सोत्थानं, ब्रूहि मङ्गलमुत्तमं ॥१॥

अ-सेवनाच बालानं, पण्डितानञ्च सेवना ।

पूजाच पूजनेय्यानं, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥२॥

पतिरूप-देस-वासोच, पुब्बेच कत-पुञ्जता ।

अत्त-सम्मा पणोधीच, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥३॥

बाहुसच्चञ्च सिप्यञ्च, विनयोच, सु-सिक्खितो ।

सु-भासिताच यावाचा, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥४॥

माता-पितु उपट्ठानं, पुत्त-दारस्स सङ्गहो ।

अनाकुलाच कम्मन्ता, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥५॥

दानञ्च धम्म-चरिया च, ज्ञातकानञ्च सङ्गहो ।

अनबज्जानि कम्मनि, एतं नङ्गलमुत्तमं ॥६॥

धारती विरती पापा, मज्ज-पानाच्च संयमो ।
 अ.प्पमादोच्च धम्मेषु, एतं मङ्गल.मुत्तमं ॥७॥
 गारवोच्च निवातोच्च, सन्तुट्ठिच्च, कतञ्जुता ।
 कालेन धम्म-सवणं, एतं मङ्गल.मुत्तमं ॥८॥
 खन्तीच्च सो-वचस्सता, समणानञ्च दस्सनं ।
 कालेन धम्म-साकच्छा, एतं मङ्गल.मुत्तमं ॥९॥
 तपोच्च ब्रह्म-चरियञ्च, अरिय-सच्चान दस्सनं ।
 निब्बान-सच्छि-क्खिरिया च, एतं मङ्गल.मुत्तमं ॥१०॥
 फुट्ट.स्सलोक-धम्मेषि, चित्तं य.स्स न कम्पति ।
 अ-सोकं वि-रजं खेमं, एतं मङ्गल.मुत्तमं ॥११॥
 एतादिसानि कत्वान, सब्बत्थ म-पराजिता ।
 सब्बत्थ सोत्थि गच्छन्ति, तंतेसं मङ्गल.मुत्तमं ॥१२॥

मङ्गल-सुत्तं निट्ठितं

रतनसुत्तं

पणिधानतो पट्टाय तथागतस्स दस पारमियो,
 दस उपपारमियो, दस परमत्थ पारमियो'ति
 सम-तिस पारमियो पञ्चमहा-परिच्चागे, लोकत्थ

-चरियं जातत्थ-चरियं बुद्धत्थ-चरियन्ति तिस्रो
 चरियायो, पच्छिमभवे गम्भ.वोवकन्ति, जाति,
 अभिनिक्खमनं, पधानचरियं, बोधि पल्लङ्के मार
 -विजयं सब्बञ्जुत.ञ्जाणप्पटिवेधं धम्म-चक्क.प्पव-
 त्तनं, नवलोकुत्तर-धम्मे'ति सब्बेपि. मे बुद्ध-गुणे
 आवज्जेत्वा वेसालिया तीसु पाकार.न्तरेसु ति-याम
 -रत्ति परित्तं करोन्तो आयस्मा आनन्दथेरो विय
 कारुञ्ज-चित्तं उपट्टपेत्वा ।

कोटी-सत-सहस्सेसु, चक्क-वालेसु देवता ।
 यस्सा.णं पटिग्गणहन्ति, यञ्च वेसालिया पुरे ॥
 रोगा.मनुस्स-दुब्भिव्ख,-सम्मूतं ति-विधं भय ।
 खिप्प.मन्तरधापेसि, परित्तं तं भणाम हे ॥

यानी.ध भूतानि समागतानि,
 भुम्मानिवा यानिव अन्तलिक्खे ।
 सब्बे.व भूता सु-मना भवन्तु,
 अथोपि सक्कच्च सुणन्तु भासितं ॥१॥

तस्मा हि भूता निसामेथ सब्बे,
 मेत्तं करोथ मानुसिया पजाय ।

दिवाच रत्तो च हरन्ति ये बलि,
तस्मा हि नेरक्खथ अ.प्पमत्ता ॥२॥

यंकिञ्चि वित्तं इधवा हुरंवा,
सग्गोसुवा यं रतनं पणीतं ।
न नोसमं अत्थि तथागतेन,
इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥३॥

खयंवि-रागं अ-मतं पणीतं,
य.दज्जगा सक्क-मुनी समाहितो ।
न तेन धम्मेन सम.त्थिकिञ्चि,
इदम्पि धम्मे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥४॥

यं बुद्ध-सेट्ठो परिवण्णयी सुञ्चि,
समाधि.मानन्तरिकञ्ज.माहु ।
समाधिना तेन समो नविज्जति,
इदम्पि धम्मे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥५॥

(७)

ये पुग्गला अट्ट-सतं पसट्ठा,
चत्तारि एतानि युगानि होन्ति ।
ते दक्खिण्यया सुगतस्स सावका,
एतेसु दिन्नानि मह.प्फलानि ।
इदम्पि संघे रतनं पणीतं,
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥६॥

ये सु.प्पयुत्ता मनसा दल्हेन,
निक्कामिनो गोतम-सासनह्मि ।
ते पत्ति-पत्ता अ-मतं विगह्य,
लद्धा मुधा १निब्बुति भुञ्जमाना ।
इदम्पि संघे रतनं पणीतं,
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥७॥

यथि.न्द-खीलो २पठविस्सितो सिया,
चतुग्भि वातेहि अ-सम्पकम्पियो ।
तथू.पमं सप्पुरिसं वदामि,
यो अरिय-सच्चानि अवेच्च पस्सति ।
इदम्पि संघे रतनं पणीतं,
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥८॥

१ निब्बुति सी. । २ पठविस्सितो सी. ।

ये अरिय-सच्चानि बिभावयन्ति,
 गम्भीर-पञ्जेन सु-देसितानि ।
 किञ्चापि ते होन्ति भुसं पमत्ता,
 न ते भवं अट्टम.मादियन्ति ।
 इदम्पि संघे रतनं पणीतं,
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥९॥
 सहा.व.स्स दस्सन-सम्पदाय,
 तय.स्सु धम्मा जहिता भवन्ति ।
 सक्काय-दिट्ठि विचिकिच्छित्तञ्च,
 सील.ब्बतंवापि य दत्थिकिञ्चि ।
 चतूह.पायेहिच वि.प्पमुत्तो,
 छ.च्चा.भिठानानि अ-भब्बकातुं ।
 इदम्पि संघे रतनं पणीतं,
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥१०॥
 किञ्चापि सो १कम्मकरोति पापकं,
 कायेन वाचा उद चेतसावा
 २अ-भब्ब सो तस्स ३पटिच्छदाय,
 अ-भब्बता दिट्ठ.पदस्स वुत्ता ।
 इदम्पि संघे रतनं पणीतं,
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥११॥

१ कम्मं सी. । २ अभब्बो सी. पटिच्छादाय सी. ।

वन.पगुम्बे १यथ फुसिस्त.ग्गे,
 गिह्यान मासे पठमस्मि गिम्हे ।
 तथू.पमं धम्म-वरं अदेसयि,
 निब्बान--गामिं परमं--हिताय ।
 इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं,
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥१२॥
 वरो वरञ्जू वर दो वरा.हरो,
 अनुत्तरो धम्म-वरं अदेसयि ।
 इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं,
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥१३॥
 खीणं पुराण नव नत्थि सम्भवं,
 त्रि-रत्त-चित्ता.यतिके भवस्मि ।
 ते खीण-बीजा अ-विहत्तिह-च्छन्दा,
 निब्बन्ति धीरा २यथ.यंपदीपो ।
 इदम्पि संघे रतनं पणीतं,
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥१४॥
 यानी धभूतानि समागतानि,
 भुम्मानिवा यानिव अन्तल्लिक्खे ।
 तथागतं देव-मनुस्स-पूजितं,

१ यथाफुसिस्तग्गे सी. । २ यथायंपदीपो सी. ।

बुद्धं नमस्साम सुवत्थि होतु ॥१५॥

यानी.ध भूतानि समागतानि,
भुम्मानिवा यानिव अन्तलिक्खे ।

तथागतं देव-मनुस्स-पूजितं,
घम्मं नमस्साम सुवत्थि होतु ॥१६॥

यानी.ध भूतानि समागतानि,
भुम्मानिवा यानिव अन्तलिक्खे ।

तथागतं देव-मनुस्स-पूजितं.
संघं नमस्साम सुवत्थि होतु ॥१७॥

रतन-सुत्तं निट्ठितं

मेत्तसुत्तं

यस्सा.नुभावतो यक्खा, नेवदस्सेन्ति भिसनं ।
यम्हि चेवा-नुयुञ्जन्तो, रत्तिन्दिव.म-तन्दितो ॥
सुखं सुपति सुत्तोच, पापं किञ्चि न पस्सति ।
एव.मादि-गुणूपेतं, परित्तं तं भणाम हे ॥

करणीय.मत्थ-कुसलेन

१यन्त सन्तं पदं अभिसमेच्च ।

१ यन्तं सी. ।

सक्को उजूच मुहुजूच,
 सू-वचो च.स्स मुदु अनतिमानी ॥१॥
 सन्तुस्सकोच सु-भ रोच
 अप्प - किच्चोच सल्लहुक-वुत्ति ।
 सन्ति.न्द्रियोच निपकोच,
 अ.प्पगब्भो कुलेस्वननुगिद्धो ॥२॥
 न च खुद्द.माचरे किञ्चि,
 येन विञ्जू परे उपवदेयुं ।
 सुखिनोव खेमिनो होन्तु,
 १सब्ब-सत्ता भवन्तु सुखित.त्ता ॥३॥
 येकेचि पाण भूत.त्थि,
 तसावा २थावराव.नवसेसा ।
 दोघावा येव महन्ता,
 मज्झिमा रस्सका अणुक थूला ॥४॥
 दिट्ठावा येव अ-दिट्ठा,
 येव दूरे वसन्ति अ-विदूरे ।
 भूतावा ३सम्भवेसीव,
 ४सब्ब-सत्ता भवन्तु सुखित.त्ता ॥५॥
 न परो परं निकुब्बेथ,

१ सब्बे सत्ता सी. । २ थवरा वा अनवसेसा सी. ।

३ सम्भवेसीवा सी. । ४ सब्बेसत्ता ।

ना.तिमञ्ज्रेथ	कत्थञ्चि नं	किञ्चि	।
व्यारोसना		पटिघ-सञ्जा,	
नाञ्ज.मञ्जस्स		दुक्ख.मिच्छेय्य	।६।
माता	यथा	नियं पुत्त,	
१आयुसा		एक-पुत्त.मनुरक्खे	।
एवम्पि		सब्ब-भूतेसु,	
मानसं	भावये	अ-परिमाणं	।।७।।
मेत्तञ्च		सब्ब-लोकस्मि,	
मानसं	भावये	अ-परिमाणं	।
उद्धं	अधोच	तिरियञ्च,	
अ सम्बाधं		अ-वेर.भ-सपत्तं	।।८।।
तिट्ठं	चरं	निसिन्नोव,	
सयानो	यावता.स्स	विगत-मिद्वो	।
एतं	सति	अधिद्वेय्य,	
ब्रह्म मेतं		विहार.मिधमा.हु	।।९।।
दिट्ठिञ्च		अनुपगगम्म,	
सीलवा	दस्सनेन	सम्पन्नो	।
कामेसु	विनय	गेधं,	
न हि जातु	२गग्गभ-सेय्य	पुनरेति	।।१०।।
	मेत्त-सुत्तं	निट्ठित	

१. आयुसा सी. । २ गग्गभसेय्यं सी. ।

खन्धसुत्तं

सब्बा.सीविस-जातीनं, दिब्ब-मन्तं.गदं विय ।
यं नासेति विसं घोरं, सेसञ्चापि परिस्सयं ॥
आणा-खेतह्मि सब्बत्थ, सब्बदा सब्ब-पाणिनं ।
सब्बसोपि निवारेति, परित्तं तं भणाम हे ।
विरूपक्खेहि मे मेत्तं, मेत्तं एरापथेहि मे ।
छब्ब्यापुत्ते हि मेमेत्तं,मेत्तं कण्हा-गोतमकेहिच ॥१॥
अ-पादकेहि मे मेत्तं, मेत्तं द्वि-पादकेहि मे ।
चतु.प्पदेहि मे मेत्तं, मेत्तं बहु.प्पदेहि मे ॥२॥
मा मं अ-पादको हिंसि मा मं हिंसि द्वि-पादको ।
मा मं चतु.प्पदो हिंसि, मा मं हिंसि बहु-प्पदो ॥३॥
सब्बे सत्ता सब्बे पाणा, सब्बे भूताच केवला ।
सब्बे भद्रानि पस्सन्तु, मा किञ्चि पाप.मागमा ॥४॥
अप्पमाणो बुद्धो, अप्पमाणो धम्मो ।
अ.प्पमाणो संधी, पमाणवन्तानि सरीसपानि ॥५॥
अहि विच्छिक्का सतपदी, उण्ण-नाभी सरबू मूसिका ।
कता मे रक्खा, कतं मे परित्तं ॥६॥
पटिक्कमन्तु भूतानि, सोहं नमो भगवतो ।
नमो सत्तान्नं सम्मासम्बुद्धानं ॥७॥

खन्ध सुत्तं निद्वितं

मोरसुत्त

पूरेन्तं बोधि-सम्भारे, निब्बत्तं मोर-योनियं ।
येन संविहिता.रक्खं, महा-सत्तं वने-चरा ॥
चिरस्सं वायमन्तापि, नेव सक्खिसु गण्हितुं ।
ब्रह्म-मन्तन्ति अक्खातं, परित्तं त भणाम हे !

उदेत्त.यं चक्खुमा एक-राजा,
हरि.स्स वण्णो पथविप्पभासो ।
तं तं नमस्सामि हरि.स्स-वण्णं पथविप्पभासं,
तया.ज्ज गुत्ता विहरेमु दिवसं ॥१॥

ये ब्राह्मणा वेदगु सब्ब-धम्मे,
ते मे नमो तेच मं पालयन्तु ।
नम.त्थु बुद्धानं नम.त्थु बोधिया
नमो विमुत्तानं नमो विमुत्तिया ।
इमं सो परित्तंकत्वा, मोरो चरति एसना ॥२॥

अपेत्त.यं चक्खुमा एक-राजा,
हरि.स्स-वण्णो पथविप्पभासो ।
तं तं नमस्सामि हरि.स्स-वण्णं पथविप्पभासं,
तया.ज्ज गुत्ता विहरेमु रत्ति ॥३॥
ये ब्राह्मणा वेद्दाम् सब्ब-धम्मे,
ते मे नमो ते च मं पालयन्तु ।

नमस्तु बुद्धानं नमस्तु बोधिया,
नमो विमुत्तानं नमो विमुत्तिया ।
इमं सो परित्तं कत्वा,
मोरो वासमकप्पयि ॥४॥

मोर-सुत्तं निवृत्तं

वट्टसुत्त

पूरेन्तं बोधि-सम्भारे, निव्वत्तं वट्ट-जातियं ।
यस्स तेजेन दावग्गि, महा-सत्तां विवज्जयि ।
थेरस्स सारि-पुत्तास्स, लोक-नाथेन भासितं ।
कप्पट्ठायिं महा-तेजं, परित्तं तं भणाम हे ॥
अत्थि लोके सील-गुणो सच्चं सोचेय्य नुद्दया ।
तेन सच्चेन काहामि, सच्च-किरिय मनुत्तरं ॥१॥
आवज्जेत्वा धम्म-बलं सरित्त्वा पुब्बके जिने ।
सच्च-बलमवस्साय, सच्च-किरियमकासहं ॥२॥
सन्ति पक्खा अ-पतना, सन्ति पादा अ-वञ्चना ।
माता पिता च निक्खन्ता, जात-वेद पटिक्कम ॥३॥
सह सच्चे कते मह्यं, महा-पज्जलितो सिखी ।
वज्जेसि सोलस करीसानि, उदकं पत्त्वा यथा सिखी ॥
सच्चेन मे समो नत्थि, एसा मे सच्च-पारमी ॥४॥

वट्ट-सुत्तं निवृत्तं

धजग्गसुत्त

यस्सानुस्सरणेनापि, अन्तलिक्खेपि पाणिनो ।
पतिट्ठमधिगच्छन्ति, भूमियं विय सब्बथा ॥
सब्बुपद्दव-जालहा, यक्ख-चोरादि-सम्भवा ।
गणना नच मुत्तानं, परित्तं त भणाम हे ॥

एवं मे सुतं, एकं समयं भगवा सावत्थियं
विहरति जेत-वने अनाथ पिण्डकस्स आरामे ।

तत्र खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि भिक्खवो
ति । भद्दन्तेति तेभिक्खू भगवतो पच्चस्सोसुं ।
भगवा एतदवोच-भूत-पुब्बं भिक्खवे देवा सुर-सङ्गामो
समुपब्यूह्लो अहोसि । अथखो भिक्खवे सक्कोदेवान्
स्सिन्दो देवे तार्वत्तिसे आमन्तेसि- सचे मारिसा देवान्
सङ्गामगतानं उव्वजेय्य भयंवा छम्भितत्तं वा
लोम-हंसोवा ममेव तस्मिं समये धजग्गं उल्लो-
केय्याथ । ममं हि वो धजग्गं उल्लोकयत्तं यंभवि-
स्सति भयंवा छम्भितत्तं वा लोम-हंसोवा सो
पहायिस्सति । १॥

नो चे मे धजग्ग उल्लोकेय्याथ । अथ पजापयिस्स
देव-राजस्स धजग्ग उल्लोकेय्याथ । पजापतिस्स
हि वो देव-राजस्स धजग्गं उल्लोकयत्तं यंभविस्सति
भयंवा छम्भितत्तं वा लोम-हंसोवा, सो पही-
यिस्सति ॥२॥

नो चे पजापतिस्स देव-राजस्स धज्जग्गं उल्लो-
केट्ठयाथ । अथ वरुणस्स देव-राजस्स धज्जग्गं उल्लो-
केट्ठयाथ । वरुणस्स हिवो देवराजस्स धज्जग्गं उल्लो-
कयतं यं भविस्सति भयंवा छम्भितत्तं वा लोम-हंसो
वा, सो पहीयिस्सति ॥३॥

नो चे वरुणस्स देव-राजस्स धज्जग्गं उल्लो-
केट्ठयाथ । अथ ईसानस्स देव-राजास्स धज्जग्गं
उल्लोकेट्ठयाथ ईसानस्स हि वो देव-राजस्स धज्जग्गं
उल्लोकयतं यं भविस्सति भयंवा छम्भितत्तं वा लोमं
हंसोवा, सो पहीयिस्सतीति ॥४॥

तं खो पन भिक्खवे सक्कस्सवादेवान्.मिन्दस्स
धज्जग्गं उल्लोकयतं, पजापतिस्सवा देव-राजस्स
धलज्जग्गं उल्लोकयतं, वरुणस्सवा देव-राजस्स धज्जग्गं
उल्लोकयतं, ईसानस्सवा देवराजस्स धज्जग्गं उल्लो-
कयतं, यं भविस्सति भयंवा छम्भितत्तं वा लोम
हंसोवा सो पहीयेथपि नो पहीयेथ ॥५॥

तं किस्सहेतु ? सक्को हि भिक्खवे ! देवान-
मिन्दो अ-वीत-रागो अ-वोत-दोसो अ-वीत-मोहो
भीरु छम्भी उत्रासी पलायीति ॥६॥

अहञ्चखो भिक्खवे ! एवं वदामि—‘सचे तुह्माकं भिक्खवे ! अरञ्ज-गतानंवा, रुक्ख-मूल-गतानंवा सुञ्जा.गार-गतानं वा, उपज्जेय्य भयंवा छम्भित्तं वा लोम-हंसोवा, ममेव तस्मि समये अनुस्सरेय्याथ, इतिपि सो भगवा अरहं, सम्मासबुद्धो, बिज्जा-चरण-सम्पन्नो, सुगतो, लोक-विदू, अनुत्तरो पुरिस-दम्म-सारथि सत्था देव-मनुस्सानं, भगवा‘ति’ ॥७॥

ममं हि वो भिक्खवे ! अनुस्सरतं यं भविस्सति भयंवा छम्भित्तंवा, लोम-हंसोवा सो पही-यिस्सति ॥८॥

नोचेमं अनुस्सरेय्याथ । अथ धम्मं अनुस्सरे-य्याथ— ‘स्वाक्खातो भगवता धम्मो, सन्दिट्ठिको, अ-कालिको, एहि-पस्सिको, ओपनेय्यिको, पच्चत्तं-वेदितब्बो विञ्जूही’ति

धम्मं हि वो भिक्खवे ! अनुस्सरतं यं भवि-स्सति भयंवा छम्भित्तंवा लोमहंसोवा, सो पहीयिस्सति ॥९॥

नोचे धम्मं अनुस्सरेय्याथ । अथ संघं अनुस्सरेय्याथ सु.प्पटिपन्नो भगवतो सावकसंघो, उजु.प्पटिपन्नो भग-वतो सावकसंघो, जाय.प्पटिपन्नो भगवतो सावकसंघो,

सामिच्चिप्पटिपन्नो भगवतो सावकसंघो यदिदं
 चत्तारि पुरिसयुगानि अट्ट पुरिस-पुग्गला एस भगवतो
 सावक संघो, आहुनेय्यो, पाहुनेय्यो, दक्खिण्यो,
 अञ्जलिकरणीयो, अनुत्तरं पुञ्जकखेत्तं लोकस्सा'ति' ॥

संघं हि वो भिक्खवे ! अनुस्सरतं यं भविस्सति
 भयं वा छम्भितत्तं वा लोमहंसोवा, सो पहीयि-
 स्सति ॥१०॥

तं किस्स हेतु ? तथागतो हि भिक्खवे ! अरहं
 सम्मा सम्बुद्धो वीत-रागो वीत-दोसो वीत-मोहो
 अभीरु अछम्भी अनुत्तासी अ-पलायी'ति ॥

इद.मवोच भगवा, इदं वत्वान सुगतो ।

अथा.परं एत.दवोच सत्था ॥११॥

अरञ्जे रुक्ख-मूलेवा सुञ्जा.गारेव भिक्खवो

अनुस्सरेथ सम्बुद्धं भयं तुह्माकं नोसिया ॥१२॥

नो चे बुद्धं सरेय्याथ, लोक-जेट्ठं नरा.सभं ।

अथ धम्मं सरेय्याथ, नियायानिकं सु-देसितं ॥१३॥

नोचे धम्मं सरेय्याथ, नियायानिकं सु-देसितं ।

अथ सघं सरेय्याथ, पुञ्जकखेत्तं अनुत्तरं ॥१४॥

एवं बुद्धं सरन्तानं, धम्मं संघञ्च भिक्खवो ।
भयंवा छम्भितत्तंवा, लोम-हंसो न हेस्सति ॥१५॥

धजग्ग-मुत्तं निट्ठितं

आटानाटिय सुत्तं

अपसन्नेहि नाथस्स, सासने साधु-सम्मते ।
अ--मनुस्सेहि चण्डेहि, सदा किब्बिस-कारिभि ॥
परिसानं च तस्सनं, अ-हिंसाय च गुत्तिया ।
यं देसेसि माहावीरो, परित्तं तं भणामहे !
विपस्सिस्स च नमत्थु, चक्खुमन्तस्स सिरीमतो ।
सिखिस्सापिच नमत्थु, सब्ब-भूतानु-कम्पिनो ॥१॥
वेस्सभुस्स च नमत्थु, न्हातकस्स तपस्सिनो ।
नमत्थु ककुसन्धस्स, मार-सेना-पमट्ठिनो ॥२॥
कोणागमनस्स नमत्थु, ब्रह्मणस्स वुसीमतो ।
कस्सपस्स च नमत्थु विप्पमुत्तस्स सब्बधि ॥३॥
अङ्गोरसस्स नमत्थु सक्क-पुत्तस्स सिरीमतो ।
यो इमं धम्मं देसेसि, सब्ब-दुक्खापनूदनं ॥४॥
येचापि निब्बुता लोके, यथा-भूतं विपस्सिसुं ।
ते जना अपिसुणाथ, महन्ता वीत-सारदा ॥५॥

हितं देव-मनुस्सानं, यं नमस्सन्ति गोतमं ।
विज्जा-चरण-सम्पन्नं, महन्तं वीत-सारदं ॥६॥

एते च उज्जेच सम्बुद्धा, अनेक-सत-कोटियो ।
सब्बे बुद्धा सम-समा, सब्बे बुद्धा महि-द्विका ॥७॥

सब्बे दस-बलू-पेता, वेसारज्जेहु-पागता ।
सब्बे ते पटिजानन्ति, आसभ-ण्ठान मुत्तमं ॥८॥

सीह-नादं नदन्ते ते, परिसामु वि-सारदा ।
ब्रह्म-चक्कं पवत्तेन्ति, लोके अप्पटिवत्तियं ॥९॥

उपेता बुद्ध-धम्मिहि, अट्टारसहि नायका ।
बार्त्तिस-लक्खणू-पेता, सीता-तुब्यञ्जनाधरा ॥१०॥

व्याम-प्पभाय सुप्पभा, सब्बे-ते मुनि-कुञ्जरा ।
बुद्धा सब्बञ्जुनो एते, सब्बे खीणा-सवा जिना ॥११॥

महा-पभा महा-तेजा, महा-पञ्जा मह-ब्बला ।
महा-कारुणिका धीरा, सब्बेसानं सुव्वा-वहा ॥१२॥

दीपा नाथा पतिट्ठाच ताणा लेणाच पाणिनं ।
गतो बन्धू महे-स्सासा, सरणाच हिते-सिनो ॥१३॥

स-देवकस्स लोकस्स, सब्बे एते परायणा ।
ते साहं-सिरसा पादे, वन्दामि पुरिसु-त्तमे ॥१४॥

वक्षसा मनसा चैव, वन्दामे.ते तथागते ।
 सयने आसने ठाने, गमनेचा.पि सब्बदा ॥१५॥
 सदा सुखेन रक्खन्तु, बुद्धा सन्ति-करा ५तुवं ।
 तेहि ५त्वं रक्खितो सन्तो, मुत्तो सब्ब-मयेहिच ॥१६॥
 सब्ब-रोगा विनीमुत्तो, सब्ब-सन्ताप-वज्जितो ।
 सब्ब-वेर.मतिक्कन्तो, निब्बुतोच ५तुवं भव ॥१७॥
 तेसं सच्चेन सीलेन, खन्ति-मेत्ता-बलेनच ।
 ते पि अम्हे.नुरक्खन्तु, अ-रोगेन सुखेनच ॥१८॥
 पुरत्थिमास्मि दिसा-भागे, सन्ति भूता महि.द्विका ।
 तेपि अम्हे नुरक्खन्तु, अ-रोगेन सुखेनच ॥१९॥
 दक्खिणास्मि दिसा-भागे, सन्ति देवा महि.द्विका ।
 तेपि अम्हे.नुरक्खन्तु, अ-रोगेन सुखेनच ॥२०॥
 पच्छिमास्मि दिसा-भागे, सन्ति नागा महि.द्विका ।
 तेपि अम्हे.नुरक्खन्तु, अ-रोगेन सुखेनच ॥२१॥
 उत्तरास्मि दिसा-भागे, सन्ति यक्खा महि.द्विका ।
 तेपि अम्हे-नुरक्खन्तु अ-रोगेन सुखेनच ॥२२॥
 पुरत्थिमेन धत-रट्ठो, दक्खिणेन विरुल्लको ।
 पच्छिमेन विरूपक्खो, कुवेरो उत्तरं दिसं ॥२३॥

५य.गु निर्म्मि पाठ याय्वत्ते- — तुवं मम; ५त्वं — मं ।

(२३)

चत्तारो ते महा-राजा, लोक-पाला यसस्सिनो ।
तेपि अम्हे-नुरक्खन्तु. अरोगेन सुखेनच ॥२४॥
आकासट्टाच भूमट्टा, देवा नागा महि.द्विका ।
तेपि अम्हे-नुरक्खन्तु, अ-रोगेन सुखेनच ॥२५॥
इद्धिमन्तोच ये देवा, वसन्ता इध सासने ।
तेपि अम्हे.नुरक्खन्तु, अ-रोगेन सुखेनच ॥२६॥
सब्बी.तियो विवज्जन्तु, सोको रोगो विनस्सतु ।
माते भवन्त्वन्तराया, सुखी दिघा.युको भव ॥२७॥
अभिवादन-सीलिस्स, निच्चं बुड्ढा.पचायिनो ।
चत्तारो धम्मा वड्ढन्ति, आयु वण्णो सुखं बलं ॥२८॥

आटानाटिय-सुत्तं निवृत्तं

Dhamma.Digital अंगुलीमाल सुत्तं

परित्तं यं भणन्तस्स, निसिन्न.ठान-धोवनं ।
उदकम्पि विनासेति, सब्ब.मेव परिस्सयं ॥
सोत्थिना गब्भ-वुट्ठानं, यञ्च साधेति तद्धण्णे ।
थेरस्स.ङ्गुलिमालस्स, लोक-नाथेन भासितं ॥
कप्प.ट्ठायि महा-तेजं, परित्तं तं भणाम हे !

यतो.हं भगिनि अरियाय जातिया जातो
ना.भिजानामि सञ्चिच्च पाणं जीविता वीरोपेता तेन
सच्चेन सोत्थि ते होतु सोत्थि गढमस्स ।

अंगुनिमाल-सुत्त निट्ठितं

बोज्जग्गु सुत्तं

संसारे संसरन्तानं, सब्ब-दुक्ख-विनासने ।
सत्त धम्मेच्च बोज्जग्गु, मार-सेना-पमद्वने ॥
बुज्जित्वा येच्चि.मे सत्ता, ति-भवा मुत्तकु.त्तमा ।
अ-जाति.म-जरा-ब्बयाधि, अ-मतं निब्भयं गता ॥
एवमा.दि-गुणू.पेतं, अनेक-गुणसङ्गहं ।
ओसधञ्च इमं मन्तं, बोज्जग्गुञ्च भणाम हे !
बोज्जग्गु सति-सङ्खातो, धम्मानं-विचयो तथा ।
वीरिय पोति-पस्सद्धि, बोज्जग्गुञ्च तथा परे ॥१॥
समाधु.पेक्खा-बोज्जग्गु, सत्ते ते सब्ब-दस्सिना ।
मुनिना सम्म-दक्खाता, भाविता बहुली-कता ॥२॥
संबत्तन्ति अभिञ्जाय, निब्बानायच्च बोधिया ।
एतेन सच्च वज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बदा ॥३॥

एकस्मिं समये नाथो, मोगल्लानञ्च कस्सपं ।
गिलाने दुक्खिते दिस्वा, बोञ्ज्झं सत्त देसयि ॥४॥
तेच तं अभिनन्दित्वा, रोगा मुच्चिसु तद्धुणे ।
एतेन सच्च-वज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बदा ॥५॥
एकदा धम्म-राजपि, गेलञ्जे ना.भिपीलितो ।
सुन्दत्थेरेन तंयेव, भणापेत्वान सा.दरं ॥६॥
सम्मोदित्वान आबाधा, तह्या बुद्धासि ठानसो ।
एतेन सच्च-वज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बदा ॥७॥
पहीना तेच आबाधा, तिण्णन्नम्पि महेसिनं ।
मग्गा-हता किलेसा.व, पत्ता.नुपत्ति-धम्मतं ।
एतेन सच्च-वज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बदा ॥८॥

बोञ्जाञ्ज-सुत्तं निद्वितं

पुब्बण्ह सुत्त

यं दु.स्मित्तं अव-मङ्गलञ्च,
योचा.मनापो सकुणस्स सहो ।
पाप.ग्गहो दु.स्सुपिनं अ-कन्तं,
बुद्धा.नुभावेन विनास.मेन्तु ॥९॥

गणं गनं मग्ग-हता धका नं दु ।

यं दु.स्त्रिमित्तं अव-मङ्गलञ्च,
यो चाम.नापो सकुणस्स सद्दो ।
पाप.ग्गहो दुस्सुपिनं अ-कन्तं,
धम्मा.नुभावेन विनास.मेन्तु ॥२॥

यं दु.स्त्रिमित्तं अव-मङ्गलञ्च.
योचा.ननापो सकुणस्स सद्दो ।
पाप.ग्गहो दु.स्सुपिनं अ-कन्तं,
संघा.नुभावेन विनास.मेन्तु ॥३॥

दुक्ख प्पत्ताच निद्दुक्खा,
भय प्पत्ताच निब्भया ।
सोक्क पत्ताच निस्सोक्का,
होन्तु सब्बेपि पाणिनो ॥४॥

एत्तावताच अम्हेहि, सम्भतं पुञ्ज-सम्पदं ।
सब्बे देवा.नुमोदन्तु, सब्ब-सम्पति-सिद्धिया ॥५॥
दानं ददन्तु सद्दाय सोलं रक्खन्तु सब्बदा ।
भावना.भिरता होन्तु, गच्छन्तु देवता.गता ॥६॥

सब्बे बुद्धा बल.प्पत्ता, पच्चेकानञ्च यं बलं ।
अरहन्तानञ्च तेजेन, रक्खं बन्धामि सब्बसो ॥७॥

यं किञ्चि वित्तं इध वा हरंवा,
सग्गेसु वा यं रतनं पणीतं ।
न नो समं अत्थि तथागतेन,
इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥८॥

यंकिञ्चि वित्तं इधवा हरंवा,
सग्गेसुवा यं रतनं पणीतं ।
न नो समं अत्थि तथागतेन,
इदम्पि धम्मे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥९॥

यंकिञ्च वित्तं इधवा हरंवा,
सग्गेसु वा यं रतनं पणीत ।
न नो समं अत्थि तथागतेन,
इदम्पि संघे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥१०॥

भवतु सब्ब-मङ्गलं, रक्खन्तु सब्ब-देवता ।
सब्ब-बुद्धानुभावेन, सदा सुखी भवन्तु ते ॥११॥

भवतु सब्ब-मङ्गलं, रक्खन्तु सब्ब-देवता ।
सब्ब-धम्मानुभावेन, सदा सुखी बवन्तु ते ॥१२॥

भवतु सब्ब-मङ्गलं रक्खन्तु सब्ब-देवता ।
सब्ब-संघानु-भावेन, सदा सुखी भवन्तुले ॥१३॥

महा-कारुणिको-नाथो, हिताय सब्ब-पाणिनं ।
पूरेत्वा पारमी सब्बा, पत्तो सम्बोधि-मुत्तमं ।
एतेन सच्च-वज्जेन, सोत्थिते होतु सब्बदा ॥१४॥

जयन्तो बोधिया मूले, सक्क्यानं नन्दि-वड्ढनो ।
एव-मेव जयो होतु, जयस्सु जय-मङ्गले ॥१५॥

अ-पराजित-पत्तलङ्के, सीसे पुथुवि-पुक्खले ।
अभिसेके सब्ब-बुद्धानं, अगग-प्पत्तो पमोदति ॥१६॥

सु-नक्खत्तं सुमङ्गलं, सु-प्पभातं सु-हुट्ठितं ।
सु-खणो सु-मुहत्तो च, सु-यिट्ठं ब्रह्म-चारिसु ॥१७॥

पदक्खिणं काय-कम्मं, वाचा-कम्मं पदक्खिणं ।
पदक्खिणं मनो-कम्मं, पणीधि ते पदक्खिणे ॥१८॥

पदक्खिणानि कत्वान, लभन्त-त्थे पदक्खिणे ।
ते अत्थ-लद्धा सुखिता, विरूल्हा बुद्ध-सासने ।
अ-रोगा सुखिता होन्तु, सह सब्बेहि जातिभि ॥१९॥

पुट्ठवण्ह-मुत्तं निट्ठितं

दस धम्म सुत्तं

भिक्षूनं गुण संयुत्तं, यं देसेसि महामुनि ।
यं सुत्वा पटिपज्जन्तो, सब्ब दुक्खा पमुचवति ॥
सब्ब लोक हितत्थाय, परित्तं तं भणाम हे !

एवं मे सुत्तं-एकं समयं भगवा सावत्थियं विहरति
जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तत्र खो भगवा
भिक्षू आमन्तेसि, 'भिक्षवो' ति, 'भट्ठन्ते 'ति' ते
भिक्षू भगवतो पच्चस्सोसुं । भगवा एतदवोच-दस
इमे भिक्षवे धम्मा पब्बजितेन अभिण्हं पच्चवे-
क्खितब्बा ।

कतमे दस ?

वे वण्णियहि अज्जूपगतो' ति पब्बजितेन
अभिण्हं पच्चवेक्खितब्बं ।

परपटिबद्धा मे जीविका' ति पब्बजितेन अभिण्हं
पच्चवेक्खितब्बं ।

अज्जो मे आकप्पो करणीयो' ति पब्बजितेन
अभिण्हं पच्चवेक्खितब्बं ।

कच्चि नु खो मे अत्ता सीलतो न उपवदन्तीति
पब्बजितेन अभिण्हं पच्चवेक्खितब्बं ।

कच्चि नु खो मं अनुविच्च विञ्जू सब्बहाचारी
सीलतो न उपवदन्तीति पब्बजितेन अभिण्हं पच्च-
वेक्खितब्बं ।

सब्बेहि मे पियेहि मनापेहि नानाभावो विना
भवो'ति पब्बजितेन अभिण्हं पच्चवेक्खितब्बं ।

कम्मस्सकोम्हि, कम्मदायादो, कम्मयोनि, कम्म-
बन्धु, कम्मपटिसरणो यं कम्मं करिस्सामि कल्याणं
वा पापकं वा तस्स दायादो भविस्सामी'ति पब्ब
जितेन अभिण्हं पच्चवेक्खितब्बं ।

कथं भूतस्स मे रत्तिं दिवा वीतिपतन्ती'ति
पब्बजितेन अभिण्हं पच्चवेक्खितब्बं ।

कच्चि नु खो हं सुञ्जागारे अभिरमामी'ति
पब्बजितेन अभिण्हं पच्चवेक्खितब्बं ।

अत्थिनु खो मे उत्तरि मनुस्सधम्मा, अलमरि-
यजाण दस्सन विसेसो अधिगतो'ति सोहं पच्छिमे
काले सब्बहाचारीहि पुट्ठो न मङ्कु भविस्सामी'ति
पब्बजितेन अभिण्हं पच्चवेक्खितब्बं ।

इमे खो भिक्खवे दस धम्मा पब्बजितेन अभिण्हं
पच्चवेविञ्चतब्बाति' । इदमवोच भगवा अत्तमना
ते भिक्खू भगवतो भासितं अभिनन्दुन्ति ।

दस धम्म-सुत्तं निट्ठितं

बुद्धानुस्सति

बुद्धानुस्सति मेत्ता च, असुभं मरणस्सति ।
इतिमा चतुरा रक्खा, भिक्खु भावेय्य सील वा ॥१॥
अनन्तवित्थार गुणं गुणतोनुस्सरं मुनिं ।
भावेय्य बुद्धिमा भिक्खु, बुद्धानुस्सतिमादितो ॥२॥
सवासने किलेसे सो, एको सब्बे निघातिय ।
अहू सुसुद्ध सन्तानो, पूजानञ्च सदारहो । ३॥
सब्ब कालगते धम्मे, सब्बे सम्मा सयंमुनि ।
सब्बाकारेन बुज्झित्वा, एको सब्बञ्जुतं गतो ॥४॥
विपस्सनादि बिज्जाहि, सीलादि चरेणेहि च ।
सुसमिद्धेहि सम्पन्नो, गगनाभेहि नायको ॥५॥

सम्मा गतो सुभं ठानं, अमोघ वचनो च सो ।
 तिविधस्सापि लोकस्स, ज्ञाता निरवसेसतो ॥६॥
 अनेकेहि गुणोघेहि सब्ब सत्तुत्तमो अहु ।
 अनेकेहि उपायेहि, नरदम्मे दमेसि च ॥७॥
 एको सब्बस्स लोकस्स, सब्ब सत्थानुसासको ।
 भाग्य इस्सरियादीनं, गुणानं परमो निधि ॥८॥
 पञ्जास्स सब्ब धम्मेसु, करुणा सब्ब जन्तुसु ।
 अत्तत्थानं परत्थानं, साधिका गुणजेट्ठिका ॥९॥
 दयाय पारमी चित्वा, पञ्जाय'त्तान मुद्धरि ।
 उद्धरि सब्ब धम्मे च, दयाय'ञ्जे च उद्धरि ॥१०॥
 दिस्समानो पि तावस्स, रूपकायो अचिन्तियो ।
 असाधारण जाणड्ढे, धम्मकाये कथा' व कात्ति ॥११॥

Dhamma.Digital

मेत्तानुस्सति

अत्तपमाय सब्बेसं, सत्तानं सुखकामतं ।
 पस्सित्वा कमतो मेत्तं, सब्ब सत्तोसु भावये ॥१॥
 सुखी भवेय्यं निद्दुक्खो, अहं निच्च अहंविद्य ।
 हिता च मे सुखी होन्तु, मज्जत्ताच' थ वेरिनो ॥२॥

इमह्यि गाम वखेत्तह्यि, सत्ता होन्तु सुखी सदा ।
ततो परञ्च रज्जेसु, चक्कवालेसु जन्तुनो ॥३॥
समन्ता चक्कवालेसु, सत्ता नन्तेसु पाणिनो ।
सुखीनो पुग्गला भूता, अत्तभाव गता सियुं ॥४॥
तथा इत्थी पुमा चेव, अरिया अनरिया पि च ।
देवा नरा अपायट्ठा, तथा दस विसासु चात्ति ॥५॥

असुभानुस्सति

अविञ्जाण सुभमिमं, सविञ्जाण सुभं इमं ।
कायं असुभतो पस्सं, असुभं भावये यति ॥१॥
वण्णसण्ठान गन्धेहि, आसयो कासतो तथा ।
पटिक्कूलानि काये मे, कुणपानि द्वि सोलस ॥२॥
पतितह्या पि कुणपा, जेगुच्छं कायनिस्सितं
आधारो हि सुची तस्स, कायो तु कुणपे ठितं ॥३॥
मिल्हे किमि व कायोयं, असुचिह्यि समुट्ठितो ।
अन्तो असुचि सम्पुण्णो, पुण्ण वच्चकुटी विया ॥५॥
असुची सन्दते निच्चं, यथा मेदक थालिका ।
नाना किमि कुलावा सो, पक्क चन्दनिका विय ॥५॥

गण्ड भूतो रोग भूतो, वण्ण भूतो समुस्सयो ।
अते किच्चोति जेगुच्छो, पभिन्न कुणपूपमोति ॥६॥

मरणानुस्सति

पवात दीपतुल्याय, सायुसन्तति याक्खयं ।
परूपमाय सम्पस्सं, भावये मरणस्सति ॥१॥
महासम्पत्ति सम्पत्ता, यथा सत्ता मता इध ।
तथा अहं मरिस्सामि, मरणं मम हेस्सति ॥२॥
उप्पत्तिया सहे वेदं, मरणं आगतं सदा ।
मरणत्थाय ओकासं, वधको विय एसति ॥३॥
ईसकं अनिवत्तन्तं, सततं गमनुस्सुकं ।
जीवितं उदया अत्थ, सुरियो विय धावति ॥४॥
विज्जु बुब्बुल उस्सा व, जलरासि परिक्खयं ।
घातकोव रिपू तस्स, सब्बत्था पि अवारियो ॥५॥
सुयसत्थाम पुञ्चिद्धि, बुद्धि वुड्ढि जिन द्वयं ।
घातेसि मरणं विप्प, कातुमादिसके कथा ॥६॥
पच्चयानञ्च वेकल्या, बाहिरज्जत्तु पट्टवा ।
मरामोरं निमैसा पि, मरमानो अनुक्खणन्ति ॥७॥

अट्ट संवेगवत्थु

भावेत्वा चतुरा रक्खा, आवज्जोय्य अनन्तरं ।
महासंवेग वत्थूनि, अट्ट अट्टित वीरियो ॥१॥
जाति जरा व्याधि च्चुति अपाया-

अतीत अप्पत्तक वट्ट दुक्खं,
इदानि आहारगवेट्टि दुक्खं-

संवेग वत्थूनि इमानि अट्ट ॥२॥
पातो च्च सायम पि चेव इमं विधिञ्जु
आसेवते सततमत्त हिताभिलासि ॥३॥
पप्पोति सो ति विपुलं हतपारि पत्थो
सेट्टं सुखं मुनिविसिट्टमत सुखेन चाति ॥४॥

अट्टवीसति बुद्ध गाथा

तण्हंकरो मलवीरो, मेधंकरो महायसो ।
सरणंकरो लोकहितो, दीपङ्करो जुतिन्धरो ॥१॥
कोण्डञ्जो जनपामोक्खो, मङ्गलो पुरिसासभो ।
सुमनो सुमनो धीरो, रेवतो रतिवड्ढनो ॥२॥

सोमितो गुणसम्पन्नो, अनोमदस्सी जनुत्तमो ।
पदुमो लोकपञ्जोतो, नारदो वरसारथि ॥३॥
पदुमुत्तरो सत्तसारो, सुमेधो अग्गपुग्गलो ।
सुजातो सब्बलोकग्गो, पियदस्सी नरासभो ॥४॥
अत्थदस्सी कारुणिको, धम्मदस्सी तमोनुदो ।
सिद्धत्थो असमो लोके, तिस्सो वरद संवरो ॥५॥
फुस्सो वरद सम्बुद्धो, विपस्सी च अनूपमो ।
सिखी सब्बहितो सत्था, वेस्सभू सुखदायको ॥६॥
ककुसन्धो सत्थवाहो, कोणागमणो रणंजहो ।
कस्सपो सिरिसम्पन्नो, गोतमो सक्क्य पुंगवो ॥७॥
तेसं सच्चेन सीलेन, छन्तिमेत्ता बलेन च ।
तेपि० मं अनुरक्खन्तु, आरोग्येन सुखेनचाति ॥८॥

जिनपञ्जर गाथा

जयासन गता बीरा, जेत्वा मारं सवाहिणि ।
चतुसच्चामत रसं, ये पिर्विसु नरासभा । १॥

०मेपिनि निनि पाठ यायेबले 'त्वं' जुइ ।

तण्हङ्कुरादयो बुद्धा, अट्टवीसति नायका ।
सब्बे पतिट्ठिता मह्यं, 'म. के ते मुनिस्सरा ॥२॥

सिरे पतिट्ठिता बुद्धा, धरणी च मम^२ लोचने ।
सङ्घो पतिट्ठितो मह्यं उरे सब्ब गुणाफरो ॥३॥

हृदये अनुरुद्धो च, सारिपुत्तो च दक्खिणे ।
कोण्डञ्जो पिट्ठि भागस्मि, मोग्गल्लानोसि वामके ॥४॥

दक्खिणे सवणे मह्यं, आट्ट आनन्द राहुला ।
कस्सपो च महानामो, उभोसुं वाम सोतके ॥५॥

केसन्ते पिट्ठि भागस्मि सुरियो व पभङ्कुरो ।
निसिन्नो सिरि सम्पन्नो, सोमितो मुनिपुङ्गवो ॥६॥

कुमार कस्सपो नामो, महेसो चित्र वादको ।
सो मह्यं वदने निच्चं, पतिट्ठासि गुणाफरो ॥७॥

पुण्णो अंगुलिमालो च, उपाली नन्द सीवली ।
थेरा पञ्च इमे जाता, ललाटे तिलका मम^१ ॥८॥

सेसासोति महाथेरा, विजिता जिनसावका ।
जलन्ता सील तेजेन, अङ्ग मङ्ग सु सण्ठिता ॥९॥

मेपिनि निति पाठ यायबन्ने १ 'तुहय' '२. तव' जुह ।

रतनं पुरतो आसि, दक्खिणे मेत्तमुत्तकं ।
धजगं पच्छतो आसि, वामे अंगुलिमालकं ॥१०॥
खन्धमोर परित्तञ्च, आटानाटिय सुत्तकं ।
आकासच्छदनं आसी, सेसापाकार सञ्जिता ॥११॥
जिनाणाबल संयुत्ते, धम्म पाकार लङ्कते ।
वसतो मे चतुर्किच्चेन, सदा सम्बुद्ध पञ्जरे ॥१२॥
वातपित्तादि सञ्जाता, बाहिरज्जत्तु पद्दवा ।
असेसा विलयं यन्तु, अनन्त गुण तेजसा ॥१३॥
जिन पञ्जर मज्जदुं, विहरन्तं महीतले ।
सदा पालेन्तु मं सब्बे, ते महापुरिसा सभा ॥१४॥

इच्चेव मच्चन्त कतो सुरक्खो,
जिनानुभावेन जितूपपद्दवो ।
बुद्धानुभावेन हतारिसङ्घो,
चरामि^२ सद्धम्मनुभाव पालितो ॥१५॥

इच्चेव मच्चन्त कतो सुरक्खो,
जिनानुभावेन जितूपपद्दवो ।
धम्मनानुभावेन हतारिसङ्घो,
चरामि^३ सद्धम्ममुभाव पालितो ॥१६॥

मेपिनि निति पाठ यायवले १ 'ते' २ 'त्व' ३ 'चरासि जुडे' ।

इच्छेव मच्छन्त कतो सुरक्खो ।
जिनानुभावेन जितूपपद्दवो ।
सङ्घानुभावेन हतारिसङ्घो,
चरामि^१ सद्धम्मनुभाव पालितो ॥१७॥

सद्धम्म पाकार परिविखतोस्मि^२,
अट्टारिया अट्टदिसासु होन्ति ।
एत्थन्तरे अट्टनाथा भवन्ति,
उद्धं वितानं व जिना ठिता मे^३ ॥१८॥

भिन्दन्तो मारसेनं मम^४ सिरसि ठितो,
बोधिमारुह्य सत्था ।
मोग्गल्लानोसि वामे वसति भुजतते,
दक्खिणे सारिपुत्तो ॥
धम्मो मज्जे उरस्मि विहरति भवतो,
मोक्खतो मोरयोनि ।
सम्पत्तो बोधिसत्तो चरणयुग गतो,
भानु लोकेक नाथो ॥१९॥
सब्बा व मङ्गलमुपद्दव दुन्निमित्तं,
सब्बीति रोग गहदोसमसेस निन्दा ।

मेपिनि निति पाठ यायबले १ 'चरामि' २ 'तोसि' ३ 'ते'
४ 'तव' जुद्ध ।

सबन्तराय भय दुस्सुपिनं अकन्तं,
बुद्धानुभाव पवरेण पयातु नासं ॥२०॥

सब्बा व मङ्गलमुपद्दव दुन्निमित्तं,
सब्बीति रोग गहदोसमसेस निन्दा ।
सबन्तराय भय दुस्सुपिनं अकन्तं,
धम्मानुभाव पवरेण पयातु नासं ॥२१॥

सब्बा व मङ्गलमुपद्दव दुन्निमित्तं,
सब्बीति रोग गहदोसमसेस निन्दा ।
सबन्तराय भय दुस्सुपिनं अकन्तं,
सद्धानुभाव पवरेण पयातु नासं ॥२२॥

महाजयमंगल गाथा

महाकारुणिको नाथो, हिताय सब्बपाणिनं ।
पूरेत्वा पारमी सब्बा, पत्तो सम्बोधिमुत्तमं ।
एतेन सच्चवज्जेण, होतु मे^१ जयमङ्गलं ॥१॥

जयन्तो बोधिया मूले, सक्क्यानं नन्दिवद्धनो ।
एवं मग्गं^२ जयो होतु, जयस्सु जयमङ्गले ॥२॥

मेपिनि निनि १ 'तुहघ' २ 'ते' जुइ ।

सकत्वा बुद्धरतनं, ओसधं उत्तमं वरं ।
 हितं देव मनुस्सानं, बुद्धतेजेन सोत्थिना ।
 नस्सन्तुपद्दवा सब्बे, दुक्खा वूपसमेन्तु मे । ॥३॥

सकत्वा धम्मरतनं, ओसधं उत्तमं वरं ।
 परिलाहूपसमनं, धम्मतेजेन सोत्थिना ।
 नस्सन्तुपद्दवा सब्बे, भया वूपसमेन्तु मे । ॥४॥

सकत्वा सङ्खरतनं, ओसधं उत्तमं वरं ।
 आहुणेय्यं पाहुणेय्यं, सङ्ख तेजेन सोत्थिना ।
 नस्सन्तुपद्दवा सब्बे, रोगा वूपसमेन्तु मे । ॥५॥

यं किञ्चि रतनं लोके, विज्जति विविधा पुथु ।
 रतनं बुद्ध समं नत्थि, तस्मा सोत्थि भवतु मे । ॥६॥

यं किञ्चि रतनं लोके, विज्जति विविधा पुथु ।
 रतनं धम्म समं नत्थि, तस्मा सोत्थि भवतु मे । ॥७॥

यं किञ्चि रतनं लोके, विज्जति विविधा पुथु ।
 रतनं सङ्ख समं नत्थि, तस्मा सोत्थि भवतु मे । ॥८॥

नत्थि मे सरणं अञ्जं, बुद्धो मे सरणं वरं ।
 एतेन सच्चवज्जेन, होतु मे । जयमङ्गलं । ॥९॥

1 मेफिनि निति पाठ यायबले 'ते' जुइ ।

नत्थि मे सरणं अञ्जं, धम्मो मे सरणं वरं ।
एतेन सच्चवज्जेन, होतु मे' जयमङ्गलं ॥१०॥
नत्थि मे सरणं अञ्जं, सङ्घो मे सरणं वरं ।
एतेन सच्चवज्जेन, होतु मे' जयमङ्गलं ॥११॥
सब्बीतियो, विवज्जन्तु, सब्ब रोगो विनस्सतु ।
मा मे' भवत्वन्तरायो सुखी दीघायुको भव ॥१२॥
भवंतु सब्बमङ्गलं, रक्खन्तु सब्ब देवता ।
सब्ब बुद्धानुभावेन, सदा सोत्थि भवतु मे' ॥१३॥
भवतु सब्बमङ्गलं, रक्खन्तु सब्ब देवता ।
सब्ब धम्मानुभावेन, सदा सोत्थि भवतु मे' ॥१४॥
भवतु सब्बमङ्गलं, रक्खन्तु सब्ब देवता ।
सब्ब सङ्घानुभावेन, सदा सोत्थि भवन्तु मे' ॥१५॥

जयमंगल गाथा

बाहुं सहस्स मभिनिम्मिमत सायुधन्तं, ।
गिरिमेखलं उदितघोर ससेन मारं ।
दानादि धम्म विधिना जित्वा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु मे' जयमङ्गलानि ॥१॥

1 मेपिनि निति पाठ यायबले 'ते' जुइ ।

मारातिरेक मभियुज्जित सब्ब रत्ति,
घोरं पनालवक मक्खमथद्ध यक्खं ।
खन्ति सुदन्त विधिना जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु मे^१ जयमङ्गलानि ॥२॥

नालागिरिं गजवरं अतिमत्त भूतं,
दावग्गिचक्कमसनिव सुदारुणन्तं ।
मेत्तम्बुसेक विधिना जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु मे^१ जयमङ्गलानि ॥३॥

उक्खित्त खग्ग मति हत्थ सुदारुणन्तं,
धावं तियोजन पथगुलिमालवन्तं ।
इद्धिभिसखतमनो जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु मे^१ जयमङ्गलानि ॥४॥

कत्वान कट्टमुदरं इव गग्भिनीया,
च्चिञ्चाय दुट्ठवचन जनकाय मज्जे ।
सन्तेन सोम विधिना जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु^१ जयमङ्गलानि ॥५॥

सच्चं विहाय मतिसच्चक वादकेतुं,
वादा मिरोपितमनं अतिअन्धभूतं ।

१. मेपिनि निरिं पाठ यायेबले ते जुइ ।

पञ्चापदोप जलितो जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु मे^१ जयमङ्गलानि ॥६॥

नन्दोपनन्द भुजग विबुधं महिद्धि,
पुत्तेन थेर भुजगेन दमापयन्तो ।
इद्धु पदेस विधिना जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु मे^१ जयमङ्गलानि ॥७॥

दुग्गाहदिद्धि भुजगेन सुदट्टहत्थं,
ब्रह्मं विसुद्धि जुत्तिमिद्धि बकाभिधानं ।
आणागदेन विधिना जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु मे^१ जयमङ्गलानि ॥८॥

एता पि बुद्ध जयमङ्गल अट्टगाथा,
यो वाचको दिन दिने सरते अतन्दी ।
हित्वान नेकविविधानि चुपह्वानि,
मोक्खं सुखं अधिगमेय्य नरो सपञ्जो ॥९॥

1 मेपिनि निति पाठ रायेबले 'ते' जुद्ध ।

आवाहनस्त्रया शब्दार्थ

समन्ता चक्र-वालेसु, अत्रा.गच्छन्तु देवता ।

सद्धम्मं मुनि-राजस्स, सुणन्तु सग्ग-मोक्खदं ॥

धम्मस्सवण-कालो, अयं भद्दन्ता ।

समन्ता = श्व चक्रवालया लछाखेर, चक्रवालेसु = झिद्रःलचक्रवाले,
धमन्ता = च्वनाच्चर्वापि, देवता = देवतापि ॥ मुनिराजस्स =
मुनिपिनि राजा जुया विज्याकम्ह भगवान बुद्ध यागु, सग्ग मोक्खदं =
स्वर्ग व मोक्ष वीगु, सद्धम्मं = प्रणसा याना तःगु धर्मयात, सोतु =
न्यनेत, अत्र = थुसे थासे, अगच्छन्तु = वा, सुणन्तु = न्यवा,
भद्दन्ता = हे देवगणपि, अयं कालो = थुगु समय, धम्मस्स-
वणकालो = धर्म श्रावण यायेगु समय खः ॥

तमोत्तस्स भगवतो अरहतो सम्भा सम्बुद्धस्स ।

अरहतो = चतुप्रत्यययात ग्रहण याना काय् योग्य जुया विज्याकम्ह
अथवा, अरहतो = गुप्तगु थासे मभिगु ज्या याय् योग्य जुया
मविज्याकम्ह अथवा, अरहतो = संसारचक्रया आरा जुया च्वंगु
अभिसङ्घारयात हटे याना विज्याकम्ह, सम्भा सम्बुद्धस्स हटे
याना व्छय् धुंगु वल्लेण हाकनं उत्पन्न मजुडगु रूपं थः थमं चतुआय्यं
वत्य धर्मयात सीका कया विज्याकम्ह, तस्स भगवतो = वस्पोल
भगवानयात, तमो = तमस्कार ॥

येसन्ता सन्त-चित्ता, ति-सरण सरणा,
 एत्थ लोकन्तरेवा, भुम्मा.भुम्माच्च देवा,
 गुण-गण.गहण, व्यावटा सब्ब-कालं ।
 एते आयन्तु देवा, वर-कनकमये,
 मेरु-राजे वसन्तो, सन्तो सन्तोस-हेतुं,
 मुनि-चर-वचनं, सोतु.मग्गं समग्गा ॥

एत्थ वा = श्रुगु चक्रवालेनं, लोकन्तरेवा = मेगु चक्रवाले तं,
 यसन्ता = चरना च्वंप्पि, सन्ता = ज्ञान्त जुया च्वंप्पि, सन्त-चित्ता =
 ज्ञान्तगुचित्तं दुप्पि, तिसरणसरणा = तिसरणहे जरण जुया च्वंप्पि,
 भुम्मा = भूमी च्वंप्पि, येदेवाच्च = गुप्पि भुमत्थ देवतापिनं, अ-भुम्मा =
 आकाशे च्वंप्पि, येदेवाच्च गुप्पि भुमत्थ देवतापिनं, सब्बकाल = सदा
 सर्वदा कालं, गुण-गण-गहण-व्यावटा = लौकिक गुण लोकोत्तर
 गुणया पुच यात कायगुली तत्पर जुया च्वन, एते देवाच्च = श्रुप्पि
 देवतापिनं, वर-कनक-मये = उत्तमगु सुवर्णमय, मेरु-राजे =
 मुमेरु पर्वते । वसन्तो = चरना च्वंप्पि, सन्तो = सत्पुरुष देवतापिनं,
 सन्तोसहेतुं = सन्तोप जुद्धगुया हेतु जुया च्वंगु, अग्गं = उत्तमगु
 मुनिवरवचनं = भगवान् बुद्धयागु उत्तमगु वचनं परिव्राणं यात,
 सोतुं = न्यनेत, समग्गा = मिले चले जुयां, आयन्तु = दा ॥

सब्बेसु चक्क-वालेसु, यक्खा देवाच्च ब्रह्मणो ।
 यं अम्हेहि कतं पुञ्जं, सब्ब-सम्पत्ति-साधकं ॥
 सब्बे तं अनुमोदित्वा, समग्गा सासने रता ।
 पमाद-रहिता होन्तु, आरक्खासु विसेसतो ॥

सब्बेसु = सकल, चक्रवालेसु = चक्रवाले, वसन्ता = च्वना च्वपिं,
 यक्त्वाच = यक्षपिनं, देवाच = देवतापिनं, ब्रम्हनीच = ब्रम्हापिनं,
 सन्ति = दु, सब्बे सकल यक्ष, देवता, ब्रम्हापि, सब्बसम्पत्ति
 साधकं = सकल सम्पत्तियात पूर्ण याना विद्गु, यं पुञ्जं = गुगु
 पुण्य, अम्हेहि = जिमिसं, कतं = याना, तं पुञ्जं = उगु पुण्य
 यात, अनुमोदित्वा = अनुमोदन याना, समग्गा = मिलं चलेजुया,
 शासने = शासने, रता = न्हाइपु तायाच्वपिं, होन्तु = जु, आर-
 क्काम्बु = आरक्षा याय्गुधी, विसेप्ततो = विशेषरूपं, प्रमाद
 रहिता = प्रमादं रहित जुया च्वपिं, होन्तु = जु ॥

सासनस्सच लोकस्स, वुड्ढी भवतु सब्बदा ।

सासनम्पिच लोकश्च, देवा रक्खन्तु सब्बदा ॥

सासनस्सच = शासनयागु नं, लोकस्सच = लोकजनपिनिगु नं
 वुड्ढी = उन्नति, वड्ढि, सब्बदा = सदा सर्वदा कालं, भवतु =
 जुड्ढमा, सासनम्पिच = शासनयात नं, लोकश्च = लोकजनपिन्त्त नं,
 देवा = देवतापिसं, सब्बदा = सदा सर्वदा कालं, रक्खन्तु = रक्षा-
 या ॥

सद्धि होन्तु सुखी सब्बे, परिवारेहि अत्तनो ।

अ-नीधा सु-मना होन्तु सह सब्बेहि जातिभि ॥

सब्बे = सकल जनपिनि, अत्तनो = थःपिनि, परिवारेहि = परिवा-
 रपिनि, सद्धि = नापं, सुखी = सुखी, होन्तु = जुड्ढमा, सब्बे =
 सकलजनपिं, सब्बेहि = सकल, जातिभि = थःधितिपिनि,
 सह = नापं, अनीधा = दुःखरुदुपिं, होन्तु = जुड्ढमा, सुमना,
 खुशीप्रसन्न, होन्तु = ज्वमा ।

राजतोवा, चोरतोवा, मनुस्सतोवा, अ-मनुस्सतोवा, अग्गितोवा, उदकतोवा, पिसाचतोवा, खाणुकतोवा, कण्टकतोवा नक्खत्ततोवा, जनपद-रोगतोवा, असद्धम्मतोवा, असन्दिट्ठितोवा, अस-प्पुरिसतोवा,

राजतो वा = जुजुयागु भयनं, चोरतो वा = खुंयागु भयनं, मनुस्सतो वा = जंगली मनुतेपु भयनं, अ-मनुस्सतो वा = मन् मखुपि यक्ष तेगु भयनं, अग्गितो वा = मि यागु भयनं, उदकतो वा = लःयागु भयनं, पिसाचतो वा = पिशाच यागु भयानं, खाणुकतो वा = मिमाख्वंयागु भयनं, कण्टकतो वा = कं यागु भयनं, नक्खत्ततो वा = मभिगु नक्खत्तयागु भयनं, जनपद-रोगतो वा = जनपदे जुइगु रोग यागु भयनं, असद्धम्मतो वा = अमत्पुरुष पिनिगु धर्मयागु भयनं, असन्दिट्ठितो वा = मिथ्याधर्मयागु भयनं, असप्पुरिसतो वा = अमत्पुरुष पिनिगु भयनं ॥

Dhamma.Digital

चण्ड-हत्थि, अस्स-मिग, गोण-कुक्कुर, अहि-विच्छिक्क, मणिसप्प-दीपि, अच्छ-तरच्छ, सुकर-महिंस, यक्ख-रक्खसादीहि,

हारांपि किसि, हारांपि सल, हारांपि मृग, हारांपि ब्रह्म हारांपि खिच्चा, हारांपि सर्प, हारांपि विच्छे, हारांपि मणिसर्प, हारांपि चित्तुवा, हारांपि भालु, हारांपि तरच्छ, हारांपि फा, हारांपि म्ये, हारांपि यक्ष, हारांपि लखे च्चनीपि यक्ष आदिया पाखे ज्वीगु ।

(४६)

**नाना-भयतोवा, नाना रोगतोवा नाना उपद्भवतोवा,
आरक्खं गण्हन्तु ।**

नाना-भयतोवा = नाना भय पाखेंनं, नाना रोगतो वा = नाना रोग
पाखेंनं, नाना उपद्भवतो वा = नाना उपद्रवयाभय पाखेंनं, देवता =
देवतापिसं, आरक्खं = आरक्षा, गण्हन्तु = याय्मा ॥

मंगल-सूत्रया निदान

न्यागू कोलाहल

थव लोकय् विभिन्न युगय् इले कोलाहल जुइगु दु । कोलाहल न्यागू प्रकारया दु--

(१) कल्प-कोलाहल- छगू कल्प विनाश जुइगु जुन कि लखछि दँ न्ह्योनिसें कल्प-कोलाहल जुइ । थुगु कोलाहल काम धातु भुवनया 'लोकव्यूह' देवता थुगु मनुष्य लोके वया "थनि लखछि दँ बितेजुया वन कि थुगु लोक व ब्रम्हालोक समेत नष्ट जुइ ।" धका कल्लोल शब्द याना सुचं व्यू वइ । थुकियात कल्प-कोलाहल धाई ।

(२) बुद्ध-कोलाहल-लोकय् छम्ह बुद्ध उत्पन्न जुइगु जुल कि द्रःछि दँ न्ह्योनिसें बुद्ध-कोलाहल जुइ । थुगु कोलाहल लोकपाल देवता थुगु मनुष्य लोके वया "थनि सहस्र दँ बिते जुया वन कि लोकय् सर्वज्ञ बुद्ध उपन्न जुइ ।" धका कल्लोल शब्द याना हाला चाहुला जुइ । थुकियात हे बुद्ध-कोलाहल धाई ।

(३) चक्रवर्ती-कोलाहल- लोकय् छम्ह चक्रवर्ती जुजु उत्पन्न जुइगु जल कि सच्छि दँ न्ह्यो चक्रवर्ती कोलाहल जुइ । अर्थात् थिनं सच्छि दँ लिपा चक्रवर्ती जुजु उत्पन्न जुइ धका शुद्धावास ब्रम्हार्पि क्या घोषणा याः वइ ।

(४) मङ्गल-कोलाहल- लोकय् मंगल धर्म उत्पन्न गुइगु जुन

कि १२ दँ न्ह्योनिसें मंगल-कोलाहल जुइ । थुगु कोलाहल मनुष्य लोकनिसें कया ब्रम्हलोक श्वंक जू वनी ।

(५) मोनेय्य-कोलाहल-छम्ह मोनेय्य पुदगल (विशेष प्रकार याम्ह भिक्षु) उत्पन्न जुइगु जुल कि न्हेदँ न्ह्योनिसें मोनेय्य-कोलाहल जुइ ।

मंगल कोलाहल व मंगल धर्मया उत्पत्ति

भगवान् बृद्धं मंगल-सूत्र देशाना याना बिज्याईगु १२ दँ न्ह्योनिसें लोक्य मंगल-कोलाहल जुल ।

छगू समयय् राजगृह नगरे संस्थागारे मुनाच्चर्पि मनूत मध्ये छम्ह मनू 'जि थौं मंगल-कार्यं छगू याय् मानि ।' धका संस्थागार भवनं पिहां वन । 'मङ्गल' शब्द न्यना संस्थागारे चर्पि मनूतय् थवं थः खँ ल्हात । मंगल धयागु छु ज्वी धका चर्चा जुल । गुलिंसिनं धाल, "मङ्गलगु रुपयात खनीगु सोयेगु हे मंगल खः । अर्थात् दनाखतं तुइसे च्वंम्ह सा खन धाःसा, प्वाथे दुग्ह मिसा खन धाःसा, रोहित धयाम्ह न्या खन धाःसा, साध्योः खन धाःसा, न्हुगु काप खन धाःसा, धौ दुह खन धाःसा वथे तःधगु मंगल मेगु मन्त ।" श्व खँ यात गुलिंसिनं सुकथित खः धका स्वीकार यात । अले थुगु मंगले बिश्वास यापिन्त दृष्ट मांगलिक बिश्वासयाईपि" धका धाल ।

थुगु दिट्ट (दृष्ट) मंगलयात संस्थागारया सकलें सदस्यपिसं स्वीकार मयाः । गुलिंसिनं थुकियात बिरोध याना 'सोयगु मंगल मखु, बर न्वनेगु (सुत्त) मंगल खः' । गथे "जाःगु; पूर्ण न्ह्यज्याहुँ" ।

‘भोजनया; न; धयागु शब्द न्यनेगु हे मंगल खः, थुकिच्चे मेगु मंगल मद्दु’ धाल । थुकियातं नं गुर्लिसिनं पाय्छि जू धका स्वीकार यात । अले थुगु मंगले विश्वास याःपित ‘सुत्त मांगलिक विश्वास’ याइपि धका धाल ।

थुगु ‘सुत्तमंगल’ यात नं गुर्लिसिनं विरोध यानां ‘मुत्त मङ्गल’ या खँ कन । “गुगु नतुनेगु, स्वाद काय्गु स्पर्श काय्गु (थिइगु) खः व हे मंगल खः” धका धाल । अर्थात् सुथे दनाखतं पृथ्वीयात स्पर्श यायगु, वाउँगु घाँय् थिइगु, सा खि (गोवर) थिइगु, शुद्धगु वस्त्र थिइगु, रोहित न्या थिइगु, लुँ वहः थिइगु, भोजनाया स्वाद काय्गु हे उत्तमगु मंगल खः, थ्व सोया तःधगु मंगल मेगु मद्दु धका धाल । थ्व खँ यात नं गुर्लिसिनं शुभाषित खः धका स्वीकार यात । अले इपि ‘सुत्त मांगलिक विश्वास याइपि’ जुल ।

थुकथं संस्थागारया ब्यावक मनूत स्वपुचः जुल । इपि थी-थी मंगल बिश्वासीपिनि थवं थः खँ मिलेमजू । अले मंगल छगू विवादया विषय जूवन । न्ह्याथासं मंगलया विषयय् चर्चा जुल । थुगु चर्चा भूमी वास याना चर्वापि भूनस्थ देवतापिसं ताया इमिनं अथे हे चर्चा जुल । तर इमिसनं निर्णय याये मफुत । थुगु हे रुपं तनत देवतापिनि चर्चा जुजुं ब्रम्हलोक थ्यकं झिनिदँतक मंगलता विषयय् चर्चा जुल । सुनानं मंगलया विषयय् निश्चय याये मफु । लिपा देवराज इन्द्रं विचाः यात, मनुष्य, देव, मार ब्रम्हाजोके सर्वज्ञ बुद्ध छम्ह बाहेक मंगलया विषयय् कनेफुम्ह सुं दइ मवु । भगवान् बुद्धया थाय् वना हे न्यवने माली ।

इन्द्र छम्ह देवतायात बुद्धयाके मंगलया विषयय् प्रश्य न्यनेगु आदेश बिल । उम्ह देवता आपालं देवतापिसहित चान्हेसिगु प्रहरे थावस्ती जेतवन महाबिहारे धःगु दिव्य प्रकाशं जेतवन छगुर्लि

जाज्वल्यमान जुङ्क प्रकाशित यायां गन भगवान् बुद्ध दुगु खः, अन-
वना बुद्धयात अभिवादन याना प्रार्थना यात—“कल्याण आकांक्षा
याना आपालं देवता व मनूतयसं मंगलया विषयय् बिचाः याय्
धुं'कल' तर सीके मफु । उकिं आः छलपोलं मंगलया विषयय्
आज्ञा जुया बिज्याहुं ।”

भगवान् बुद्धं उम्ह देवतायागु प्रार्थना यात स्वीकार याना ११
पु गाथाद्वारा ३८ गू प्रकारया मंगल-धर्म कना विज्यात । व हे मंगल
धर्म यात सदेव, मार, ब्रम्हालोकय ब्याक्कसिनं अनुमोदत यात ।
तथागतं मंगल-सूत्र देशना बिज्यागु बखते द्वःछिगू कोटि देवतापि
अहंत् जुल । श्रोतापन्न इत्यादिया ला गिन्ति हे मद्दु । मंगलया
विषय खँ न्यने धुं'का बुद्धयात अभिनन्दन तथा अभिवादन याना
देवतापि अत्यन्त प्रसन्न जुयाथ : थःगु थासेनतुं लिहां वन ।

कन्हेखुनु भगवानं आनन्दयात मंगल-सूत्र उपदेश याना
विज्यात । आयुःमान आनन्दं भिक्षुपिन्त स्याना बिल । थुकथं
लोकय् मंगल धर्म उत्पन्न जूगु खँ सुत्तनिपात अट्टकथा ग्रन्थय्
उल्लेख याना तःगु दु ।

मंगल सूत्रया शब्दार्थ

यं मङ्गलं द्वादस हि, चिन्तयिसु स-देवका ।
सोत्थानं नाधिगच्छन्ति, अट्टांसिञ्च मङ्गलं ॥

सदेवका = देव सहित मनुष्यपिसं, यं मङ्गलं = गुगु मङ्गलयात,

द्वारप्रहि = झिनिदं तक, चिन्तयिसु = चिन्तनायात, सोत्थानं =
सुख वृद्धि जुइगुया हेतु जुया च्वंगु, अट्टतिस = स्वीच्यागू प्रकारं
दया च्वंगु, तं मङ्गलं = उगु मङ्गलयात नाधिच्छन्ति न अधिग-
च्छन्ति एव = सीके हे मफया च्वन ॥

देसितं देव-देवेन, सब्ब-पाप-विनासनं ।

सब्बलोक-हितत्थाय, मङ्गलंतं भणामहे ॥

देव-देवेन = देवतापि शिषं उत्तम जुया विज्याकम्ह बिशुद्धि देव
जुया विज्याकम्ह बुद्ध भगवानं, सब्बलोक, हितत्थाय = सकल
सत्तलोकया उन्नति वृद्धि याय्या निर्मित्त, देसितं = देशाना याना
विज्यागु, सब्बपापविनासनं = सकलपापयात बिनाश याइगु,
तं मङ्गलं = उगु मङ्गलयात, हे = हे सज्जन वर्गीपि मयं = शीसं,
भणाम पाठ याय्नु ॥

एवं मे सुतं एकं समयं भगवा सावत्थियं विह-
रति जेत-वने अनाथ-पिण्डकस्स आरामे । अथ खो
अञ्जतरा देवता अभिक्कन्ताय रत्तिया अभिक्कन्त
वग्णा केवल-कप्पं जेत-वनं ओभसेत्वा येन भगवा
तेनुपसङ्कमि । उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा
एकमन्तं अट्टासि । एकमन्तं ठिता खो सा देवता
भगवन्तं गाथाय अज्जभासि-

भन्तेकस्मप = भन्ते काश्यप, इदं सुतं = त्व मङ्गल सुत्र धर्मयात
मे मया आनन्दत्थेरेन = जि आनन्द स्थधिरं, भगवतो = भगवान

बुद्धया संमुखा = न्होने, एवं = थध्ये, सुतं = न्यनागु दु, उपल-
 क्खितं = लुमंका तयागु दु, उपधारितं = धारण याना
 तयागु दु । एकं = छगू, समयं = समये, भगवा = भगवान,
 सावत्थियं = श्रावस्ती, अनाथपिण्डकस्स = अनार्थपिण्डकया,
 आरामे = न्ह्याइपुस्य च्वंगु, जेतवने = जेतवन विहारे, विहरति =
 विहार याना विज्याना च्वन, अथ खो = अथे भिज्याना च्वंगु बखते,
 अञ्जतरा = जाति नामं प्रकट मजूम्ह, देवता = देवपुत्र,
 अभिक्कन्ताय = वहनि सिया प्रहर विते जुया बसेलि, रत्तिया =
 चान्हे यागु अवस्थाय्, अभिक्कन्तवण्णा = अत्पन्त बाँलास्य च्वंगु
 रूप जुया, केवल कप्पं = सकल, जेतवनं = जेतवन बिहार यात,
 ओभासेत्वा = शरीरयागु तेजं जाज्वल्य मान याना, येन = गुगु
 थासे, भगवा = भगवान, अत्थि = दु, तेन = अन भगवान दुगु थासे,
 उपसङ्कमि = लिक्क वना, उपसङ्कमित्वा = लिक्क वना, भगवन्तं
 = भगवान यात, अभिवादेत्वा = वन्दना याना एकमन्तं = छखे
 योग्यगु थासे, अट्ठासि = च्वं च्वन, एकमन्तं = छखे योग्यगु थासे,
 ठिता खो = च्वन च्वंम्ह, सा देवता = उम्ह देवतां, भगवन्तं =
 भगवानयात, गाथाय = गाथा द्वारा अज्झभासि = बिन्ति यात ॥

बहु देवा मनुस्साच, मङ्गलानि अचिन्तयुं ।

आकङ्खमान सोत्थानं, ब्रुहि मङ्गलमुत्तमं ॥

भन्ते भगवा = महा भाग्य वानम्ह भगवान, बहु = आपाल, देवाच
 = देवतापिसंनं, मनुस्साच = मनुष्य पिसंनं, सोत्थानं = शुद्धगु,
 निब्बानं = निर्वाण सुखयात, आकङ्खमाना = इच्छा याना,
 मङ्गलानि = उन्नति बृद्धि जुइगुया हेतु गुया च्वंगु मङ्गल धर्म यात,
 द्वादसहित = झिनिदँ तक, अचिन्तयुं = चिन्तना यात, चिन्त

यन्तापि = चिन्तना याःसानं, नाधि गच्छन्ति = सीका क₁य् फुगु
मखु, तं = उगु मङ्गल धर्मं यात, त्वं = छलपोलं ब्रुहि = आज्ञा
जुया विज्याय् माल ॥

**अ-सेवनाच्च बालानं, पण्डितानञ्च सेवना ।
पूजाच्च पूजनेय्यानं, मुत्तमङ्गल. एत्तमं ॥**

भो देवपुत्त = हे देवपुत्र, बालानं = मूर्खजनपि नापं, या अ.सेवना-
च = गुगु सेवा सत्संगत मयाय्गु नं, पण्डितानं = ज्ञानि पण्डितजन
पिनि नाप, या सेवानाच्च = गुगु सेवा सत्संगत भक्ति यायगु नं,
पूजनेय्यानं = पूजा याय् योग्यपिन्त, या पूजाच्च = गुगु पूजा याय्गु
नं, अत्थि = दु, एत्तं = श्व स्वंगू प्रकारया धर्मं हे, उत्तमं = उत्तमगु,
मङ्गलं = मङ्गल जुया च्वंगु धका, त्वं = छ देवपुत्रं गण्हाहि =
धारण याय् माल ॥

**पतिरूप-देस-वासोच्च, पुब्बेच्च कत-पुञ्जाता ।
अत्त-सम्मा-पणीधीच्च, एत्तं मङ्गल मुत्तमं ॥**

भो देवपुत्त = हे देवपुत्र, पतिरूपदेसवासोच्च = योग्यगु थासे
वास याय्गु नं, पुब्बे = ह्लापा, पुर्वजन्मे, कत पुञ्जातान = थःमं
याना वयागु पुण्य दया च्वंगु भाव नं, अत्तसम्मापणीधीच्च = थःगु
शरीर यात वाँलाक बसय् तय्गु नं, अत्थि = दया च्वन,
एत्तं = श्व स्वंगू प्रकारया धर्मं हे, उत्तमं = उत्तमगु, मङ्गलं =
मङ्गल जुया च्वंगु धका, त्वं = छ देवपुत्रं, गण्हाहि = धारण याय्
माल ॥

**बाहुस्सच्चञ्च सिप्पञ्च, विनयोच सु-सिक्खितो
सु. भासिताच यावाचा, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥**

भो देवपुत्त = हे देवपुत्र, बाहुस्सच्चञ्च = आपालं बहुश्रुत दय्का च्वनेगुनं, सिप्पञ्च = हस्त शिल्प आदि विद्या सय्केगुनं, सुसिक्खितो = बांलाक स्यना तःगु, विनयोच = विनय धर्म नं सुभासिता = बांलाक ह्लाय्गु, या वाचाच = गुगु वचनं, अत्थि = दया च्वन, एतं = श्व प्यंगू प्रकारयागु धर्म हे, उत्तमं = उत्तमगु, मङ्गलं = मङ्गल जुया च्वंगु धका, त्वं = छ देवपुत्रं, गण्हाहि = धारण यात् माल ॥

**माता-पितु उपट्टानं, पुत्त दारस्स सङ्गहो ।
अनाकुलाच कम्मन्ता, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥**

भो देवपुत्त = हे देवपुत्र, मातापितु = मां बोपिन्त उपट्टानञ्च = सेवा टहल याय्गु नं, पुत्त दारञ्च = काय कलापिन्त, सङ्गहोच = भरण पोषण याय्गुनं, अनाकुलाच = अज्ञत् तन्ता मदुगु, कम्मन्ताच = ज्या नं अत्थि = दया च्वन, एतं = श्व स्वंगू प्रकारया धर्म हे, उत्तमं = उत्तमगु, मङ्गलं = मङ्गलजुया च्वंगु खः धका त्वं = छ देवपुत्रं, गण्हाहि = धारण याय् माल ॥

**दानञ्च धम्म-चरिया च, जातकानञ्च सङ्गहो ।
अनवज्जानि कम्मनि, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥**

भो देवपुत्त = हे देवपुत्र, यं दानं च = गुगु दानवीगु नं, या धम्म-चरिया च = गुगु सुचरित्त धर्मयात् आचरण याय्गुनं, जातकानं =

ज्ञातिबन्धुपिन्त, यो संगहो च = गुगु संग्रह, उकार याय्गुनं, अनवज्जानि = दोषमदुगु, यानि कम्मानि च = गुगु ज्यायाय्गुनं, अत्थि दयाच्चन । एतं = थुपि प्यंगू प्रकारया धर्मं हे, उत्तमं = उत्तमगु, मङ्गलं = मङ्गल जुया च्वंगु धका, त्वं छ देवपुत्रं गण्हाहि = धारण याय् माल ।

आरती विरती पापा मज्जपानाच्च संयमो अप्पमादो च धम्मेषु, एतं मङ्गल मुत्तमं ।

भो देवपुत्त = हे देवपुत्र, पापा = पापं, या आरती च = गुगु चित्तं अलग जुया च्वनेगु नं, मज्जपाना = अय्ला थ्वं त्वनेगुलि, यो संयमो च = गुगु संयम जुया च्वनेगु नं, धम्मेषु = कुशल धर्मय्, यो अप्पमादो च = गुगु अप्रमाद जुया च्वनेगु नं, अत्थि = दयाच्चन, तं = थुपि स्वंगू धर्मं हे, उत्तमं = उत्तमगु, मंगलं = मंगलजुया च्वंगु खः धका, त्वं = छ देवपुत्रं, गण्हाहि = धारण याय् माल ।

गारवो च निवातो च, सन्तुट्ठि च, कतञ्जुता । कालेन धम्म-सवणं, एतं मङ्गल मुत्तमं ।

भो देवपुत्त = हे देवपुत्र, यो गारवो च = गुपि आदर गौरवतय् योग्यपित आदरगौरव तय्गुनं, यो निवातो च = गुगु कोमालि जुयाच्च्वनेगु स्वभावनं, या सन्तुट्ठि च = गुगु सन्तोष जुया च्वनेगु नं या कतञ्जुता च = गुगु यानातःगु गुणयात म्हसीका तय्गुनं, कालेन = योग्यगु समय्, यं धम्म सवणं च = गुगु धर्मं श्रवण याय्गु नं, अत्थि = दयाच्चन, एतं = थुपि न्यागू प्रकारया धर्मं हे,

उत्तमं = उत्तमगु, मंगलं = मङ्गलजुगा च्वंगु खः धका, त्वं
छ देवपुत्रं गण्हाहि धारण याय् माल ।

खन्तीच सोवचस्सता, समणानञ्च दस्सनं ।

कालेन धम्म साकच्छा, एतं मङ्गल मुत्तमं ॥

भीदेवपुत्र = हे देव पुत्र खन्तीच = सह याय्गुनं, सोवचस्सताच
= सत्पुरुषपिसं उपदेग व्युगु वचन न्यने अपुका च्वने फय्केनं,
समणानं = श्रवण ब्रम्हर्णपिनिगु, दस्सनञ्च = दर्शन याय्गुनं,
कालेन = थ.त अनुकूल मिले जुइगु बखते, धम्मसाकच्छाच = धर्म
यागु छल फज याय्गुनं, अत्थि = दयाच्वन, एतं = थ्व प्यंगू प्रकारया
धर्म हे, उत्तमं = उत्तमगु मङ्गलं = मङ्गल जुगा च्वंगु खः धका,
त्वं = छ देवपुत्रं, गण्हाहि = धारण याय् माल ।

तपोच ब्रह्म चरियञ्च, अरिय सच्चान दस्सनं ।

निब्बान सच्छि किरियाच. एतं मङ्गल मुत्तमं ॥

भो देवपुत्र = हे देवपुत्र, तपोच = तप चर्या यायगुनं
ब्रम्हचरियञ्च = उत्तमगु ब्रम्हचर्या पालन यायगुनं, अरिय-
सच्चानं = प्यंगू आर्यसत्य ज्ञानयात, दस्सनञ्च = खंकेगुनं,
निब्बानं = निर्वाण सुखयात, सच्छि किरियाच = साक्षात्कार
यायगुनं, अत्थि = दयाच्वन, एतं थ्व प्यंगू प्रकारया धर्म हे,
उत्तमं = उत्तमगु, मङ्गलं = मंगल जुगा च्वंगु धका, त्वं = छ देवपुत्रं,
गण्हाहि = धारण याय् माल ॥

**फुट्टस्स लोक धम्महेहि, चित्तं यस्स न कम्पति ।
असोकं वि-रजं खेमं, एतं मङ्गल मुत्तमं ॥**

भो देवपुत्र = हे देवपुत्र, लोकधम्महेहि = च्यागू लोक धर्म,
फुट्टस्स = ध्यूम्ह जूसां, यस्स = गुम्ह अहंत् पुग्दलया, चित्तं = चित्त,
न कम्पत्ति = कम्प जुइ मखु, असोकं = शोकनं ज्वी मखु, वि-रजं
= रागरूपी धूतं दइ मबु, खेमं = भय धयागुनं दइ मखु, एतं = ध्व
प्यंगू प्रकारया धर्म हे, उत्तमं = उत्तमगु, मङ्गलं = मङ्गल जुया
च्वंगु खः धका, त्वं = छ देवपुत्रं, गण्हाहि = धारण याय् माल, ॥

**एतादिसानि कत्वान, सब्बत्थ म-पराजिता ।
सब्बत्थ सोत्थि गच्छन्ति, तं तेसं मङ्गल मुत्तमं ॥**

भो देवपुत्र = हे देवपुत्र, एतादिसानि = थये स्वभाव जुया च्वंगु,
अट्टत्तिस्स मङ्गलानि = स्वीच्यागू प्रकारया मङ्गल धर्मयात्,
कत्वान = आचरण याय्गुलिं, सब्बत्थ = सकल थासे, अपराजिता
= शत्रु पिस थःत त्याके मफया, सब्बत्थ = सकल थासे, सोत्थि =
सुख आनन्द पाखे, गच्छन्ति = थ्यं कःवनी. तं = उगु स्वीच्यागू धर्म
हे, तेसं = इपिं देव मनुष्य पिन्त, उत्तमं = उत्तमगु, मङ्गलं = मङ्गल
जुया च्वंगु धका, त्वं = छ देवपुत्रं, गण्हाहि धारण याय् माल ॥

रत्न-सूत्रया निदान

भगवान् बुद्ध राजगृह नगरम् बेलुवन विहारम् भिक्षुसंघर्षिणाप विहार याना विज्यानाच्चंगु बखतय् वैशाली नगर अत्यन्त सुख तथा समृद्धिशाली जुया च्वन । अन बिभिन्न जातिया आपालं मनूतय्सं वास याना च्वन । उगु देशे ७७७७ म्ह जुजुपिसं पालंया राज्य याइगु जुया च्वन । इपि जुजुपि छम्ह-छम्हसिया छगू-छगू हे प्रसाद दया च्वन । उगु प्रासादया चक्काय् गजू छगः छगः नं तथा तःगु दु । वथेतुं उद्यान पुखू आदि नं छम्ह-छम्हसिया छगू-छगू रूपं ७७७७ गूहे दया च्वन ।

सुख-समृद्ध जुया च्वंगु वैशाली नगरम् छकःदुर्भिक्ष जुल । अले दुःखी गरीब-गुरूवात नय् मखन धमाधम सित । सीपिनिगु दाह-कर्म मज्जुगुलि लाश उखें-थुखें वां छोया तल । इमिगु दुर्गन्धं भूत-प्रेतादि अमनुष्यत नगरय दुहाँ वया दुःख-कष्ट ब्यूवल, आपालं मनूत सित । सीपिनिगु दुर्गन्धया कारणं सर्पया विष-समानं कडागु 'अहितवात' धयागु रोग फैले जुल । थुगु रूपं वैशाली दुर्भिक्ष-भय, भूतप्रेतया भय व महामारी रोगया भय उत्पन्न जुल ।

उगु बखतय् देशवासीपि मुना जुजुया प्राङ्गणय् वना प्रार्थना यात-“देव ! थुगु देशय् स्वंगू भय अन्तराय वया च्वन । थवयां न्हापा न्होगू पुस्तातक थथे जूगु मदुनि । धर्मपालन मयापि जुजु-पिनिगु पाले जक थथे जुइयो । उकि छपिस क्षीगु राजधमयात बिचार याना बिज्याहूँ ।”

जुजुं थःगु पाखें छुं द्रं दुला धका बिचाःयाना सोबले छुं नं त्रुटि खंके मफया संस्थागार भवनय् प्रजागणपि मुंका थथे धाल—
 “प्रजागणपि ! राजधर्मं जिं छुं त्रुटि मखना, छुं त्रुटि दत्त धाःसा प्रजागणपिसं हे क्याना बिल धाःसा वेश जुइ ।”

प्रजागणपिसं छुं त्रुटि खंके मफय्वं जुजुं प्रजागणपिके छुं याःराफ भय मदया वनी धका सल्ला काल । गुलिसिनं क्षमा—पूजा (देवतापिन्त वलिपूजा) याय्माल धका धाल । जुजुं इमिसं धाःथे याके बिल । अथे याना नं भय हरण मजू । गुलिसिनं थ्व लोकय् पूरण काश्यप, मक्खलि गोसाल, निगण्ठनाथ पुत्र, अजितेकेसकम्बल, पकुध कच्चयन, बेलट्टसंजय धयार्पिं खुम्ह गणाचार्यपिन्त व्वना हल धाःसा भय शान्त जुइ धका धाल । थ्व खँय् मेपिनि सुयां राजि मजू । अले गुलिसिनं फुक्क धर्मं स्यूम्ह, त्रिलोक्य् प्रख्यान्त जुया बिज्याना च्वंम्ह, सकल प्राणीपिनि हितसुखया निरति धर्मोपदेश याना बिज्याम्ह, असमानगु ऋद्धि आनुभाव दुम्ह वसपोल भगवान् बुद्धयात झीगु देशय् बिज्याकल धाःसा स्वंगू अन्तराय नं हटे जुया वनी धका धाल थ्व वँ न्यना सकल प्रजागणपि अत्यन्त प्रसन्न जुया भगवान् बुद्ध थौं—कल्ले गन बिज्याना च्वंगु दु धका न्यन । महालि धयाम्ह लिच्छवी जुजुं—भगवान् बुद्ध थौंकल्ले राजगृह बेलुवन बिहारय् बिज्याना च्वंगु दु धका लिसः बिल । महालि जुजुं भगवान् बुद्ध बेलुवन बिहारय् बिज्याना च्वंगु वँ गथे जुया स्यूगु धाःसा—प्रथम बार भगवान् बुद्ध राजगृह नगरय् बिज्याबले महालि नं राजगृहय् वया च्वंगु जुल हानं भगवान् बुद्धयागु उपदेश न्यना विम्बिसार जुजु महित १ लाख २०६ः मनूत श्रोतापन्न जूपि मध्यय् महालि नं श्रोतापन्न जुम्ह खः । विम्बिसार जुजुं भगवान् बुद्धयात बेलुवन बिहार दान यागु इत्यादि खँ वं फुकं सोःया वःगु जुया भगवान् बेलुवन बिहारय् बिज्याना च्वंगु दु धका महालि जुजुं लिसः व्यूगु खः ।

महालियागु खँ न्यना मेपि जुजुपिसं पुरोहितया काय व महालियात 'छपि राजगृह्य वना भगवान् थन बिज्याकेत बिम्बसार जुजुयाके प्रार्थना या हुँ, धका आपालं जन-समूह लिका महालि ब पुरोहितया काय्यात राजगृह्य छोया बिल ।

इपि राजगृह्य बिम्बसार जुजुमा थाय् वना सौगात चढे याना धाल-देव ! बैशाली स्वंगू प्रकारया भय अन्तराय वया च्वन । भगवान् बुद्ध बैशाली बिज्याके दत्त धाःसा उगु भय अन्तराय शान्त जुइ । उकि त्रिलोकया नाथ जुया बिज्याकम्ह तथगतयात बैशाली बिज्याकेत छसपोलं रुको प्रार्थना याना बिज्यात धाःसा बडो उत्तम जुइ ।”

बिम्बसार जुजु आज्ञा जुया बिज्यात “भणे ! भगवान् बुद्ध जिगु अधिकारे मदु, उकि छपि हे वना प्रार्थना याः हुँ ।”

इपि भगवान् बुद्धया थाय् दना आदरपूर्वक वन्दना याना प्रार्थना यात, “भन्ते भगवान् ! थौकन्हे बैशाली स्वंगू प्रकारया भय अन्तराय वया च्वंगुलि आपालं मनूत विनाश जुल । उकि छलपोल जिमिगु देशय् बिज्याय् माल । छलपोलं बिज्यात धाःसा स्वंगू प्रकारया भय नं शान्त जुया वनी ।”

भगवान् इमिगु प्रार्थना न्याना बिचार याना बिज्यात-बैशाली रत्न-सूत्र पाठ याना बिल धाःसा भय अन्तराय हटेजुया वनी, । रत्न-सूत्र देशना न्यना चय्प्यद्वःल (४८०००) प्राणिपिन्त दुःखं मुक्त जुइगु ज्ञान प्राप्त जुइ । हानं छगू कोटि चक्रवालपर्यन्त रत्न-सूत्रया आनुभाव फँले जुइ । थुगु रुप स्वंगू प्रकारं महत्व दइगु खंका भगवानं इमिगु प्रार्थना स्वीकार याना बिज्यात ।

बिम्बिसार जुजं नं भगवान् बुद्ध बैशाली बिज्याय्गु स्वीकार याना बिज्याःगु खवर न्यना नगरे नाय्खि च्चय्के द्विया भगवान् बुद्धयाथाय् वना न्यन, 'भन्ते भगवान् ! बैशालीयागु निमन्त्रणा स्वीकार याना बिज्याना ला ?'

भगवान् "खः, दायक ! आज्ञा जुया बिज्याय्वं "भन्ते अथे जूसा मार्ग बाँलाकेगू ज्या सिमघतले बिज्याय् मतेनि" धका प्रार्थना याना राजगृह निसें गंगा नदीतक न्यागू योजन दुगु मार्ग माथवंके बिया छायपिके बिल । छगू-छगू योजनपति बिहार छगू-छगू दय्के बिल । मार्ग रमणीय जुइक भव्य रूप सजे धजे याकल । दहः चूथें च्वंगु फि लाया उवी द्दोने पुलितक न्यागू स्वाँ लायेके बिल । थाय् थासय् पूर्णघट तथा ध्वजा-पताका व्वेवा केरामा, तुमा, नैवयामा आदियागु धवाका दय्का देवलोकया मार्ग थें च्वंक बाँलाकल । थगु रुपं बाँलाके फक्क बाँलाका भगवान् बुद्धयात बिज्याय्गु सुचं बीके व्छत ।

भगवान् बुद्धनं न्यासः भिक्षुपि नापं उगु मार्गय् अति शोभाय-मान् जुइक गमन याना बिज्यात । उगु बखतय् बिम्बिसार जुजं राजपरिवार, मन्त्री भारदार सैन्य सहित भगवान् बुद्धयात नितं जाःगु श्वेत छत्रं क्वीका मेपिं भिक्षुपिन्त नं म्हतिं-म्हतिं छत्र जाःगु छत्रं क्वीके बिया आपालं लावा-लस्कर मुना तुरिया, नृत्य गीत आदि संगीतबादय आकाश हे गुञ्जायमान् जुइक थाका नाना प्रकारया सुगन्ध चूर्णं व्हेकेबिया पुष्प धूमादि पूजायाना अत्यन्त हर्ष-उल्लास पूर्वक महान् पूजा-सत्कार याना भगवान् यात गंगाया घाटेतक तःवन । छगू-छगू योजनपति दयेका तःगु बिहारय् भगवान्-यात च्चिच्छि-चिच्छि बिज्याका महादान बिल । न्यान्हु दुखुन्हु गगाघाटय् थयंका भगवान् सहित न्यासः भिक्षुपि बिज्याकेत द्वंगातात बाँला न सजे-धजे याके बिल ।

वैशाली लिच्छवी जुजुपिन्ध्याय नं भगवान् बुद्ध गंगाया घाटय् थ्यंक बिज्याय् धुकल धका खबर छवत । लिच्छवी जुजुपिसं नं निदुगं बढे याना पूजा-सत्कार याय् धका सहा याना वैशाली नगरनिसें गंगाया घाटतक स्वंगू योजन दुगु मार्गय् बिम्बिसार जुजुसिकं निदुगं बाँलाक सजे-धजे याके बिया भगवान् बुद्धयात प्यतजाःगु श्वेत छत्रं कवीका भिक्षु छम्ह-छम्हसित नित-नित जाःगु श्वेत छत्रं कवीका महान्गु पुजा-सत्कार याना स्वागत याय् गंगा घाटय् वन ।

बिम्बिसार जुजुं नं द्वंगानिगू जोडे याना अत्यन्त शोभायमान्गु मण्डप दय्के बिया माला वितान आदिं छायापा अनेक प्रकारया रत्न जडे याना मण्डपया दध्वी बुद्धासन दय्के बिल । भगवान् बुद्ध उगु आसनय् चवना बिज्यात । न्यासः भिक्षुपिं नं भगवान् बुद्धयात छचाखेरं चाहला द्वंगाय् चवन । बिम्बिसार जुजु गःपःतक लखय् क्वहांवन भगवान् यात तःवन । हानं तथागतयात बित्ति यात-“भन्ने भगवान्, छल्पोल लिहां बिमज्या तल्ले गंगाया घाटय् पिया चवने ।”

भगवान् बुद्ध गंगाया उखे पारी थ्यंक वय्वं वैशालीया जुजुपिं नं गःपः प्रमाणं लखय् क्वहां वया भगवान् बुद्धयात स्वागत यावल । द्वंगानिगू घाटय् दिकेवं भिक्षु संघसहित तथागत द्वंगानि क्वहां बिज्यात । भगवान् बुद्धं वैशाली गणतन्त्रया भूमी पलाः तया बिज्यायव्वं हे अन घनघोरं जुइक वा वल । पुली-पुली थ्यंक लःबाः वल । नगरय् उखे थुखे लाना च्वंगु सीपिनिगु लाश फुक चुइके यंका गंगाय् लावन । भूमि फुकं सफा सुघर जुल ।

भगवान् बुद्ध लिच्छवी जुजुपिसं छगू योजन मार्गय् दय्का तःगु विहारय् चच्छि चच्छि बिज्याका बिम्बिसार जुजुं सिकं निदुगं दान बाना स्वन्हु दुखुनु वैशाली नगरय् थ्यंक बिज्यात । देवराज इन्द्र

नं आपालं देवतापिसं चाहुइका भगवान्या सेवाय् वल । महानुभावरपिं
देवतारपिं वःगु कारणं आपालं याना भूत-प्रेतत बिस्यू वन ।

भगवान् बुद्ध सन्ध्याइलय् नगरया धवाकाय् दना बिज्याना
आनन्दयात आज्ञा जुया बिज्यात, “आनन्द ! रत्न-सूत्र जिक्के स्यना
कया लिच्छवी कुमारपिं नापं स्ववः पःखाःया दुने च्वना परित्वाण
पाठया ।”

आनन्द नं भगवान् बुद्धयागु बचनयात शिरोपर याना भगवान्
बुद्धयाके रत्न-सूत्र स्यना कया भगवान् बुद्धयागु पात्र कया लः
जाय्क तथा नगरया धवाकाय् दना भगवान् बुद्धं दीपङ्कर तथागतया
पादमूले बुद्ध जुइगु प्रार्थना यासैनिसें पुरेयाना बिज्यागु स्वीगू
पारमिता पञ्च महापरित्याग स्वंगू चर्या, अन्तिम जन्मय् मर्या
गर्भय् प्रवेश जूगु, जन्म जुया बिज्यागु, महामिनिष्क्रमण याना बिज्यागु,
दुष्कर चर्या याना बिज्यागु, बोधि मूलय् न्यागू प्रकारया मारयात
त्याका बिज्यागु, सर्वज्ञ ज्ञान लाभ याना बिज्यागु, धर्म चक्र-प्रवर्तन
याना बिज्यागु व गुंगू लोकोत्तर धर्मया महत्व थथे फुक्क
गुणयात लुमंका नगरय् दुने प्रवेश जुया स्ववः पःखाःया दुने
च्वना रत्न-सूत्र पाठ याना चाचाहिला बिज्यात ।

आनन्दं ‘यानीध भूतानी सभागतानि’ आदि गाना च्वना लः
आकाशय् ह्वला छोबले अन बाकि दनिपिं पःखाःलं किका च्वरपिं,
धुद्धे च्वना च्वरपिं, फोहर वाँछोया तथाय् सुला च्वरपिं भूत-प्रेततय्गु
म्हे लावन । इपिं भूत, प्रेतत अत्यन्त भयभीत जुया नगरया धवाकां
बिस्यू वन । धवाकां बिस्यू वने मफुपिं पःखाः तच्छाना हे बिस्यू वन ।

आनन्द भन्तेनं ‘यं किञ्चित्तं इध वा हुर वा’ आदि गाथा
च्वना लः ब्वला छोबले व लः अन रोग कया च्वरपिं मनुतव्गु म्हे

लाना तत्क्षणे हे इमिगु रोग नं शान्त जुल । रोग शान्त जूपि सकले
आनन्द भन्तेया ल्यू-ल्यू नगरे परिक्रमा यात ।

थुखे लिच्छवी जुजुपिनं नगरया दध्वी दुगु संस्थागार भवनय्
सुगन्ध होला इलाप्यना बुद्धासन दय्का भगवान् बुद्धयात संस्थागारे
बिज्याकल । भगवान् बुद्ध लाया तःगु आसने फेतुना बिज्यात ।
भिक्षुगर्णपि नं लिच्छवी जुजुपि नं भगवान् बुद्धयात चाहुला फेतुना
चवन । देवराज इन्द्र नं देवगर्णपि नापं योग्यगु थासय् चवन । आपालं
चक्रवालया देवतापिनं उपस्थित जूवल । आनन्द भन्ते नं नगर फुक्क
चाचाहुला रोग, भय शान्त जूपि सकलें नापं व्वना भगवान् बुद्धया
थाय् वया वन्दना याना छखे लिक्क चवन ।

भगवान् बुद्ध परिषदपिन्त स्वया रत्न-सूत्र देशना याना
बिज्यात । देशनावसानय् ८४ द्वः प्राणीपिन्त दुःखं मुक्त जुया च्वंगु
मार्ग-फल निर्वाण प्राप्त जुन । थुगु रुपं भगवान् बुद्ध न्हेन्हु तक
रत्न-सूत्र देशना याना बिज्यात । अबलेसंनिसें बैशाली नगर
ह्नापाथेंतुं सुख-समृद्ध जुल, सुभिक्ष जुल । बैशाली सुभिक्ष जूगु सीका
लिच्छवीपिन्त सःता तथागत बैशाली लिहाँ बिज्यात ।

लिच्छवीपिसं नं अत्यन्त आदर-सत्कारपूर्वक महान् दान याना
गंगाया तीरय् थ्यंक तःवन । थुगु रुपं रत्न सूत्रया निदान खँ
सुत्तनिपात अट्ट कथा ग्रन्थय् कना तःगु दु ।

पणिधानतो पट्टाय तथागतस्स दस पारमियो,
 दस उप-पारमियो, दस परमत्थ-पारमियो 'ति ।
 सम-तिंस पारमियो पञ्चमहा-परिच्चागे, लोकत्थ-
 चरियं ज्ञातत्थ-चरियं बुद्धत्थ-चरियन्ति तिससो
 चरियायो, पच्छिम-भवे गब्भ-वोक्कन्ति, जातिं,
 अभि-निक्खमनं, पधान-चरियं, बोधि-पल्लङ्के मार-
 विजयं, सब्बञ्जुत-ञ्जाण-प्पटिवेधं धम्म-चक्क-
 पवत्तनं नवलोकुत्तर-धम्मे 'ति सब्बेपि मे. बुद्ध-
 गुणे आवज्जेत्वा वेसालिया तोसु पाकार-न्तरेसु
 ति-याम-रत्तिं परित्तं करोन्तो आयस्सा आनन्दथेरो
 विय कारुञ्ज-चित्तं उपट्टपेत्वा

पणिधानतो पट्टाय = दीपंकर तथागतया पादमूले बुद्ध जुइगु
 प्रार्थना यासें निसे, तथागतस्स = गौतम तथागतया, दस पारमि-
 योच = झिगू पारमितानं, दस उपपारमियोच = झिगू उप
 पारमिता नं, दस परमत्थ पारमियोच = झिगू परमत्थ पारमिता नं,
 इति = थथ्ये, समतिंस पारमियोच = जम्मा स्त्रीगू पारमिता नं,
 पञ्चमहापरिच्चागे = न्यागू महापरित्याग नं, लोकत्थ चरियञ्च
 = लोक हितया कारणे चर्या याय्गु नं, ज्ञातत्थ चरियञ्च
 = थःथिति हित जुइगु कारणे चर्या याय्गु नं, बुद्धत्थ चरियञ्च =
 बुद्ध जुइगुया चर्या याय्गु नं, तिससो चरि यायोच = स्वंगू प्रकारया
 चर्या नं, पच्छिम भवे = लिपा अन्तिमगु जन्मे, गब्भ वोक्कन्तिच
 = गर्भे चवना विज्यागु नं, जातिञ्च = जन्म जुइगु यात नं, अभि

निक्खमनञ्च = अभि निष्क्रमन याता विज्यागु तं, पधान चरियञ्च
 = दुष्कर चर्या याता विज्यागु तं, बोधि पल्लङ्के = बोधि पलङ्के
 आसने, मार विजयञ्च = न्यागू प्रकारया मार यात जिते याता
 विज्यागु यातनं, सब्बञ्जुतञ्जाण पटिवेधञ्च = सर्वज्ञ ज्ञान सीका
 कया विज्यागु यातनं, धम्मचक्र पवत्तनञ्च = धर्म चक्र पर्वतन
 याता विज्यागु यात नं, नवलोकुत्तर धम्मे = गुंगू लोकुत्तर धर्म
 यात नं. इति = थथ्ये, सब्बेपि = सकल हे, इमे बुद्ध गुणे = थुगु
 बुद्ध भगवान यागु गुणयात, आवज्जेत्वा = लुमंका, वेसालिया =
 वैशाली नगरया, तिसु पाकारन्तेसु = स्वःब पखाया दुने, तियाम-
 रत्ति = चाःहे सिया स्वंगू प्रहर तक, परित्तं = रक्षा बन्धन,
 करोन्ति = याता विज्याम्ह, आयस्मा = दीर्घायु जुया च्वंम्ह,
 आनन्द स्थेरो विय = आनन्द स्थबिरंथे, कारुञ्ज चित्तं = दया
 कर्णा संयुक्त जुया च्वंगु चित्तयात, उपट्टपेत्वा = न्द्योने तथा ।

को-टीसत-सहस्सेसु, चक्र-वालेसु देवता ।

यस्सा.णं पटिग्गहन्ति यञ्च वेसालिया पुरे ॥

रोगा.मनुस्स-दुब्भिकखं, सम्भूतं ति-विधं भयं ।

खिप्प.मन्तरधापेसि, परित्तं तं भणाम हे ! ॥

कोटिसत सहस्सेसु = छगू लाख कोटी दया च्वंगु, चक्रवालेसु
 = चक्रवाले, देवता = देवतापिसं, यस्म = गुगु रत्त सूत्र परित्ताणया,
 आण = आणा चक्रयात, पटिग्गहन्ति = ग्रहण याता च्वन,
 वेसालिया = वैशालि नां जुया च्वंगु, पुरे = नगरे, रोगा मनुस्स
 दुब्भिकख सम्भूतं = रोग जुया च्वंगु रायक्षस तयसं नया च्वंगु व
 दुब्भिक जुया नय् मखना च्वंगु, तिविध = स्वंगू प्रकारया, भय =
 भययात, यञ्च-यएव परित्तं = गुगु रत्त सूत्र परित्ताण द्वारा हे,

खीप्पं = याकनं, अन्तर धापेसि = मदेका छोया विल, तं परित्तं
 = उगु रत्न सूत्र परिव्राणयात, हे = हे सज्जन वर्गपि, मयं = मीसं,
 भणाम = पाठ याय्नु ॥

यानी.ध भूतानि समागतानि,
 भुम्मानिवा यानीव अन्तलिवखे ।
 सब्बे.व भूता सु-मना भवन्तु,
 अथोपि सककच्च सुणन्तु भासितं

भुम्मानि = भूमी च्वना च्वंपि, यानि भूतानिवा = गुपि भुमट्ट
 खखट्ट चतुर्महाराज त्वावतिस देवतापिनं, अन्तलिवखे = आकाशे,
 निव्वत्ता = च्वना च्वंपि, यानि भूतानिवा = गुपि यामा आदि
 देवतापिनं, इध = थुगु थासे, समागतानि = मिले चले जुया वया
 च्वन, सब्बे = सकल, भूता एव = देवतापि जक, सुमना = खुशी
 प्रमन्नगु चित्त, भवन्तु = जू, अथोपि = अनलि, भासितं = देशना
 याना विज्यागु धर्मं यात, सकच्चं = आदर पूर्वक, सुणन्तु = न्यो ॥

तस्माहि भूता निसामेथ सब्बे,
 मेत्तं करोथ मानुसिया पजाय ।
 दिवाच रत्तोच हरन्ति ये बलिं,
 तस्मा हि नेरक्खथ अ.प्पमत्ता ॥

भूतानि = भादेवगणपि, यस्मा = गुगु कारणं, समागतानि = मिले
 चले जुया मु वया च्वन, तस्माहि तस्माएव = मुवया च्वगुलि हे,
 सब्बे = सकल, तुम्हे = छिमिसं, निसामेथ = ध्यान तथा न्यो,

मानुसिया = मनु जुया च्वपि, पजाय = सत्वपिनि उपरे, मेत्तं = मैत्री तय्गु, करोथ = या, ये = मुनां, तुम्हाकं = छिमित, बलि = पूजा, हरन्ति हया च्वन, तस्माहि तस्माएव = अथे हःगुलि हे, अप्पमत्ता = वेहोश मजुस्य, ने = उमित, रक्खथ = रक्षायाम् ॥

यं किञ्चि वित्तं इधवा हरंवा,
सग्गेसु वा यं रतनं पणीतं ।
न नो समं अत्थि तथागतेन
इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु

इधवा = थुगु मनुष्य लोके नं, हरंवा = नाग गरुड लोके नं, सग्गेसुवा = स्वर्ग लोके नं, यं किञ्चि = दया चक्क, यं वित्तं वा = गुगु प्रयोग याइगु धन नं, यं रतनं वा = गुगु विचायानां सोथना तःगु रत्न नं, पणीतं = उत्तमगु खः, तं = उगु रत्न, तथागतेन = तथागत थें, समं = समानगु, ननो अत्थि = दुगु हे मखु, बुद्धे बुद्धस्स = बुद्ध भगवान् यागु, इदम्पि रतनं = अयम्पि रतन भावो = थुगु अरहं आदि गुण सम्पूर्णगु रत्नया भाव नं, पणीतं = उत्तमगु खः, एतेन सच्चेन = थुगु सत्यया प्रभावं, पाणीतं = सत्व प्राणीपिन्त, सुवत्थि = सुख वृद्धि, होतु = जुइमा ॥

खयं वि-रागं अ-मतं पणीतं

य. दज्झगा सक्कय-मुनी समाहितो ।

न तेन धम्मेन सम.त्थि किञ्चि,

इदम्पि धम्मे रतनं पणीतं ।

एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥

सक्य-मुनी=शाक्य वंश पिनि शिरोमणि जुया विज्याकम्ह बुद्ध भगवानं, समाहितो=चित्त यात समाधी तया, खयं=रागादि ल्केश फुना वने धुं कुगु वि-रागं=रागादि ल्केश रहित जुया च्वंगु, अमत =सी म्वागु, पणीतं=उत्तमगु, यं=गुगु निर्वाण धर्म यात, अज्झगा =सीका विज्यात. तेन धम्मेन=उगु निर्वाण नापं, समं=समानगु. किञ्चि=छुं छगू रत्न हे. न अत्थि=मदु, धम्मे धम्मस्स =निर्वाण धर्म यागु, इदम्पि रतनं-अयम्पि रतन भावो=थुगु रत्नया भावनं, पणीतं पणीतो=उत्तमगु खः, एतेन सच्चेन =थुगु सत्यया प्रभावं, पाणीनं=प्राणीपिन्त, सुवत्थि = सुख वृद्धि, होतु=ज्वीमा ॥

यं बुद्ध-सेट्ठो परिवण्णयी सुचिं,
समाधि. मानन्तरिकञ्ज. माहु,
समाधिना तेन समो न विज्जति ।
इदम्पि धम्मे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥

बुद्ध सेट्ठो=उत्तम जुया विज्याकम्ह बुद्ध भगवानं, अञ्जं=श्रोता पत्ति मार्गं स्यूगु क्षण विते मजूवं हे सीका कया विज्यागु, सुचिं = शुद्धगु, यं समाधिं = गुगु अरहत्त मार्गं लिस्य सम्बन्ध जुया च्वंगु समाधियात, परिवण्णयी = प्रशंसा याना विज्यात, मानन्तरिक =मार्गं लागु क्षणे हे फल लाइ धका, माहु=धया विज्यात, तेन समाधिना=उगु अरहत्त मार्गं समाधि थें, समो=समानगु समाधि, न विज्जति=मदु, धम्मे-धम्मस्स =मार्गं नापं सम्बन्ध जुया च्वंगु समाधि धर्म यागु, इदम्पि रतनं अयम्पि रतन भावो = थुगु

शुद्धगु आदि रत्नया भावनं, पणीतं-पणीतो=उत्तमगु खः, एतेन सच्चेन=थुगु सत्यया प्रभावं, पाणीनं=मत्त्व प्राणीपिन्त, सुवत्थि = सुख बृद्धि, होतु=जुइमा ॥

ये पुग्गला अट्ट-सतं पसत्था,
 चत्तारि एतानि युगानि होन्ति ।
 ते दक्खिण्यया सुगतस्स सावका,
 एतेसु, दिन्नानि मह.प्फलानि ।
 इदम्पि संघे रतनं पणीतं,
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥

अट्ट = च्याम्ह, ये पुग्गला = गुपि पुद्गलपिन्त, सतं = बुद्धादि सत्पुरुषपिसं, पसत्था = प्रशंसायाना बिज्यात, अथवा अट्टसतं = सच्छि व च्याम्ह, ये पुग्गला = गुपि पुद्गलपिन्त, पसत्था = बुद्धादि सत्पुरुषपिसं प्रशंसा याना बिज्यात, एतानि = थुपि च्याम्ह पुग्गलपि चत्तारि युगानि = प्यजो, होन्ति = दया चवन, सुगतस्स = भगवान बुद्धया, सावका = श्रावक शिष्य जुया च्वपि, ते = उपि च्याम्ह पुग्गलपि, अथवा ते = उपि सच्छि व च्याम्ह पुद्गलपि, दक्खिण्यया = उत्तमगु दान व्यूगु वस्तु ग्रहण याना काय् योग्यपि खः, एतेसु = अपि च्याम्ह पुद्गलपिन्त, दिन्नानि = दान वियागु वस्तु, महप्फलानि = महत्फल दया चवन, संघे संघस्स = संघ यागु, इदम्पि रतनं-अयम्पि रतन भावो = थुगु रत्नया भावनं, पणीतं-पणीतो = उत्तमगु खः, एतेन सच्चेन = थुगु सत्यया प्रभावं, पाणीनं = प्राणिपिन्त, सुवत्थि = सुख बृद्धि, होतु = उबीमा ॥

ये सु.प्पयुत्ता मनसा दल्हेन,
 निक्कामिनो गोतम-सासनह्मि ।
 ते पत्ति-पत्ता अ-मतं विगह्म
 लद्धा सुधा निब्बुति भुञ्जमाना ।
 इदम्पि संघे रतनं पणीतं,
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥

ये = गुप्ति अरहन्तपि, गौतम सासनह्मि = गोतम भगवानया शासने, दल्हेन = क्वातुगु, मनसा = चित्तं, सुप्पयुत्ता = तस्सकं वल उद्योग याना, निक्कामिनो = संसार चक्रे हिले मागु दुःखं मुक्त जुया च्वने धुंकल, ते = उप्पि अरहन्तपि, अमतं = निर्वाण यात, विगह्म = ध्यान तथा, लद्धा = प्राप्त जुइगु, निब्बुति भुञ्जमाना = अरहन्त फल समापत्ति सुखयात अनुभवयाना, मुधा = क्लेश मदेका, पत्ति = अरहन्त फलस, पत्ता = ध्यंगु, होन्ति = जुया च्वन, संघे संघस्स = अरहन्त जूप्पि संघ पिनिगु, इदम्पि रतनं = अयम्पि रतन भावो = थुगु अरहन्त फल समापत्ति घइगु रत्नया भावनं, पणीतं पणीतो = उतमगु खः, एतेन सच्चेन = थुगु सत्यया प्रभावं, पाणीनं = सर्व प्राणीपिन्त, सुवत्थि = सुख बृद्धि, होतु = जुइमा ॥

यथि न्द-खीलो पथवि स्सितो सिया,
 चतुब्भि वातेहि अ-सम्प कम्पियो ।
 तथू पमं सप्पुरिसं वदामि,
 धो अरिय-सच्चानि अवेच्च पस्सति ।
 इदम्पि संघे रतनं पणीतं,
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥

पथविस्सितो = पृथ्वी स्वाना तःगु, इन्द खीलो = इन्द्रकील
 धइगु ल्वहैयागु थांयात, चतुब्भि = प्यंगू दिशां वःगु, वातेहि =
 फसं, असम्प कम्पियो = संके मफुगु, गिया यथा = जुया च्वं थें,
 यो = गुम्ह पुद्गलं, अरिय सच्चानि = प्यंगू आर्य सत्ययात,
 अवेच्च = श्रोतापत्ति मार्गं ज्ञाने च्वना, पस्सति = स्वइ, तं
 सप्पुरिसं = उम्ह श्रोतापत्ति मार्गं ज्ञाने च्वना आर्यसत्ययात खंके
 धुकुम्ह स्वंगू प्रकारया श्रोतापन्न सत्पुरुष यात, तथूपमं = उगु ल्वहँ
 यागु थां थें धका, वदामि = जि भगवानं देशना याना, संघे-संघस्स
 = स्वंगू प्रकारया श्रोतापन्न संघपिनिगु, इदम्पि रतनं-अयम्पि
 रतनं भावो = थुगु रतनया भावनं, पणीतं पणीतो =
 उत्तमगु खः, एतेन सच्चेन = थुगु सत्यया प्रभावं. पाणीनं =
 सत्त्व प्राणीपिन्त, सुवत्थि = सुख वृद्धि, होतु = ज्वीमा ॥

ये अरिय-सच्चानि विभावयन्ति,
 गम्भीर-पञ्जेन सु-देसितानि ।
 किञ्चापि ते होन्ति भुसं पमत्ता,
 न ते भवं अट्टम-मादियन्ति ।
 इदम्पि संघे रतनं पणीतं,
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥

गम्भीर पञ्जेन = गम्भीर प्रज्ञा ज्ञान दया विज्याकम्ह भगवान्
 बुद्धं, सुदेसितानि = बाँलाक-देशना याना विज्यागु, अरिय
 सच्चानि = प्यंगू आर्यसत्य यात, ये = गुम्ह सत्तक्खत्तु परम श्रोतापन्न
 पुद्गलपिसं, विभावयन्ति = सीका कच्चा विज्यात, ते = उर्पि
 सत्तक्खत्तु परम श्रोतापन्न पुद्गलपि, भुसं पमत्ता = भावनाय् तस्सकं

तस्सकं प्रमादीगु, किञ्चापि होन्ति = यदि जुल धाःसा, तथापि
 = अथे भावनाय् प्रमादी जुया च्वंसा नं, ते = उरि सत्तक्खत्तु
 परम श्रोतापन्न पुद्गलरिपि, अट्टमं = च्यागूगु, भवं = जन्म, न
 आदियन्ति = काइ मखु, संघे संघस्स = सत्तक्खत्तु परम जुया
 च्वंरिपि श्रोतापत्त संघरिपिनिगु, इदम्पि रतनं-अयम्पि रतन भावो
 = थुगु रत्नया भावनं, पणीतं पणीतो = उत्तमगु खः, एतेन
 सच्चेन = थुगु सत्यया प्रभावं, पाणीनं = प्राणीपिन्त, सुवत्थि =
 सुख वृद्धि, होतु = ज्वीमा ॥

सहा.व.स्स दस्सन-सम्पदाय,
 तय.स्सु धम्मा जहिता भवन्ति ।
 सक्काय-दिट्ठि विचिकिच्छित्तञ्च,
 सोल.ब्बतंवापि य.दत्थिकिञ्चि ।
 चत्तह.पायेहिच वि.प्पमुत्तो,
 छ.च्चा.भिठानानि अ-भब्बकातुं ।
 इदम्पि संघे रतनं पणीतं,
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥

सक्कायदिट्ठिच = जि धम्मं दु धका ज्वना च्वंगु दृष्टि नं,
 विचिकिच्छित्तञ्च = च्यागू प्रकारया शङ्का नं, सोलब्बतं वापि =
 गोण व्रत, कुक्कुर व्रत आदि द्वारा संसार दुःखं मुक्त ज्वी धका ज्वना
 च्वंगु दृष्टि नं, तयो = स्वंगू, धम्मो = स्वभाव यात, अस्स =
 उम्ह श्रोतापन्न पुद्गलया, दस्सन सम्पदाय = श्रोतापत्ति मार्ग
 ज्ञानं पूर्णं, सहाव = ज्वी साथ, जहिता = तोतीगु, अस्सु भवन्ति
 = जुया च्वन, किञ्चि = छुं छगू, यं = गुगु द्वना च्वंगु दृष्टि, अत्थि

= दु, तम्पि = उगु द्रना च्वंगु दृष्टि नं, जहितं = तोता व्छई,
 सो सौतापन्नो = उम्ह श्रोतापन्न पुद्गल, चतुहि = प्यंगू, अपायेहि
 = नर्कं, विप्पमुत्तो = मुक्त जुल, छ = खुगू, अभिट्टानानि =
 निष्ठुरगु ज्या यात, कातुं = यायत्त, अभब्बो = योग्य मजुल,
 संघे-संघस्स = स्वंगू प्रकारया श्रोतापन्न संघया, इदम्पि रतनं
 अयम्पि रतन भावो = संयोजन स्वंगू यात हटे यायगु आदि रतनया
 भावनं, पणीतं पणीतो = उत्तमगु खः, एतेन सच्चेन = थुगु सत्यया
 प्रभावं, पाणीनं = सत्त्व प्राणीपिन्त, सुवत्थि = सुख वृद्धि, होतु =
 जुइमा ॥

किञ्चापि सो कम्मं करोति पापकं,
 कायेन वाचा उद चेतसावा ।
 अ-भब्ब सो तस्स पटिच्छदाय,
 अ-भब्बता दिट्ठ-पदस्स वुत्ता ।
 इदम्पि संघे रतनं पणीतं,
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥

सो = उम्ह श्रोतापन्न पुद्गलं, कायेन वा = शरीरं वा,
 वाच-वाचाय वा = वचनं वा, उद = वर्थेतुं, चेतसा वा =
 मनं वा, पापकं = पाप लाइगु, कम्मं = ज्या, किञ्चापि करोति
 = छु जुया याइ, सो = व श्रोतापन्न पुद्गलं, तस्स = उगु पाप
 लाइगु ज्यायात, पटिच्छदाय = तोपुया तयत्त, अभब्बो = योग्य
 मजुल, दिट्ठ पदस्स = मार्ग ज्ञान द्वारा निर्वाण खंके धुंकुम्ह
 श्रोतापन्न पुद्गलया, अभब्बता = पाप लाइगु ज्यायात तोपुया तय
 योग्य मजुगु भाव यात, वुत्ता = कता विज्यात, संघे-संघस्स =

संघ यागु, इदम्पि रतनं-अयम्पि रतन भावो = थुगु स्वंगू
प्रकारया संयोजन यात हटे यायूगु आदि रतनया भावनं, पणीतं
पणीतो = उत्तमगु खः, एतेन सच्चेन = थुगु सत्यया प्रभावं,
पाणीनं = सत्त्व प्राणीपिन्त, सुवत्थि = सुख बृद्धि, होतु = जुइसा ॥

वन.पगुम्बे यथा फुस्सित.ग्गे,
गिम्हान मासे पठमस्मि गिम्हे ।
तथूपमं धम्म-वरं अदेसयि,
निब्बान-गामि परमं-हिताय ।
इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं,
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥

गिम्हानमासे = गृष्म महिना प्यलाया, पठमस्मि गिम्हे = प्रथम-
गु गृष्म मासे, फुस्सितग्गे = होया च्वंगु च्वका दुगु, वनपगुम्बे =
ख्वातुगु घन जङ्गल, सिरिकोयथा = श्री शोभा दुर्थे, परमं-
हिताय = उत्तमगु लोकुत्तर बृद्धिया निमित्त, तथूपमं = उगु घन
जङ्गलया उपमा दुगु, निब्बान गामि = निर्वाणे ध्यंकीगु, धम्मवरं
= उत्तमगु परियत्ति धर्मं यात, अदेसयि = कना विज्यात, बुद्धे
बुद्धस्स = बुद्ध भगवानयागु, इदम्पि रतनं अयम्पि रतन भावो
= थुगु देशना रूपि रतनया प्रभावं, पणीतं पणीतो = उत्तमगु खः,
एतेन सच्चेन = थुगु सत्यया प्रभावं, पाणीनं = सत्त्व प्राणीपिन्त,
सुवत्थि = सुख बृद्धि, होतु = जुइसा ।

वरो वरञ्जू वरदो वरा. हरो,
अनुत्तरो धम्म-वरं अदेसयि ।

**इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं,
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥**

वरो = उत्तमजुया च्वंगु, वरञ्जू = उत्तमगु धर्म यात मीका बिज्या-
कम्ह, वरदो = उत्तमगु लोकुत्तरधर्म यात बिया बिज्याकम्ह, वरा हरो
= भिगु सुवृद्धि जुइभु पाखेयंका बिज्याकम्ह, अनुत्तरो थःया सिकं
च्चे मदया बिज्याकम्ह बुद्ध भगवानं, धम्मवरं = उत्तमगु परियत्ति
धर्म यात, अदेशयि = देशना याना बिज्यात, बुद्धे-बुद्धस्म = बुद्ध
भगवान यागु, इदम्पि रतनं अयम्पि रतन भावो = थथे इन्द्रिय-
परोपरियत्ति ज्ञान न्होने तथा परियत्ति धर्म यात कना बिज्यागु रतनया
भावनं, पणीतं पणीतो = उत्तमगु खः, एतेन सच्चेन = थुगु सत्यया
प्रभावं, पाणीनं पाणीपिन्त, सुवत्थि = सुख वृद्धि, होतु = जुइमा ॥

**खीणं पुराणं नव नत्थि सम्भवं,
वि-रत्त-चित्ता.यतिके भवस्मि ।
ते खीण-बीजा अ-विरुह्लि-च्छन्दा,
निब्बन्ति धीरा यथ.यंपदीपो ।
इदम्पि संघे रतनं पणीतं,
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥**

ये = गुपि अरन्तपिनि, आयतिके = लिपा वइगु, भवस्मि = जन्मे,
विरत्तचित्ता = लगे मजुया च्वंगु चित्त जुइ धुकल, तेसं = उरपि
अरहन्तपिनि, पुराणं = ह्तापायागु कर्म, खीणं = पवी धुकल, नव
सम्भवं न्हूगु जन्म उत्पन्न जुइगु कर्म, नत्थि = मन्त, खीण बीजा
= कर्मया पुसा पवी धुकुपि, अविह्लि छन्दा = न्हूगु जन्म कायगु
इच्छा मदे धुकुपि, धीरा = प्रज्ञा ज्ञानं पूर्णं जुया च्वपि, ते = उरपि

अरहन्तपि, अयं पदीपो = थुगु मत, निब्बायति यथा = शान्त जुयां
 वंगु थें, निब्बायन्ति = शान्त जुया वन, संघे संघस्स = अरहन्त
 संघ पिनिगु, इदम्पि रतनं अयम्पि रतन भावो = थुगु न्हूगु जन्म
 काय्गु इच्छा मदुगु रतनया भावनं, पणीतं पणीतो = उत्तमगु खः,
 एतेन सच्चेन = थुगु सत्यया प्रभावं, पाणीनं = प्राणीपिन्त,
 सुवत्थि = सुख वृद्धि, होतु = जुइमा ॥

यानो.ध भूतानि समागतानि,
 भुम्मानिवा यानिव अन्तलिक्खे ।
 तथागतं देव-मनुस्स-पूजितं,
 बुद्धं नमस्साम सुवत्थि होतु ॥

भुम्मानि = भूमी च्वना च्वंपि, यानिभूतानिवा = गुपि भूमट्ट
 रूक्खट्ट चतुर्महाराजिक त्तावर्तिस देवतापिनं, अन्तलिक्खे = आकासे,
 निब्बत्तानि = च्वना च्वंपि, यानि भूतानिवा = गुपि यामा आदि
 देवतापि नं, इध = थुगु थासे, समागतानि = मिले चले जुया
 म्बया च्वन, ते मयं = अथे मिले चले जुया वयापि जिपि, तथागतं
 = ह्हापा बिज्यापि तथागत पिथें बांलाक बिज्याकम्ह, देव मनुस्स
 पूजितं = देव मनुष्यापिसं पूजा याय् योग्य जुया बिज्याकम्ह,
 बुद्धं = बुद्ध भगवान यात, नमस्साम = नमस्कार याना, पाणीनं
 = सत्त्व प्राणीपिन्त, सुवत्थि = सुख वृद्धि, होतु = जुइमा ॥

यानो.ध भूतानि समागतानि,
 भुम्मानिवा यानिव अन्तलिक्खे ।
 तथागतं देव-मनुस्स-पूजितं,
 धम्मं नमस्साम सुवत्थि होतु ॥

भुम्मानि = भूमी चवना चर्वपि, यानि भूतानिवा = गुपि भूमठु
 रुक्खत्थ चतुर्महाराजिक वारवतिस देवतापिनं, अन्तलिकखे = आकाशे
 निब्बत्तानि = चवना चर्वपि, यानि भूतानिवा = गुपि यामा आदि
 देवतापिनं, इध = थुगु थासे, समागतानि = मिले चले जुया मुंवया
 चवन्, ते मयं = अथे मिले चले जुया वयारपि जिपि, तथागतं =
 न्हापा विज्यातपि तथागतपि थें बाँलाक विज्याकम्ह तथागतया, देव
 मनुस्स पूजितं = देव मनुष्यपिसं पूजा याय् योग्य जुया च्वंगु,
 धम्मं = धर्मं यात, नमस्साम = नमस्कार याना, पाणीनं = प्राणी
 पित्त, सुवत्थि = सुख वृद्धि, होतु = जुइमा ॥

यानी.ध भूतानि समागतानि,
 भुम्मानिवा यानिव अन्तलिकखे ।
 तथागतं देव-मनुस्स-पूजितं,
 संघं नमस्साम सुवत्थि होतु ॥

भुम्मानि = भूमी चवना चर्वपि, यानि भूतानिवा = गुपि भूमठु
 रुक्खत्थ चतुर्महाराजिक वारवतिस देवतापिनं, अन्तलिकखे = आकाशे
 निब्बत्तानि = चवना चर्वपि, यानि भूतानिवा = गुपि यामा आदि
 देवतापि नं, इध = थूगु थासे, समागतानि = मिले चले जुया मंवया
 चवन्, ते मयं = अथे मिले चले जुया वयारपि जिपि, तथागत =
 न्हापा विज्यारपि तथागतपि थें बाँलाक विज्याकम्ह तथागतया, देव
 मनुस्स पूजितं = देव मनुष्यपिसं पूजा याय् योग्य जुया विज्याना
 चर्वपि, संघं = संघपित्त, नमस्साम = नमस्कार याना, पाणीनं
 = सत्त्व प्राणीपित्त, सुवत्थि = सुख वृद्धि, होतु = जुइमा ॥

मैत्री सूत्रया निदान

भगवान् बुद्ध श्रावस्ती जेतवन विहारय् बिज्यना च्वंगु समयय् न्यासः म्ह भिक्षुपि भगवान् बुद्धयाथाय् वया ध्यान भावना स्यना कायेत वल । भगवान् बुद्ध इमित् अरहन्त जुइगु तक ध्यान भावना स्यना बिज्यात । अनलि इपि ध्यान भावना यायेत अनुकूलगु स्थान मामां वनाच्वंगु बखतय् श्रावस्ती सच्छिगू योजन तापागु सच्छिखा छें दुगु छगू प्रत्यन्त गामे थयंक वन । अन भामय् च्वपि मनूतयेसं उपि भिक्षुपि विज्यागु खना प्रशन्न जुया उत्तमगु स्थानय् बिज्याका प्रणीतगु खाद्य भोज्य तयार याना नके त्वके यात । नके त्वके याये धुका उपि ग्रामवास पिसं भन्ते ! छलपोलपि गन बिज्यायेत बिज्यानागु धका न्यन । उपि भिक्षुपिसं जिमित गन अनुकूलगु स्थान दइ, अन वनेत वयाच्वनागु खः धका लिप्तः बिल । अथे जूसा भन्ते छलपोलपि थुगु स्थानेहे वर्षावास च्वना बिज्याहुँ धका प्रार्थना यात । अन्तराय बिघ्न छु मदुसा ज्यू धका धया बिज्यात । ग्रामवासीपिसं गामं अतिकं सतिक नं मखु तापाकनं मखु हिमालय नाप स्वाना च्वंगु छगू अरञ्ज जङ्गलय् छम्ह जक च्वनेत जीक न्यासःगु पर्णशाला कुटी दयेका भिक्षुपिन्त छ्यलेमाःगु सर सामान सहित प्रदान यात ।

न्यासः म्ह भिक्षुपि उगु जङ्गलय् दुहाँ बिज्याना ध्यान भावना याना सुख आनन्दपूर्वक च्वना च्वन । उपि भिक्षुपिनिगु शीलानुभावं रुक्खट्ट देवतापि बिमानय् च्वने मफया काय् कलापि सहित भूमी ववहाँ वया उखें थुखें विचरण याना च्वन । वसपोलपि याकन लिहाँ बिज्याइ घयागु मती तया दुःख कष्ट सहयाना च्वन । बाळि पुला

वनानं वसपोलपि बिमज्यासेलि थन हे वर्षावास च्वना विज्याइ
 ख्वावो घइगु मती तल । अथे जुइव जिपि वर्षाकाल स्वलातक तस्सकं
 दुःख कष्ट सिया च्वने मालीगु जुल । उकिं वसपोलपिन्त थन तये
 मजिल धका मती वया बृक्षदेवापिनि थुपिं भिक्षुपिन्त भयानकगु रूप
 क्यना बिस्सिक व्छे माली धका थवंथः सल्ला याना इपिं देवतापिसं
 त्तिने बहनी चंक्रमण यायेगु स्थानया लिकक छ्यो मदुपिं च्याः थाःपिं
 रूप धारण याना ग्यानापुस्य च्वंक भूत प्रेतया शब्द पिकया हाःगु
 जुल । हानं दुर्गन्ध फौले याना व्यूगु जुल । उपिं भिक्षुपिनि उगु कारण
 याना चित्तय अशान्ति जुया मुसु वइगु रोग, कपाः स्याइगु रोग
 इत्यादि विभिन्न रोग कया गंसि जुल ।

छन्हु मकले मुना महास्थविरया सेवाय् वंगु बखतय् महास्थविर
 उपिं भिक्षुपिनिगु रूप आकार खना आयुष्मानपिन्त छु रोग जुल
 धका न्यन । भिक्षुपिं मध्यय् गुलिसिनं ग्यानापुस्ये च्वंगु रूप खनागुलिं,
 गुलिसिनं ग्यानापुस्ये च्वंक हाःगु शब्द ताःगुलिं, दुर्गन्ध बास ताःगुलिं
 याना थथे रोग जूगु खः धका म्हतिं म्हतिसिनं कन । थ्व खँ न्यना
 महास्थविरं, आयुष्मानपिं भगवान बुद्धं सप्पाय मिले जूसाजक प्रथम
 व द्वितीय वर्षायाम च्वनेगु विनय प्रज्ञप्त याना विज्यात । आः थुगु
 थासे अन्तराय दयावःगु कारण सप्पाय दुगु स्थान भगवान याके न्योवने
 माल धका इपिं वनेगु शुरू यात । दायकपिनि प्रति स्नेह तया
 मच्चंगु कारणं याना इमित छुं खबर मव्यूसे आशन सचे याना
 पात्र चीवर धारण याना भगवान विज्याना च्वंगु श्रावस्ती वंगु
 जुल । वर्षावास च्वनेगु लिकक थ्यंकः वगुलिं ले वर्षावास च्वनेगु दिन
 थ्यंसा नं वर्षावास मच्चंसे वनाच्चंगु वखते वर्षावास सिमधवं क्रमशः
 भगवान बुद्धया याय् थ्यंकः वन । भगवान बुद्धयात आदरपूर्वक वन्दना
 याना छ्छेलिना च्वना च्वन । भगवान बुद्धनं "भिक्षुपिं ! वर्षावास

स्त्रला देशचारी वने मज्जू धका जिं प्रज्ञप्त याना तयागु दयक-दयक
छाय् छिपि वयागु" धका न्यना बिज्यात । भिक्षुपिसनं कारण फुकं
कनालि भन्ते ! जिपि गन च्वसा जी धका भगवान याके न्यन ।
भगवान बुद्धं नं जम्बुद्वीपे न्यंकभनं उपि भिक्षुपिन्त अनुकूलगु स्थान
माला सोया बिज्यागु वखते इपि ह्लापा च्वंगु वाहेक मेथाय् खाता
छगू दिकेगु तकनं अनुकूलथाय् खना मबिज्यायव "भिक्षुपि ! छिमित
अनुकूलगु स्थान ह्लापा यागु स्थान वाहेक मेगु गनं मडु" धका आज्ञा
जुया बिज्यात ह्लापा च्वनागु थासय् लिहाँ हुं धका आज्ञा जुया
बिज्यात । अन्तराय हटे मज्जूगु कारणं याना अन वने ग्याः धका
धायेवं, भिक्षुपि ! छिमिसं ह्लापा शस्त्र अस्त्र ज्वना मवंगुलि अन्तराय
वोगु खः । आः शस्त्र अस्त्र ज्वना हुं अन्तराय बिघ्न हटे जुया वनी
धका आज्ञा जुया बिज्यात । गजागु शस्त्र अस्त्र धका भिक्षुपिसं
न्यनेवं, शस्त्र अस्त्र बिया व्छे धका आज्ञा जुया बिज्याना "करणीय-
मत्थ कुसलेन" आदि मैत्री सूत्र देशना याना बिज्याना, भिक्षुपि !
ध्व मैत्री सूत्र जङ्गलया द्वारं निसे पाठ याना बिहारे दुहाँ हुं धका
आज्ञा जुया इमित छोया बिज्यात । भिक्षुपिसनं भगवान बुद्धयात
वन्दना याना वसपोलयागु बचन अनुसारं लिहाँ वना जङ्गलया द्वारय्
ध्यंका अनंनिसे मैत्री सूत्र व्वव्वं थःपि ह्लापा च्वनागु थासय् ध्यंकः
वन । उगु वखतय् मैत्री सूत्रया आनुभावं जङ्गले दुने च्वना च्वंपि
देवतापि मैत्री चित्त दुपिजुया न्यासःमह भिक्षुपिन्त लसः वया ह्लाती
दुगु पात्र चीवर कया ह्लाः तुति तियाः सेवा याना च्वन । भिक्षुपिन्त
अन्तराय बिघ्न हते यायेत उखे थुखे पालो पहरा च्वना च्वन । उपि
देवतापि भिक्षुपिनाप खारे याना तःगु कस्ति समान मिले जुया शान्त
पूर्वक च्वना च्वन । न्यासः भिक्षुपिसनं ह्लापायें भयानकगु रूप, शब्द,
गन्धमखंगु, मताःगु, नमतागुलि याना चित्त एकाग्र जुया बिपस्सना
भावनाय् कोशिस याना यंकुगु वखतय् ध्व जिमिगु काय शरीर

ताकाल तक च्वना मच्चनीगु स्वभाव जुया च्वंगुलि धूप समान खनी धका बिचार याना च्वन । भगवान बुद्ध जेतवन विहारय् गन्धकुटी बिज्याना उरिपि भिक्षुपिनि मती तथा च्वंगु खँ सीकाः बिज्याना सच्छिगू योजन तापासानं न्होने विक्क च्वना च्वंक छववण्ण रश्मि तोता यःगु शरीरयात प्रकाश याना “कुम्भूपमं कायमिदं विदित्वा नगरूपमं चित्तमिदं थपेत्वा योधेथ मारं पञ्जायुधेन जितञ्च रक्खे अनिवेसनो सिया” धयागु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात ।

अर्थः— थव शरीर तज्याना वनीगु चाघःथें सीका चित्तयात नगर समानं बल्लाक तथाः विपस्सनाप्रज्ञा आर्य मार्ग प्रज्ञा रूपी शस्त्र ज्वना क्लेश मारनाप युद्ध यायेगु सो । विजय जूगु ध्यान सभापत्तियात नं रक्षा याना अनाशक्त जुया च्वं ।

थव गाथा कना बिज्यागु वखते न्यासःम्ह भिक्षुपि प्यंगू प्रतिसम्भिदा सहित अरहन्त जुल । अले भगवान बुद्धयागु सुवर्ण शरीरयात वर्णन याना, आदर पूर्वक वन्दना याना भगवान बुद्धयाथाय् थ्यंकः वंगु जुयाच्वन । न्यासःम्ह भिक्षुपि मैत्री सूत्र रूपी शस्त्र अस्त्रयागु आधार कया अन्तराय बिघ्न बाधा हटे जुया अरहन्त फले प्रतिस्थित जुया च्वंगु जुल । मैत्री सूत्र धयागु मैत्री भावना बढेयाना यंकेंगु कृत्य भय अन्तराययात हटेयाना व्हेगु कृत्य, विपस्सनाया जग समान जुया च्वंगु पादक ध्यान कृत्य, थुपि स्वंगू कृत्य पूर्ण याना बीफुगु जुया च्वन । धम्मपद अट्टकथा, खुट्टकपाठ अट्टकवा ग्रन्थे वेगु उल्लेख यानागु जुल ।

मैत्री सूत्रया शब्दार्थ

यस्सा नुभावतो यक्खा,

नेवदस्सेन्ति भीसनं ।

यह्मि चेवा-नुयुञ्जन्तो,

रत्तिन्दिव.म-तन्दितो ॥

सुखं सुपति सुत्तोच,

पापं किञ्चि न पस्सति ।

एव.मादि-गुणूपेतं,

परित्तं तं भणाम हे ॥

Dhamma.Digital

यस्स=गुगु मैत्री सूत्रया, आनुभावतो = आनुभावं, यक्खा= यक्षतयसं अथवा भूमट्टु देवतार्पिसं, भीसनं = ग्याना पुस्य च्वंगु रूप, नेवदस्सेन्ति = क्यनेफइ मखु, यह्मिचेवा = गुगु मैत्री सूत्र परित्ताण यात हे जक, रत्तिञ्च = बहनी नं, दिवञ्च = ह्लिने नं, अतन्दितो = अत्तिम मचासे, अनुयुञ्जन्तो = कोशिस याना च्वंम्ह, सुखं = सुख पूर्वक, सुपति = न्ह्यःवेकी, सुत्तोच = न्ह्यःवेकुसानं, किञ्चि = छुं हे, पापं = मभिगु स्वप्न, नपस्सति = खनी मखु, एवमादि गुणूपेतं = थथि जागु गुणं सम्पूर्णं जुया च्वंगु, तं परित्तं = व मैत्री सूत्र परित्ताण यात, हे = हे सज्जनपि, मयं = झीसं, भणाम = पाठ याय्नु ॥

करणीय.मत्थ-कुसलेन
 यन्त सन्तं पदं अभिसमेच्च ।
 सक्को उजूच सुहुजूच,
 सु-वचो च.स्स मुदु अनतिमानो ॥
 सन्तुस्सकोच सु-भरोच,
 अप्प-क्किच्चोच सल्लहुक्क.वुत्ति
 सन्ति न्द्रियोच निपकोच,
 अ.प्पगढमो कुलेस्वननुगिद्धो ॥
 न च खुद्द.माचरे किञ्चि,
 येन विञ्जुपरे उपवदेयुं ।
 सुखिनोवा खेमिनो होन्तु,
 सब्बे-सत्ता भवन्तु सुखित ता ॥

सन्तं = शान्तगु, यं पदं = गुगु निर्वाण, अत्थि = दु, तं पदं
 = उगु निर्वाण पाखे, अभिसमेच्च = ध्यान तथा अथवा लौकिक
 ज्ञानं विश्वास याना, अत्थ कुसलेन = उन्नति वृद्धि यायगुली कुशल
 जुया च्वंम्हसिनं, करणीयं = थुगु प्रकारं सयेकेसोके माल, सक्कोच
 = समर्थं नं, अस्स = देके माल, उजूच = सीका शान्त स्वभाव नं
 अस्स = जुइ माल, सुहुजूच = भिगु सरल साधु चित्तनं,
 अस्स = जुइ माल, सुवचो च = ज्ञानी सज्जनपिसं धाय्
 अःपुका, अस्स = जुइ माल, मुदुच = कोमल स्वभाव नं, अस्स =
 जुइ माल, अनतिमानिच = अभिमान मदुम्ह नं, अस्स = जुइ
 माल ॥

सन्तुस्सकोच = गुलि खः लाभ जुगु उलि हे सन्तोषनं, अस्स = जुइ माल, सुभरोच = लही अपुम्ह नं, अस्स = जुइ माल, अप्पकि-
 च्चोच = तंता मदुम्ह नं, अस्स = जुइ माल, सल्लहुकवुत्तिच
 = याउँसे च्वंगु जन्म हनानं, अस्स = च्वने माल, सन्तिन्द्रियोच =
 शान्तगु इन्द्रिय दयेकानं, अस्स = च्वने माल, निपकोच = छिपेजुगु
 ज्ञानदेका नं, अस्स = च्वने माल, अप्पगम्भोच = छागु स्वभाव मजुइ-
 कानं, अस्स = च्वने माल, कुलेसु = दातापिके, अननुगिद्धो = चित्त
 तया मजुइगुनं, अस्स = जुया च्वने माल, येन = गुगु मखुगु ज्यां
 विञ्जू = बिद्वान जनपिसं नं, परे = मेपिसं नं, उपवदेयुं = गिजे
 याइ, किञ्चि = छुं छगू, तं = व ज्ञानी जनपिसं गिजे याइगु ज्या
 यात, खुहकम्पि = छुं भतिचा नं, नच माचरे = यायुगु मखु, सब्बे
 = सकल, सत्ता = सत्त्वपिनि, सुखिनोवा = सुखानन्द नं, खेमिनो
 वा = भयं रहित नं, होतु = जुइमा, सुखितत्ता = काये तं चित्ते नं
 सुख आनन्द, भवन्तु = जुइमा ॥

येकेचि पाण भूत.त्थि,

तसा वा थावराव.नवसेसा ।

दीघा वा येव महन्ता,

मज्झिमा रस्सका अणुकथूला ।

विट्ठा वा येव अ-दिट्ठा,

येव दूरे वसन्ति अविदूरे ।

भूता वा सम्भवेसीव,

सब्ब-सत्ता भवन्तु सुखित.सा ॥

अनवसेमा = सुहे मल्यंक, येकेचि = सम्पूर्ण, पाण भूतावा =
 आश्वास प्रश्वास दया च्वंपि सत्व प्राणीपिनं, तसावा = दाश चाय
 योपि प्राणीपिनं, थाअरावा = स्थिर शान्त जुया च्वंपि प्राणीपिनं,
 दीघा = ताहाकःपि, ये सत्तावा = गुपि सत्वपिनं, महन्तावा—
 तःधिकपि सत्वपिनं, मज्झिमावा = ताहाक चीहाक तःधिक
 चीकिधिक मजूपि सत्वपि नं, रस्सका = चीकिधिकपि सत्वपिनं,
 अणुक थूलाच = गंसिपि ल्हूपिनं, दिट्ठा = खने दुपि, ये सत्ता =
 गुपि सत्वपिनं, अदिट्ठा = खने मदुपि, ये सत्ता = गुपि सत्वपिनं,
 दुरे—तापाक, वसन्ति = च्वं च्वन, ते सत्तावा = उपि सत्वपिनं,
 भूतावा = जुइ धुक्पि, सम्भवेसीव = लिपा जुइ मानिपि सत्वपिनं,
 अत्थि = दया च्वन, सब्बे = सकल, सत्ता = सच्चपि, सुखितत्ता
 = शरीरे सुख आनन्द, होन्तु = जुइमा ॥

न परो परं निकुब्बेथ,

ना.तिमञ्जेथ कत्थचि नं किञ्चि ।

ब्यारोसना पटिघ-सञ्जा,

ना.ञ्ज.मञ्जस्स दुक्ख,मिच्छेय्य ॥

परो = छम्हसिनं, परं = छम्हमित, न निकुब्बेथ = क्रोध याय्गु
 मखु, कत्थचि = छुं छगू ज्या नं परजनपिन्त, ब्यारोसना-ब्यारो-
 सनाय = दुःख कष्ट वीगु कथं, पटिघसञ्जा-पटिघसञ्जाय =
 क्रोध पिहां वंगु, किञ्चि = छं छगू हे, नातिमञ्जेथ = मती तय्
 मज्यू, अञ्ज मञ्जस्स = छम्हं मेम्ह सिगु, दुक्खं = दुःख जुइगु
 ज्वा, नइच्छेय्य = इच्छा याय्गु मखु ॥

माता यथा नियं पुत्र,
 आयुसा एक-पुत्र-मनुरक्खे ।
 एवम्पि सब्ब-भूतेसु,
 मानसं भावये अ-परिमाणं ॥

माता=मामं, नियं पुत्रं = यः गु गर्भे धारण याना व्वीका तःम्ह,
 एकपुत्रं = याकः काय्यात, आयुसा = जीविका रक्षा याय्या
 कारणे, अनुरक्खे यथा = बारम्बार विचार याना फालन पोषण
 याना तथा तइ थें, एवम्पि = अथे हे, सब्बभूतेसु = सकल प्राणीया
 उपरे, अपरिमाणं = अप्रमाणगु, मानसं = मैत्री चित्त भावये
 = बढे याय्यु ॥

मेत्तञ्च सब्ब-लोकस्मि,
 मानसं भावये अ-परिमाणं ॥
 उद्धं अधो च तिरियञ्च,
 अ-सम्बाधं अ-वेरं म-सपत्तं ॥

उद्धं = च्चे पाखे नं, अघोच = क्वे पाखे नं, तिरियञ्च = वेथां
 पाखे नं, सब्ब लोकस्मि = सर्वत्र लोकेसनं, असम्बाधं = छुं कष्ट
 असुविधा मदुगु, अवेरं = दुने शत्रु भाव मदुगु, असपत्तं = पिनेनं
 शत्रु भाव मदुगु, अपरिमाणं = अप्रमाण अनन्तगु, मानसं = महा
 उत्तम जुया च्वंगु चित्तं, मेत्तञ्च = मैत्री चित्त यात्, भावये =
 बढे याय्यु ॥

तिट्ठं चरं निसिन्नोव,
 सयानो यावता स्स विगत-मिद्धो ।
 एतं सति अधिट्ठेय्य,
 ब्रह्म मेतं विहार मिध मा.ह ॥

यावता = गुथाय तक, विगतामिद्धो = तन्द्रा मोहं छुटे जुह
 मखु, तावता = उथाय तक, तिट्ठं वा = दना च्वंसां, चरं वा =
 वना च्वंसां, निसिन्नोवा = प्येतुना च्वंसां, सयानोवा =
 गोतुला च्वंसां, एतं सति = थुगु मैत्री चित्तं संयुक्त जुया च्वनेगु
 यात, अधिट्ठेय्य = सदानं धारण यायगु, एतं विहारं = थुगु
 मैत्री चित्तं युक्त जुमा च्वनेगु यात, ब्रह्मं = उत्तमगु, विहारं =
 च्वनेगु धका, इध = थुगु थासे, आहु = धया तःगु जुल ॥

दिट्ठिञ्च अनुपगम्म,
 सीलवा दस्सनेन सम्पन्नो ।
 कामेसु विनय गेधं,
 न हि जातु गब्भ-सेय्य पुनरेति ॥

दिट्ठिञ्च = दना च्वंगु दृष्टितं, अनुपगम्म = लगे मजूसें, सीलवा
 = शील दुम्ह जुया, दस्सनेन = मार्गं ज्ञानं, सम्पन्नो = सम्पूर्णं
 जुया, कामेसु = वस्तु काम क्लेश कामे, गेधं = लिप्त जुया च्वंगु
 यात, विनेय्य = छिन्न भिन्न याना मदेका छ्वय्यमा, सो = उम्ह
 पुरुष, गब्भ सेय्य = मांया गर्भे हाकनं गर्भं धारण याना च्वनेगु,
 पुन = हाकनं, जातु = गुगु रूपं, नहि = माली मखु ॥

खन्ध सूत्रया निदान

भगवान् बुद्ध श्रावस्ती जेतवन विहारय् बिज्याना च्वंगु समयय् छम्ह भिक्षुयात सर्पं न्यागुलि मृत्यु जुल । व खँ भिक्षुपिसं भगवान् बुद्धयात निवेदन यात । भगवान् बुद्धं धया बिज्यात, “भिक्षुपि ! व मृत्यु जुम्ह भिक्षुं प्यम्ह राजकुल सर्पतय्त मैत्री चित्त फँले मयात जुईमा । भिक्षुपि ! व उम्ह भिक्षुं प्यम्ह राजकुल सर्पतय्त मैत्री चित्त फँले याःगु जुसा उरपि सर्पतय्सं उम्ह भिक्षुयात न्याइ मखुगु । भिक्षुपि ! प्यंगू जातिया सर्पं दु । विरूपकख सर्पं जाति छगु, एरापथ सर्पं जाति छगू, छव्यापुत्त सर्पं जाति छगू, कण्हा गोतम जाति छगू । थये कना वनापि प्यंगू जातिया सर्पतय्त मैत्री चित्त मतःगुलि सर्पं न्याना सी मालि मखुगु । भिक्षुपि, ! थनिनिसें थःत सुरक्षा याय्या निर्ति प्यंगू जातिया सर्पतय्त मैत्री चित्त फँले या ।”

“विरूपकखे हि मे मेत्त” आदि खन्ध सूत्र परिमाण देशना याना बिज्यात ।

थुकिया प्रसंगे भगवान् बुद्धं जातक खँ नं आज्ञा जुया बिज्यात । अतीतय् श्री बोधिसत्व ऋषि प्रब्रज्या जुया न्यासः भिक्षुपिनाप गंगाया आसपासय् छगू जङ्गलय् बास याना चवन । उगु बखतय् छम्ह ऋषि सर्पं न्याना सित । व खँ शिष्य ऋषिपिसं गुरु जुया च्वंम्ह ऋषियात कन । बोधिसत्व जुया च्वंम्ह ऋषि धया बिज्यात- “शिष्य ऋषि पि ! प्यम्ह सर्पतय्त मैत्री चित्त फँले यागु जुसा व ऋषियात सर्पं न्याइ मखुगु । न्याहे न्यासां विष चढे जुइ मखुगु कारणं याना सी मखुगु । सीगुला छवेँति, अणु-प्रमाण हे पीडा जुई

मखुगु । मैत्री फँले मयागु कारणं उम्ह ऋषि सर्पं न्याना सी माल । शिष्यपि ! यन्निसँ सर्प, विच्छे आदि प्राणिपिनिपाखें भय अन्तराय मवेकेया निम्ति प्यंगू जातिया सर्पं सहित विघ्नकारक प्राणीपिन्त मैत्री चित्त फँले या ॥” अले “विपक्खे हि मे मेत्त” आदि खन्ध सूत्र परित्राण स्यना बिल ।

ऋषिपिसं नं बोधिसत्वं स्यना ब्यूगु खन्ध सूत्र - चान्हं-ह्लिन्हं पाठ याना प्यंगू जातिया सर्पसहित विघ्नकारक प्राणीपिन्त मैत्री चित्त फँले याना च्वन । उगु बखते सर्प, विच्छे आदि प्राणिपिसं मैत्री चित्त फँले याःगु कारणं खन्ध-सूत्र पाठ याःगुया आनुभवं सर्पं, विच्छे आदिपिन्त बेहोस लाना चोट परे जू वं साँ छुँ विघ्न-बाधा मब्युसे हटे जुया चिला वनीगु ।

ऋषिपिं नं सर्प, विच्छे आदि पिनिगु पाखें भय अन्तराय मधोगुलीं काय सुख, चित्त सुख प्राप्त जुया कसिण परिकम्म ब्रम्ह बिहार भावना याना ध्यान अभिञ्जा प्राप्त याना अनं मृत्यु जुया बोधिसत्त्व ऋषिसहित ब्रम्हलोकगामी जुल । ध्व खँ चतुक्क निपात अङ्गुत्तर पालि व दुक निपात खन्ध जातकय् उल्लेख जुया च्वगु दु ।

खन्धसूत्रया शब्दार्थ

सब्बा सीविस-जातीनं.
दिब्ब-मन्तं गदं विय ।
यं नासेति विसं घोरं,
सेसञ्चापि परिस्सयं ॥
आणा-खेतहि सव्वत्थ,
सव्वदा सव्व-पाणिनं ।
सव्वसोपि निवारैति,
परित्तं तं भणाम हे ॥

सब्बासीविसजातीनं=हला हल विषदुपि सकल सर्प आदि जाती
पिनिगु, घोरं=कडागु, विसं=विषयात्, दिब्बमन्तं गदं विय=
देवता पिके दुगु मन्त वास थें, यं=गुगू खन्ध सूत्रं, सव्वत्थ=
सकल, आणाखेतहि=आणा खेत जुया च्वंगु छगू लाख कोटि चक्र
वाले, ठितानं=च्वनाच्वपि, सव्वपाणीनं = सकल प्राणपिनिगु,
विसञ्च=वीष यातनं, असेसं शेष मदुगु, परिस्सयञ्चापि=भय
अन्तराय यातनं, सव्वदा=न्हावले, सव्वसोपि=सकल प्रकारं,
निवारैति=निवारणयाइ, तं परित्तं=उगु खन्ध सूत्र परिव्राण
यात्, हे - हे सज्जन वर्गपि, मयं सीसं, भणाम=पाठ याय्गु ॥

विरुपक्खेहि मे मेत्तं,
मेत्तं एरापथेहि मे ।

**छब्यापुत्तेहि मे मेत्तं,
मेत्तं कण्हा गोतमकेहिच ॥**

विरूपकखेहि = विरूपकख नागराजापिनि, सद्धि = नापं, मे = जिगु, मेत्तं = मंत्री, होन्तु = जुइमा, एरापथेहि = एरापथ नागराजापिनि, सद्धि = नापं, मे = जिगु, मेत्तं = मंत्री, होन्तु = जुइमा, छब्यापुत्तेहि = छब्यापुत्त नागराजापिनि, सद्धि = नापं, मे = जिगु, मेत्तं = मंत्री, होन्तु = जुइमा, कण्हागोतमकेहि = कण्हा गोतम नागराजापिनि सद्धि = नापं, मे = जिगु, मेत्तं = मंत्री, होन्तु = जुइमा ॥

**अ-पादकेहि मे मेत्तं,
मेत्तं द्वि-पादकेहि मे ।
च.तुप्पदेहि मे मेत्तं,
मेत्तं बहु.प्पदेहि मे ॥**

अपादकेहि = तुति मद्धुपिं, सद्धि = नापं, मे = जिगु, मेत्तं = मंत्री होन्तु = जुइमा, द्विपादकेहि = निपा तुति दुपिं सत्त्वपिनि, सद्धि = नापं, मे = जिगु, मेत्तं = मंत्री, होन्तु = जुइमा, चतुप्पदेहि = प्यपां चुपिं सत्त्वपिनि, सद्धि = नापं, मे = जिगु, मेत्तं = मंत्री चित्त, होन्तु = जुइमा, बहुप्पदेहि = आपालं तुति दुपिं सत्त्वपिनि, सद्धि = नापं, मे = जिगु, मेत्तं = मंत्री चित्त, होन्तु = जुइमा ।

**मा मं अ-पादको हिंसि,
मा मं हिंसि द्वि-पादको ।
मा मं चतु.प्पदो हिंसि,
मा मं हिंसि बहु-प्पदो ॥**

अपादको = तुति मर्दुपि सत्वपिसं, मे = जित, मार्हिसि = मन्याय-
 मा, द्विपादको = निपा तुति दुर्पि सत्वपिसं, मे = जित, मार्हिसि
 = मन्याय्मा, चतुष्पदो = प्यया तुति चूपिसं, मे = जित, मार्हिमि
 = मन्याय्मा, बहुष्पदो = आपालं तुति दुर्पि सत्वपिसं, मे =
 जित, मार्हिसि मन्याय्मा ॥

सब्बे सत्ता सब्बे पाणा,
 सब्बे भूताच केवला ।
 सब्बे भद्रानि पस्सन्तु,
 मा किञ्चि पापमागमा ॥

केवला = छम्ह हे मल्यंक, सब्बे = सकल, सत्ता = सत्वपिसं, सब्बे
 = सकल, पाणा = प्राणीपिसं नं, सब्बे = सकल, भूता = प्रकट रुपं
 खनेदुर्पि, सब्बे = सकल सत्वपिसं, भद्रानि = भिगु आरमण्ण,
 पस्सन्तु = खनेमा, किञ्चि = छं, पापं = मभिगु ज्या, मा आगता
 = मवयेमा ॥

अप्पमाणो बुद्धो,
 अप्पमाणो धम्मो ।
 अप्पमाणो संघो,
 पमाणवन्तानि सरीसपानि ।
 अहि-विच्छिन्नक-सतपदी,
 उण्णानाभी-सरबू-मूसिका ।
 कता मे रक्खा कतं मे परित्तं,
 पटिक्कमन्तु भूतानि ।

सो हं नमो भगवतो,
नमो सत्तन्नं सम्मासम्बुद्धानं ॥

बुद्धो=बुद्ध यागु गुण, अप्पमाणो = प्रमाण हे मद्दु, धम्मो= धर्मयागु गुण, अप्पमाणो=प्रमाण हे मद्दु, संघो=संघ यागु गुण, अप्पमाणो=प्रमाण हे मद्दु, अहि = सर्प, विच्छिका = विच्छे, सत्तपदी = है, उण्णनाभी = मांकःचा, सरबू = म्हालकाय्चा, मुसिका = छुं, इमानि=थुपि प्राणीनिं, सरीसपानि=धिस्से जुया वनीपि प्राणीपि, पमाण-वन्तानि = प्रमाण रूपं क्लेश दयाच्चन, मे=जि, रक्खा=रक्षा, कता=याय् धुन, भूतानि = शतु जुया च्वपि प्राणीपि, पटिक्कमन्तु = हटे जुया वनेमा, सोहं सोअहं = व जि, भगवतो = भगवान बुद्ध यात, नमो = नमस्कार, सत्तन्नं = विपस्सी, सिखी, वेस्सभू, ककुसन्ध कोणागमन, काश्यप, गौतम ह्हापं न्हेम्ह, सम्मा म्बु द्धानं = सम्यक सम्बुद्धपिन्त, नमो = नमस्कार ॥

Dhamma.Digital

मोरसूत्रया निदान

“उदेतयं चक्खुमा” ध्व धर्म देशना शास्ता जेतवन बिहारे
बिहार याना बिज्यागु बखते छम्ह उद्विग्र चित्त जुया च्वम्ह भिक्षुया
बारे आजा जुया बिज्यागु जुल ।

क. वर्तमान कथा

उम्ह भिक्षुयात छम्ह भिक्षु भगवानयाथाय् व्वना यंकल ।
भगवानबुद्ध न्यना बिज्यात “भिक्षु ! छु छ धात्थे उद्विग्र चित्त जुया
च्वनाला ?”

“खः भन्ते ।”

“छु कारणं उद्विग्र चित्त जुया च्वनागु ?”

“छम्ह तिसा वसतं तिया तःम्ह बाँलाम्ह मिसा खना ॥”

“भिक्षु ! मिसा धयाम्हसिनं छथे जाम्हेसिगु चित्तला छु खँ
ह्लापाया पण्डितपिसं न्हेसः देँ तक कामरागं तापाक च्वनानं मिसाया
शब्द न्यना तत्क्षणे हे दुराचरण यात । शुद्ध प्राणी नं अशुद्ध जुइफु ।
महान यम कीर्ति दुम्ह नं बेइज्जत जुइफु । अशुद्ध पिनिगुला धायेगु
हे छु ?”

शुलि आजाजुया पूर्व जन्मया खँ कना बिज्यात ।

ख. अतीत कथा

पूर्व समये वाराणसी देशय् ब्रम्हदत्त जुजुं राज्ययाना च्वंगु बखतय्
बोधिसत्त्व म्हेखाया योनी जन्म जुल । व म्हेखा छयँचे दुने च्वना

चवंगु बखते ख्येया रंग मुखूगु कर्णीका धयागु स्वांथे ह्याउंसे बाँलाना चवन । जब ख्ये तछयाना पिहाँ बल, अत्यन्त बाँलाम्ह सुवर्ण वर्णम्ह म्हेखा जुया पिहाँ बल । पपूया दध्वी ह्याउंगु छिरिबिरि धाःगु रङ्ग बया चवन । व म्हेखा तःध्रिक जुया वसेलि थःत सुरक्षा यायेया निरिति स्वंगू पर्वत पुला प्यंगूगु पर्वतया शृखलाय् छगू दण्डक हिरण्य धयागु पर्वतया बवय् चवनेगुयात । द्यो तुइया वयेवं व म्हेखां पर्वतया चवकाय् चवना सूर्य लुया वःगु सोया थः नसा माः वनेगु थाय्यात सुरक्षित यायेया निरिति थथे ब्रम्हमन्त्र ववनीगु जुया चवन ।

उदेतयं चक्खुमा एकराजा,
हरिस्स वण्णो पठविप्पभासो ।
त तं नमस्सामि हरिस्स वण्णं पठविप्पभासं,
तयाज्ज गुत्ता विहरेसु दिवसं ॥

ध्व चक्षुमान छम्ह जुजु गुम्हेसिया रङ्ग सुवर्ण वर्ण जुया चवन, हानं पृथ्वीयात प्रकाश याना उदय जुया चवन, जि ध्व पृथ्वीयात प्रकाशित याइम्ह सुवर्ण वर्णयात नमस्कार याना । जि थौं ध्व सूर्य पाखें रक्षा जुया चाहले ।

थुगु प्रकारं बोधिसत्व म्हेखां ध्व गाथा द्वारा सूर्ययात नमस्कार यायेधुंका हान मेगु गाथा द्वारा अतीत काले परिनिर्वाण जुया बिज्याये धुक्पि बुद्धपि व वसपोल बुद्धपिनिगु अनुस्मरण याना थथे धाइगु जुया चवन ।

ये ब्राह्मण वेदगू सब्ब धम्मे,
ते मे नमो ते च मं पालयन्तु ।

नमत्थु बुद्धानं नमत्थु बोधिया,
 नमो विमुत्तानं नमो विमुत्तिया ।
 मइ सो परित्तं कत्वा मोरो चरति एसना ॥

गुपिं ब्राम्हर्णापि फुक्क धर्मयात स्यूपिं खः वसपोलपिन्त जिगु
 नमस्कार दु । वसपोलपिसं जित रक्षा यायेमा । बुद्धपिन्त नमस्कार
 दु । बोधियात नमस्कार दु । विमुक्ति जुया बिज्यापिन्त नं नमस्कार
 दु । विमुक्तियात नं नमस्कार दु । व म्हेखां थुकियात थःगु रक्षाया
 साधन याना नत्ता माःवनीगु जुया च्वन ।

थुगु प्रकारं त्तिच्छिं चाहिला वहनी परतया च्वकाय् च्वना
 बिनावंम्ह सूर्ययात सोया बुद्ध गुण लुमंका थः च्वनेगु निवास स्थान
 यात रक्षा यायेया निति हानं ब्रम्ह मन्त्र व्वना रक्षा वन्धन तयेगु
 रुपय् थथे व्वनीगु जुया च्वन—

“अपेतयं चक्खुमा एकराजा,
 हरिस्सवण्णो पठविप्पभासो ।
 तं तं नमस्सामि हरिस्स वण्णं पठविप्पभासं,
 तयाज्ज गुत्ता विहरेमु रत्ति ।
 ये ब्राह्मणा वेदगू सब्ब धम्मे,
 ते मे नमो ते च मं पालयन्तु ।
 नमत्थु बुद्धानं नमत्थु बोधिया,
 नमो विमुत्तानं नमो विमुत्तिया ।
 इमं सो परित्तं कत्वा मोरो वासमकप्पयि” ॥

श्व चक्षुमान छम्ह जुजु गुम्हेमिया रङ्ग सुवर्ण वर्ण रङ्ग जुया च्वन । हानं पृथ्वीयात प्रकाशं याना अस्त जुया वना च्वन । जि श्व पृथ्वीयात प्रकाशित याइम्ह सुवर्ण वर्णयात नमस्कार याना । थौं श्वया पाखें रक्षा जुया चा कते याये गुपिं ब्राम्हर्णपिं फुक्क धर्मयात स्यूपिं खः । वसपोलपिन्त जिगु नमस्कार दु । वसपोलपिसं जितः रक्षा यायेमा । बुद्धपिन्त नमस्कार दु । बोधियात नमस्कार दु, विमुक्ति जुया निज्यापिन्त नं नमस्कार दु, विमुक्तियात नं नमस्कार दु । थुपिं थःत रक्षाया साधन दयेका व म्हेखा थः च्वनेगु स्थाने वनीगु जुया च्वन ।

उगु समये वाराणसी देशं छुं भच्चा तापाक व्याधा तय्गु गाँ छगू दु । व गामे च्वंम्ह व्याधा हिमालय प्रदेशे चाह्यूह्युं उगु दण्डक हिरण्य पर्वते थ्यंक वन । मनकि बोधिसत्व म्हेखा च्वना च्वंगु खः । व म्हेखायात उम्ह व्याधां खना छें वना काय्यात वन ।

वाराणसी जुजुया खेमा धयाम्ह रानी दया च्वन । उम्ह रानीया सुवर्ण वर्णम्ह म्हेखा वया धर्मोपदेश वन धका म्हगसे म्हन । महारानीं म्हगसे म्हंगु खँ जुजुयात वना धाल 'महाराज ! जि सुवर्ण वर्णम्ह म्हेखाया धर्मोपदेश न्यनेगु इच्छा जुल ।'

जुजुं मन्त्रीपिके न्यन । मन्त्रीपिस धाल- श्व खँ ब्राम्हर्णपिसं सिइ ।

ब्राम्हर्णपिसं धाल- सुवर्ण वर्णपिं म्हेखात दु ।
जुजुं न्यन- 'मन दु ?'

ब्राम्हर्णपिसं धाल- श्वला व्याधा तय्सं जक सिइ । जुजुं व्याधात मुंका न्यन । व्याधाया काय्नं धाल- महाराज ! दण्डक हिरण्य धयागु दर्वतय् दु, अन सुवर्ण वर्णम्ह म्हेखा च्वना च्वंगु दु । 'अथे जूसा व म्हेखायात मस्यासे लाना थन ह्ये माल ।'

व्याधा वना बोधिसत्व म्हेखा नसा माः वनीगु थासे जाल
प्यन । व्याधा बोधिसत्व म्हेखायात ज्वने मफु । न्हेदँ तक अन चवन ।
व व्याधा अनतुं मृत्यु जुल ।

खेमा रानीया नं इच्छा पूर्णं मज्जुलि मृत्यु जुल । जुजुया
तँ पिहाँवल । म्हेखाया कारणं जिम्ह रानीया प्राण वन । जुजुं छगू
लुँ पाताय् आखः कीके बिल- “हिमालय प्रदेशे दण्डक हिरण्य धयागु
पर्वत दु । अन सुवर्णं वर्णंम्ह म्हेखा चवना चवंगु दु । सुनां व म्हेखायागु
ला नइ, व अजर अमर जुइ ।” व लुँ पाता छगः सन्दुकय् मोथना
तल । जुजु नं परलोक जुया वन । मेम्ह जुजुं व लुँया पाताय् किया
तःगु आखः ववना अजर अमर जुइगु इच्छां व्याधायात अन छवत ।
व व्याधा नं बोधिसत्व म्हेखायात ज्वने मफु । व्याधा अन हे मृत्यु
जुल । थुगु प्रकारं खूगु पुस्ता वितय् जुया वन ।

न्हेम्हम जुजुं राज्य प्राप्त याय्वं व्याधायात छवत । व वना
स्वत, बोधिसत्व विचरण याइगु थासय् ज्वनेत सम्भव महु । व्याधां
सीकलकि म्हेखां थःत सुरक्षायाना जक नसामाःवनीगु । थुलि सीका
व्याधा जनपदे बल अले व छम्ह मिसाम्ह म्हेखायात थजागु तालिम
बिलकि तालिवजे याय्वं प्याखं हुली । हानं चुटकी न्यायकेवं हाली
थथे तालिम याना व्याधां मिसाम्ह म्हेखा ज्वना वन । सुथे ह्लाप नं
हे म्हेखां परित्वाण द्वारा थःत सुरक्षा मयानिबले जाल प्यनेगु यात ।
जाल फैलेयाना म्हेखायात चुटकीयागु संकेत बिल । बोधिसत्व म्हेखां
मिसाम्ह म्हेखाया असाधारण शब्द ताया कामासक्त जुया
परित्वाण पाठ याये मफुगु कारणं जाले वयन ।

व्याधां बोधिसत्व म्हेखायात ज्वना वाराणसी जुजुयात बिल ।
जुजुं बोधिसत्व म्हेखायागु सौन्दर्य खना प्रसन्न जुया वयात आसन
बिल ।

बोधिसत्त्व म्हेखां लायातःगु आसने च्वना जुजुयाके न्यनं
महाराज, जित छायां ज्वना थन हयागु ? जुजुं धाल— “गुम्हेसिनं छंगु
ला नई व अजर अमर जुइ । जि छंगु ला नया अजर अमर जुइगु
इच्छा जुया छंत ज्वके हयागु खः ।”

“महाराज, जिगु ला नइम्हमा अजर अमर जुइ, अले जिला
सी हे माल मखुला ?”

“खः सी माल ।”

“जब जि सीसा जिगु ला नइम्ह छायां मसीगु ?”

छ सुवर्ण वर्णम्ह जुया छंगु ला नइम्ह अजर अमर जुइ ।”

“महाराज, जि अथें सुवर्ण वर्णम्ह जूम्ह मखु । ह्यापा जि थ्वहे
नगरे चक्रवर्ती जुजु जुया च्वनाम्ह खः । जि थःमं नं पञ्चशील पालन
याना हानं सारा चक्रवाले च्वंपिन्त पञ्चशीले प्रतिष्ठित याना । जि
मिना दावर्तिस भुवने जन्म जुल । अन जन्मभर च्वना छगू पाप कर्म
यानागुया फलं म्हेखा जुया जन्म जुल । तर पुलांगु सदाचारया
प्रभावं सुवर्ण वर्णम्ह जुल ।”

“छ चक्रवर्ती जुया पञ्चशील पालन यानागुया फलं सुवर्ण
वर्णम्ह जुल धाल, थ्व खे” जि गथे बिश्वास याय्गु ? छके छु साक्षी
प्रमाण दु ?”

“साक्षी प्रमाण दु महाराज ।”

“छु दु ?”

“महाराज ! गवले जि चक्रवर्ती जुजुं जुया च्वना धबले
रत्नमय रथे च्वना आकाशे विचरण याना च्वना । व जिगु रथ
मङ्गल पुष्करिणीया दुने स्वतुना च्वंगु दु । व स्वतुना च्वंगु

रथ मङ्गल पुष्करिणी थकायके ब्यु । व रथ जिगु खँ या साक्षी प्रमाण जुइ ।”

जुजु ज्यु धया पुष्करिणीं लः वांछ्वेके बिधा रथ च्वे थकायके बिल । अले जुजुयात बोधिसत्वया खँ विश्वास जुल । बोधिसत्वं जुजुयात धर्मोपदेश बिल । “महाराज, अमृत महा निर्वाण तोता बाकि गुलि नं संस्कृत धर्म दु व फुकं उत्पन्न जुया बिनाश जुया वनी । अनित्य खः, क्षय जुया वनीगु खः । व्यय जुया वनीगु खः ।” हानं जुजुयात पञ्चशीले प्रतिष्ठित यात ।

जुजु प्रशन्न जुया बोधिसत्व म्हेखायात राज्य पुजायात । हानं तःधंगु सत्कारयात । बोधिसत्व म्हेखां राज्य जुजुयात हे लित बिल । छुं दिन च्वना जुजुयात उपदेश बिल । “महाराज अप्रमादि जुया बिज्याहुँ ।” हानं आकाशे ब्वया दण्डक हिरण्य धइगु पर्यते हे वन ।

जुजु नं बोधिसत्व म्हेखाया उपदेश अनुसार दानादि पुण्य कर्म याना कर्मनुसार परलोक्य बिज्यात ।

शास्तां थव धर्मदेशना हया बिज्याना आर्यसत्ययात प्रकाशित याना जातक मिलेयाना बिज्यात ।

सत्यया प्रकाशन समाप्त जुइ व उद्विग्न-चित्त जुया च्वंम्ह भिक्षु अरहत्वय् प्रतिष्ठित जुल ।

उगु समय् जुजु आनन्द जुया च्वन । सुवर्ण वर्णम्ह म्हेखाला जि हे खः ।

मोर सूत्रया शब्दार्थ

पूरेन्त बोधि-सम्भारे,
निब्बत्तं मोर-योनिं ।
येन संविहिता रक्खं,
महासित्तं वने-चरा ॥
चिरस्सं वायमन्तापि,
नेव सक्खिसु गण्हितुं ॥
ब्रह्म-मन्तं न्ति अक्खातं,
परित्तं तं भणाम हे ॥

Dhamma.Digital

बोधिसम्भारे = सर्वज्ञ ज्ञानया सम्भार जुया च्वंगु पारमी स्वीगु यात
पूरेन्तं = पूर्णं याना बिज्याम्ह, मोर योनियं = म्हेखाया योनी,
निब्बत्तं = जन्म जुया बिज्याम्ह, येन = गुगु मोर सूत्र द्वारा,
संविहिता रक्खं = बांलाक रक्षा याना तःगु दुम्ह, महासित्तं =
महासत्त्व यात, वनेचरा = व्याधां, चिरस्सं = ताकाल तक्कं,
वायमन्तापि = कोशिश यात नं, गण्हितुं = ज्वनेत, नेव सक्खिसु
= मफु, यच्च परित्तं = गुगु परिव्राण यात नं, ब्रह्ममन्तं न्ति =
ब्रह्म मन्त्र धका वा उत्तमगु मन्त्र धका, अक्खातं = भगवान बुद्ध
कना बिज्यात, तं परित्तं = उगु मोर सूत्र परिव्राणयात, हे = हे
सज्जनपि, मयं = म्हीसं, भणाम = पाठ याय्नु ॥

उदेत यं चक्खुमा एक-राजा,
हरिस्सवण्णो पथविप्पभासो ।
तं तं नमस्सामि हरिस्स-वण्णं पथविप्पभासं,
तयाज्ज गुत्ता बिहरेमु दिवसं ॥

चक्खुमा = मनुष्यपिनि मिखा जुया च्वंम्ह, एकराजा = उत्तमम्ह, जुजु नं जुया च्वंम्ह, हरिस्सवण्णो = सुवर्णं वर्णं थें रूप जुया च्वंम्ह, पथविप्पभासो = पृथ्वीयात जाज्वल्य मान याना च्वंम्ह, अय सुरियो = थव सूर्य्यं, उदेति = उदय जुया वल, तं तस्मा = उकिया निर्मित, हरिस्स वण्णं = सुवर्णं थें रूप जुया च्वंम्ह, पथविप्प-भासं = पृथ्वीयात जाज्वल्य मान याना च्वंम्ह, तं = व सूर्य्यात, अहं = जि, नमामि = नमस्कार याना ॥

ये ब्राह्मणा वेदगू सब्ब-धम्मे,
ते मे नमो तेच मं पालयन्तु ।
नमत्थु बुद्धानं नमत्थु बोधिया,
नमो विमुत्तानं नमो विमुत्तिया ।
इमं सो परित्तं कत्वा,
मोरो चरति एसना ॥

ब्राम्हण = पापयात हटे याना छ्वया विज्याय् धुं कुपि, ये = गुपि बुद्धपिसं, सब्बधम्मे = सकल धर्मयात, वेदगू = गीका विज्यात, ते = वसपोल बुद्धपिन्त, मे = जिगु, नमो = नमस्कार, अत्थु = जुइमा, तेच = वसपोल बुद्धपिसं तं, मं = जित, पालयन्तु = रक्षा याय्मा, बुद्धानं = चतुरार्य्य सत्य यात स्यूपि बुद्धपिन्त नं, मे = जिगु, नमो = नमस्कार, अत्थु = जुइमा, बोधिया = अरहत्त मार्गं ज्ञान सर्वज्ञ

ज्ञान यात, मे = जिगु, नमो = नमस्कार, अत्थु = जुइमा, विमुत्तानं
 = क्लेशं रहितं पि पुद्गलपिन्त, मे = जिगु, नमो = नमस्कार, अत्थु
 = जुइमा, विमुत्तिया = अरहत्त फलयात, मे = जिगु, नमो =
 नमस्कार, अत्थु = जुइमा, सो मोरो = व म्हेखां, इमं परित्तं =
 थुगु तारण, कत्वा = चिना, येसनाय = नसा मा वनेत, चरति =
 वनीगु जुया च्वन ॥

अपेतं चक्खुमा एक-राजा,
 हरिस्सवण्णो पथविप्पभासो ।
 तं तं नमस्सामि हरिस्स-ण्णं पथविप्पभासं,
 तथाज्ज गुत्ता विहरेमु रत्ति ॥

चक्खुमा = मनुष्यपिनि मिखा जुया च्वंम्ह, एकराज = उत्तमम्ह
 जुजु नं जुया च्वंम्ह, हरिस्सवण्णे = सुवर्णं वर्णं थें रुप जुया च्वंम्ह,
 पथविप्पभासो = पृथ्वीयात जाज्वल्य मान याना च्वंम्ह, अय
 सुरियो = ध्व सूर्य्यं, अपेति = बिनावन, तं तस्मा = उकिया निम्ति.
 हरिस्स वण्ण = सुवर्णं वर्णं थें रुप जुया च्वंम्ह, पथविप्पभासं =
 पृथ्वीयात जाज्वल्य मान याना च्वंम्ह, तं = व सूर्य्ययात, अहं =
 जि. नमामि = नमस्कार याना, अज्जरत्ति = थौं चच्छि, तथा =
 छ सूर्य्यं, गुत्ता = रक्षा यानालि, मयं = जिपि, विहरेमु = सुखं
 बिहार याय् ॥

ये ब्राह्मणा वेदगू सब्ब-धम्मे
 ते मे नमो तेच मं पालयन्तु ।
 नमत्थु बुद्धानं नमत्थु बोधिया,

नमो विमुत्तानं नमो विमुत्तिया ।
इमं सो परित्तं कत्वा,
मोरो वास.मकप्पयि ॥

ब्राम्हणा=पापयात हटे याना छ्वया विज्याय् धं कुर्पि, ये=गुर्पि
बुद्धर्पिस, सब्बधम्मे - सकल धर्म यात, वेदगू =सीका विज्यात, ते
=वसपोल बुद्धपिन्त, मे =जिगु, नमो =नमस्कार, अत्थु=जुइमा,
तेच = वसपोल बुद्धर्पिसं नं, मं=जित, पालयन्तु=रक्षा याय्मा,
बुद्धानं=चतुरार्य्यं सत्य यात स्यूर्पि बुद्धपिन्त नं, मे = जिगु, नमो
=नमस्कार, अत्थु =जुइमा, बोधिया=अरहत्त मार्गं ज्ञान सर्वज्ञ
ज्ञान यात, मे = जिगु, नमो = नमस्कार, अत्थु - जुल, विमुत्तानं
=क्लेशं रहितर्पि पुद्गलपिन्त, मे जिगु, नमो=नमस्कार, अत्थु
=जुइमा, विमुत्तिया =अरहत्त फल यात, मे = जिगु, नमो=
नमस्कार, अत्थु = जुइमा, सो मोरो = व भ्हेखां, इमं परित्तं =
थुगु तारण, कत्वा=चिना, वासं =वहनी छनीगु, अकप्पयो =
यात ॥

Dhamma.Digital

वट्ट सूत्रया निदान

“सन्ति पक्खाति....” इव धर्म देशना भगवान् बुद्धं
मगधय् चारिका याना विज्यागु बखतय् जङ्गलया मि सिनावंगु वारय्
कना विज्यागु खः ।

(क) बर्तमान कथा

छगु समयय् भगवान् बुद्ध मगधय् चारिका याना विज्याज्यां
छगू मगध गामय् भिक्षाटन याना जिहाँ विज्याना भोजन धुंका
भिक्षुगण सहित मार्गय् विज्याना च्वन । उगु समयय् अत्यन्त भयङ्कर
रूपं जंगल मि नल । भगवान् बुद्धया न्होने नं ल्युने नं आपालं
भिक्षुपि दु । व मि, कुं छथी मिज्वाला छथी जुया फैले जुजुं वया
च्वन । गुलि-गुलि पृथग्जन भिक्षुपि मरण भयं ग्याना जिमिसं न्होवो
हे मि छ्वयके माल, गुकि याना मि च्याना च्वंगु स्थानय् मेगु मि फैले
जुइ पावय् थमजु । थथे बिचार याना अरणि पिकया मिच्याकल ।
मेपि भिक्षुपिसं धालं- “आबुसो, छिमिसं छु यानागु ? आकाशय्
दुगु चन्द्रमायात मखं थें, पूर्वं दिशाय् लुयावोगु सहस्र रश्मिधारी
सूर्य-मण्डलयात मखं थें, समुद्रया किनारय् दना समुद्र मखं थें, सुमेरू
पर्वतया लिक्क दना सुमेरू पर्वतयात मखं थें, देवता सहित लोकय्
अग्रम्ह पुद्गल जुया विज्याकम्ह सम्यक् सम्बुद्धयात थःगु साथे
विज्याना च्वंगु मखना धया च्वनागु ला ? जिमिसं मेगु मि न्होवो
छ्वयके माल धका । छु छिमिसं भगवान् बुद्धयागु बल-शक्तियात
मस्युला ? नु, भगवान् बुद्धया थाय् वने ।” न्हो-न्हो ल्यू-ल्यू वना
च्वपि इपि भिक्षुपि फुक्कं मुना भगवान् बुद्धया थाय् वन ।

शास्ता महाभिक्षु संघपिसं चाहुइका छगू थासय दना विज्याना चवन । जङ्गलया मि फुक्कयात परास्त याना वोम्ह थें हाला वया चवन । गुगु स्थानय भगवान् बुद्ध दना विज्याना चवन, अन थ्यनेवं उगु स्थानया प्यखेरसनं झिखुगू करीष तापाक व मि अथे हे सिना वन, गथे घाअयागु चिराग (म प्वा) लखे थुने बले मिना वनीगु खः । भगवान् बुद्धया आम्पासं स्वीनिगू करीष तक व मि फैले जुइ मफुत । भिक्षुपिसं बुद्धया गुण प्रशंसा यानाचवन—“अहो ! बुद्धपिनि आनुभाव थ्व अचेतन मि हे बुद्धपि दना विज्यागु स्थानय फैले जुई मफु । लखय घाँअया चिराग थुने बले थें सिना वन । अहो ! बुद्धपिनिगु शक्ति !”

शास्तां उपि भिक्षुपिनिगु खँ न्यना धया विज्यात, “भिक्षुपि थ्व जिगु आःयाःगु बल मखु, गुकिं याना थ्व मि भूति प्रदेशय चवनेव सिना वन । परन्तु थ्व जिगु पुलांगु सत्य क्रियाया बल खः । थुगु प्रदेश छगुलिं थुगु कल्पतक मि नइ मखु । थ्व कल्पतक चवनिगु प्रातिहार्य (अलौकिक क्रिया) खः ।”

आयुष्मान् आनन्द शास्ता फ्येतुना विज्याय्त संघाटी प्यवः सथ्याना लाया विज्यात । शास्ता मुलपति थ्याना चवना विज्यात । भिक्षु संघपि नं तथागतयात वन्दना याना छचाखेलं फेतुना विज्याना चवन ।

भिक्षुपिसं प्रार्थना यात, “अन्ते ! आःजूगु घटना जिमिसं सिल, अतीतयागु गुगु घटना तोपुया च्वंगु खः उकियात प्रकट याना कना विज्याहूँ ।”

थुलि धाय्वं भगवान् बुद्धं पूर्व-जन्मया खँ आज्ञा जुया विज्यात—

प्यम्ना पुसा पीज्यूगु बुँयात छगू “करीष” धाइ ।

(ख) अतीत कथा

पूर्व समयय् मगध राष्ट्रय् व हे प्रदेशय् बोधिसत्व वट्टाइया योनी जन्म जुल । माँया कोखं पिहाँ वया ख्ये तछ्याना पिहाँ वःगु बखतय् छगः तगोगु भकुंवारारा प्रमाण तःधिकम्ह वट्टाइ जुया च्वन । व वट्टाइयात माँ-बौपिसँ स्वःलय् गोतुइका त्वाथं नसा माला हया नका पालन-पोषण याना च्वन । व वट्टाइया पपू चकंका आकाशय् वनेगु सामर्थं नं मदु, तुति झलंका स्थलय् जुइगु बल नं मदु । उगु प्रदेशय् दे-दसं वन मि च्याइगु जुया च्वन । उगु समयय् न तःधंगु शब्द पिकया उगु प्रदेश मि नल । झंगत थःथःगु स्वःल पिहाँ वया सीगु भयं ग्याना चिल्लाय् दंक हाला बिस्युं वन । बोधिसत्वया माँ-बौपि नं सीगु भयं ग्याना बोधिसत्वयात तोता बिस्युं वन । बोधिसत्व स्वःलय् गोतुला हे गःप ल्हना न्यंक भनं फैले जुया वःगु मि खना बिचार यात, 'जिके पपू चकंका आकाशमार्गय् व्रया वनेगु सामर्थं जूसा मेथाय वनेगु खइ । तुति चुया वने फुगु जूसा न्यासि वना मेथाय् वनेगु खइ । जिमि माँ-बौपि सीगु भयं ग्याना जि याकचित तोता थःगु ज्यान बचेयाना बिस्युं वन । आः जि स्वैगु शरण मदु । जि त्वाणरहित, शरणरहित जुया च्वना । थौं जि छु याय् माल" धका चिन्तना यात । अले बोधिसत्वया मती थथे वल-श्व लोकय शील-गुण धयागु दु, सत्य-गुण धयागु दु, पूर्व समयय् पारमिता पूर्ण याना बोधिवृक्षया क्वय् बिज्याना अभिसम्बुद्धत्व प्राप्त याना शील, समाधि, विमुक्ति ज्ञान दर्शनं पूर्णपि सत्व, दया, करुणा, क्षान्तियुक्तपि समस्त प्राणिपिनि प्रति समान मैत्रीभावना तथा बिज्याइपि सर्वज्ञ बुद्ध धर्यापि नं दु । वलपोलपिसं साक्षात्कार याना बिज्यागु धर्म-गुण नं दु । जिके नं छगू सत्य दु । साक्षात दया च्वंगु छगू स्वभाव धर्म प्रकट रुप खने दु । उकिं ह्यापायापि बुद्धपिन्त व

वसोपोलपिसं साक्षात्कार याना बिज्यागु धर्म-गुणयात लुमका हानं
जिके दुगु सत्यस्वभाव धर्मयात नं कया सत्य-क्रिया याना मि यात
लिचिका थीं जि थःत नं, बाकि दुपि मेपि झङ्गतयत् नं कल्याण जुइगु
ज्या याय् माल धका सत्यक्रिया यात-

“अतिश्च लोके सील-गुणो सच्चं सोचेय्य नुद्दया

“तेन सच्चेन काहामि सच्च किरिय मनुत्तरं

ओवज्जेत्वा धम्म-बलं सरित्त्वा पुब्बके जिने ।

“सच्च बल मवस्साय सच्च-किरिय मकास हं ।”

अर्थ

“लोकिय सदाचार (= शील गुण) दु, सत्य दु, काय्, वाक,
चित्त शुद्ध भाव दु । जि उगु सत्यद्वारा उत्तमगु सत्यक्रिया याय्,
धर्म-बल तथा पूर्व समयया बुद्धिनिगु स्मरण याना । हानं सत्य-बल
यात सोया जि सत्य-क्रिया याना ।”

वसपोल बोधिसत्त्वं पूर्व समयय् परिनिर्वाण प्राप्त बुद्धिनिगु
गुण अनुस्मरण याना, थःके बिद्यमान् दुगु सत्य स्वभावयात लुमका
सत्य-क्रिया याना निम्न गाथा प्राज्ञा जुया बिज्यात-

“सन्ति पक्खा अ-पत्तना सन्ति पादा अ-वञ्चना ।

भाता पिता च निक्खन्ता जात-वेद पटिक्कम ।”

अर्थ

“पपु दु तर ब्वय् मफु । तुति दु तर जुइ मफु । जिमि
मां-बोपिसं जित तोता वन, उकि हे मि, छ लिचिला हुं ।”

थुगु प्रकारं बोधिसत्त्वं “जिके पपू दुगु भाव, हानं पपूयात चक्कंका आकाशय् व्वया वने मफुगु भाव हानं मां-बौपिसं थःत स्वःलय् तया वंगु थ्व फुक्क सत्य खःमा हे मि ! छ थनं चिला हुँ” धका स्वःलय् च्वं-च्वं सत्य क्रिया यात । बोधिसत्त्व बट्टाईनं सत्य-क्रिया याय् मात्रं हे मि १६ गू करीष स्थानं तापक हटे जुया वन, लिज्यावना सिना मवंगु मि जङ्गलय् वन तर उगु स्थानय् लखय् थुगु चिरागर्थे सिनावन ।

**“सह सच्चे कते मह्यं महा-पज्जलितो सिखी ।
वज्जेसि सोलसकरोसानि उदकं पत्वा यथा सिखी,**

अर्थ

जि सत्य-क्रिया याय् साथ हे तस्मकं च्याना च्वंगु मि द्विखुगू करीष भूमि अथे हे तोत बिल, गथे वा वइवल्य् सिना वनीगु मि खः ।

उगु स्थान थुगु सारा कल्पया निर्मित्ति मि सुरक्षित जुया च्वन । थ्व कल्पतक च्वनीगु प्रातिहार्य जुल । थुगु प्रकारं बोधिसत्त्वं सत्य-क्रिया याना आयु फुना वनेवं कर्मानुसार परलोक जुल ।

भगवान बुद्ध “भिक्षुपि, गुगु जङ्गल मि मच्यगु खः, थ्व जिगु आःयागु बल मखु, परन्तु थ्व पूर्वजन्मय् बट्टाईया मचा जुया च्वनागु समययागु जिगु सत्य बल खः ।” थुगु धर्म-देशना कना विज्याना आर्य-सत्य प्रकाशित याना बिज्यात । सत्यया अन्त्ये गुलिं श्रोतापन्न, गुलिं सकृदागामी, गुलिं अनागामी, गुलिं अर्हन्त जुल । भगवान् बुद्धं नं खँ मिले याना जातकया सारांश पिकया क्यना बिज्यात । “उगु समयया मां-बौपि आःयापि मां-बौ हे खः । बट्टाईया जुजु जि हे खः ।”

वट्ट सूत्रया शब्दार्थ

पूरेन्त बोधि-सम्भारे,
निब्वत्तं वट्ट-जातियं ।
यस्स तेजेन दावग्गि,
महा-सत्तं विवज्जयि ॥

बोधि सम्भारे=सर्वज्ञ ज्ञानया सम्भार जुया च्वंगु पारमी स्वीगू यात, पूरेन्तं=पूर्णं याना बिज्याम्ह, वट्ट जातियं=बटाई यागु योनी, निब्वत्तं=जन्म जुया बिज्याम्ह, महासत्तं = बोधिसत्वयात, यस्स परित्तस्स = गुगु वट्ट सूत्र परित्ताणयागु आनुभावं, दावग्गि =जंगल यागु मि, विवज्जयी=हटे जुया वन ॥

थेरस्स सारि-पुत्तस्स,
लोक-नाथेन भासितं ।
कप्पट्ठारियि महा-तेजं,
परित्तं तं भणाम हे ॥

सारिपुत्तस्स = सारिपुत्र नां जुया च्वंगु, थेरस्स = स्थविर यात, लोक नाथेन = लोकया नाथ जुया बिज्याम्ह भगवान् बुद्धं, भासितं = कना बिज्यागु, कप्पट्ठारियि = छगू कल्प तक चवनोगु, महातेजं = आपालं तेज दुगु, तं परित्तं = उगु वट्ट सूत्र परित्ताण यात, हे=हे सज्जनपि, मयं = झीसं, भणाम = पाठ यायनु ॥

अत्थि लोके सील-गुणो,
सच्चं सोचेय्य नुद्दया ।
तेन सच्चेन काहामि,
सच्च-किरिय मनुत्तरं ॥

लोके = लोक्य्, सील गुणो = शील यागु गुण नं, सच्च = सत्य नं,
सोचेय्यञ्च = काय वाक परिशुद्धगु भाव नं, अनुद्दयाच = सत्व
प्राणीपिन्त दया करुणा तय्गु नं, अत्थि = दु, तेन सच्चेन = उगु
सत्य वचनं, अनुत्तरं = जोडा मदुगु, सच्च किरिय = सत्य क्रिया
यात, अहं = जि, काहामि = याय्तंगु दु ॥

आवज्जेत्वा धम्म-बलं,
सारित्वा पुब्बके जिने ।
सच्च-बल.भवस्साय,
सच्च-किरिय मकास.हं ॥

धम्मबलं = सत्यधर्मयागु बल यात, आवज्जेत्वा = लुमंका,
पुब्बके = ह्वापा जुया बिज्यापि, जिने = तथागतपिन्त, अहं = जि,
सारित्वा = लुमंका, सच्चबलं = सत्य बलयात, भवस्साय = आघार
कया, सच्च किरियं = सत्य क्रिया, अकासि = यातागु नं दु ॥

सन्ति पक्खा अ-पतना,
सन्ति पादा अवञ्चना ।
माता पिता च निक्खन्ता,
जात-वेद पटिक्कम ॥

जात वेद = हे मि, मे = जिगु, पक्खा = पपू, सन्ति = दु, अपतना = ब्वे मफु, मे = जिगु, पादा = जुति, सन्ति = दु, अवञ्चना = गनं वनेमसः, मातापितात्र = मां-बौपि नं, निक्खन्ता = पिहाँ वन, जात वेद = हे मि, पटिककम = हटे जुया हूँ ॥

सह सच्चे कते मह्यं,
महा-पज्जलितो सिखी ।
वज्जेसि सोलस करीसानि,
उदकं पत्वा यथा सिखी ।
सच्चेन मे समो नत्थि,
एसा मे सच्च-पारमी ॥

सारिपुत्त = हे सारिपुत्त, इति = थथ्ये, मय्हं मया = जि वट्टाई नं, सच्चे = सत्य, कतेन सह = याय् मात्रं, सिखी = बनया मि, उदकं पत्वा = लःखे थ्यना, वज्जेसि यथा = हटे जुया वनीथे, महा-पज्जलितो = तस्सकं च्याना च्वंगु, सिखी = जंगलया मि, सोलस करीसानि = झींखुगू करीस तक, वज्जेसि = हटे जुया वन, मे = जिगु, सच्चेन समो = सत्य वाचा समानगु, नत्थि = महु, एसा पारमी = थव पारमी जुलसां. सच्च पारमी = सत्य पारमी जुल ॥

धजग सूत्रया निदान

भगवान् बुद्ध श्रावस्ती जेतवन बिहारय् बिहार याना विज्याता च्वंगु समयय् भिक्षुपिन्त सम्बोधन याना -“भूतपुब्वं भिक्खवे देवासुर सङ्गामो समुपब्यूह्लो अहोसि” आदि रूपं धजग सूत्र परिद्वान् देशना याना विज्यात । उगु धजग सूत्रया खं थथे

खः- भिक्षुपि न्हापा जुयावंगु खं जि कने । तावतिसं देवतापिनि व असूर देवतापिनि दथ्वी घनघोर जुईक संग्राम जुल, अबले देवरा ईद्रं देवतापिन्त मत्ता थथे धाल- हे मारिष संग्रामय् वनेबले संग्राम रत देवतापिनि चित्त, ग्याइगु, थरथर खाइगु, चिमिसं व्व व्व दना वईगु जुयावल धाःसा उगु समय् जिगु ध्वांञ् च्चका स्व। जिगु ध्वांञ् च्चका स्वल धाःसा गुगु ग्याइगु, शरीर थरथर खाइगु, चिमिसं व्वं व्वं दना वईगु जुइगु खः व फुक्क शान्त जुया वनी ।

यदी जिगु ध्वांञ् च्चका मस्वःसा प्रजापति धयाम्ह देवराजया ध्वांञ् च्चका यात स्व, प्रजापति देवराजयागु ध्वांञ् च्चका स्वल धाःसा गुगु ग्याइगु, शरीर थरथर खाइगु, चिमिसं व्वं व्वं दना वइगु जुइगु खः व फुक्क शान्त जुया वनी ।

यदी प्रजापति देवराजयागु ध्वांञ् च्चका मस्वःसा वरुण देव- राज यागु ध्वांञ् च्चका स्व, वरुण देवराज यागु ध्वांञ् च्चका स्वल धाःसा गुगु ग्याइगु, शरीर थरथर खाइगु, चिमिसं व्वं व्वं दना वइगु जुइगु खः फुक्कं शान्त जुया वनी ।

यदि वरुण-देवराजयागु ध्वांञ् च्चका मस्वःसा ईसान देवराज

यागु धर्वाञ् च्वका स्व, ईसान देवराज यागु धर्वाञ् च्वका स्वल धाःसा गुगु ग्याइगु शरीर थर थर खाइगु चिमिसं ब्वं ब्वं दना वइगु जुइगु खः व फुक्कं शान्त जुया वनी ।

परन्तु भिक्षुपि, देवराज इन्द्रया धर्वाञ् च्वका स्वया च्वपि देवतापिन्त नं प्रजापति देवराजया धर्वाञ् च्वका स्वया च्वपि देवतापिन्तनं वरुण देवराजया धर्वाञ् च्वका स्वया च्वपि देवतापिन्त नं, ईसान देवराजया धर्वाञ् च्वका स्वया च्वपि देवतापिन्त नं गुगु ग्याइगु, शरीर थर थर खाइगु, चिमिसं ब्वं ब्वं दना वइगु जुइगु खः व फुक्कं शान्त जुइ नं फु मजुइ नं फु ।

अथे छायां छु हेतुं खः ? भिक्षुपि देवराज इन्द्र राग सहितम्ह, द्वेष सहितम्ह, मोह सहितम्ह, ग्याय् योम्ह थर थर खाय् योम्ह चिमिसं ब्वं ब्वं दना वय् योम्ह विस्यूं वने योम्ह तिनि ।

भिक्षुपि, जि छिमित इन्द्रं धाःथे कने यदि जङ्गलय् वा सिमाकवय् वा सून्यागारय् च्वना च्वपि भिक्षु भिक्षुणी उपासक उपासिकापिनि ग्याना वइगु, शरीर थर थर खाइगु, चिमिसं ब्वं ब्वं दना वइगु जुल धाःसा जि तथागतयागु 'इतिपिसो भगवा अरहं' आदि बुद्ध गुण अनुस्मरण या । भिक्षुपि जि तथागतयागु गुण अनुस्मरण यायेवं गुगु ग्याइगु, थर थर खाइगु, चिमिसं ब्वं ब्वं दना वइगु जुइगु खः व फुक्कं शान्त जुया वनी ।

भिक्षुपि, यदि बुद्ध गुण अनुस्मरण याये मफुसा "स्वाक्खातो भगवता धम्मो" आदि धर्मया गुण अनुस्मरणया, भिक्षुपि, धर्मया गुण अनुस्मरण यायेगुलि गुगु ग्याइगु, थर थर खाइगु, चिमिसं ब्वं ब्वं दना वइगु जुइगु खः व फुक्कं शान्त जुया वनी ।

भिक्षुपि, यदि धर्मं गुण अनुस्मरण याये मफुसा “सुप्पटिपन्नो
भगवतो सावक संघो” आदि संघया गुण अनुस्मरणया ।
 भिक्षुपि, संघयागु गुण अनुस्मरण यायेवं गुगु ग्याइगु, थर थर खाइगु,
 चिमिसं व्वं व्वं दना वइगु जुइगु खः व फुक्क शान्त जुया वनी ।

अथे जुइगु छुकिया हेतुं ? भिक्षुपि, तथागत अहंत् सम्यक
 सम्बुद्ध राग रहितम्ह द्वेष रहितम्ह मोह रहितम्ह भय रहितम्ह
 कम्परहितम्ह दाश रहितम्ह बिस्सुं कवनीम्ह जुयाच्चंगु कारणं खः ।

विशेष याना थ्व धजग्ग सूत्र परिव्राण अनुस्मरण याये
 मात्रं आकाश नं पृथ्वी समान जुया वंगु दु, व खँ गथे धाःसा
 लंका द्वीपय् श्रामणेरे छम्ह महा चैत्यय् थाहां वंगु बखते तुति
 च्वद्यला कुतुं वल, व श्रामणेरे कुतुं वया च्वंबले धजग्ग सूत्र लुमंकल ।
 थथे लुमंका च्वच्चं क्वय् कुतुं मवस्ये आकाशय् भुमी पला तय्थे दना
 च्वन ! ताउ जायेका प्रशन्न चित्त जुया बुलुहुं भुमी क्वाहाँ वल ।
 क्वे ध्यंगु बखते छुं अन्तराय बिघ्नमजू । आधार भरोसा छुं कायेगु
 मदुगु आकाशय् अनुस्मरण याये मात्र नं पृथ्वीलय् थें अकाशय् आधार
 भरोसा काय्गु दया च्वन । भुमी दना वा फेतुना अनुस्मरण याना
 च्वंम्ह हानं पाठ न्यना च्वंम्हेसितला धाय्गु हे छु दु ? आधार भरोसा
 निश्चय नं दया बिघ्न अन्तराय धाक्व शान्त जुया वनी ।

थ्व खँ “सगाथावग्ग संयुत्त” पालि उकिया अट्टकया व
 परिव्राण टीकाय् वोगु दु ।

धजग सूत्रया शब्दार्थ

यस्सा नुस्सरणेनापि,
अन्तलिकखेपि पाणिनो ।
पतिट्ठ मधिगच्छन्ति,
भूमियं विय सब्बथा ।
सब्बु पद्दव-जालम्हा,
यक्ख-चोरादि-सम्भवा ।
गणना नच्च मुत्तानं,
परित्तं तं भणाम हे ॥

यस्स = गुगु धजग सूत्र परिव्राणयात्, अनुस्सरणेनापि = लुमके
मात्रं, भूमियं विय = भूमिथे, सब्बथा = सकल प्रकारं, पतिट्ठं =
स्थिर, गच्छन्ते = प्राप्त जुइ, यक्ख चोरादिसम्भवा = राक्षस
खुं आदिपिनि पाखे जुइगु, सब्बु पद्दव जालम्हा = सकल उपद्रवया
जालं, मुत्तानं = मुक्त जू पिनिगु, गणना = गिन्ति, नच्च अत्थि =
मदु, तं परित्तं = उगु धजग सूत्र परिव्राण यात्, हे = हे सज्जन
बर्गपि, मयं = झीसं, भणाम = पाठ याय्तु ॥

एवं मे सुत्तं, एकं समयं भगवा सावत्थियं
विहरति जेत-वने अनाथ पिण्डकस्स आरामे ।

तत्र खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि भिक्खवो
ति । भद्दन्तेति तेभिक्खू भगवतो पच्चस्सोसुं ।
भगवा एतदवोच-भूत-पुब्बं भिक्खवे देवा सुर-
सङ्गामो समुपव्यूह्लो अहोसि । अथखो भिक्खवे
सक्कोदेवान् मिन्दो देवे तावत्तिसे आमन्तेसि-सचे
मारिसा देवानं सङ्गाम गतानं उपज्जेय्य भयंवा
छम्भितत्तं वा लोम-हंसोवा ममेव तस्मि समये
धज ग्गं उल्लोकेय्याथ । ममं हि वो धज ग्गं उल्लो-
कयत्तं यंभविस्सति भयंवा छम्भितत्तं वा लोम-हंस
सोवा सोपहोयिस्सति ॥१॥

भन्तेमहाकस्सप=भन्ते महा काश्यप, इदं सुत्तं=इदं सूत्र, मे मया आनन्द त्थेरेन=जि आनन्द स्थविरं, एवं=थथे, सुतं =न्यनागु दु, अथवा भन्ते महा कस्सप=भन्ते महा काश्यप, इदं =इदं धजग्ग सूत्र यात, भगवतो=भगवान् बुद्धया, सम्मुखा= न्होने, सुत्तं=न्यनागु एव=थथे खः, एक समय=छगू समय, भगवा=भगवान्, सावत्थिय=श्रावस्ती अनाथ पिण्डकस्स= अनाथ पिण्डक सेठया, आरामे=न्हाइपुस्य च्वंगु, जेतवने= जेतवन महा विहारे, विहरति=विज्याना च्वन, तत्र खो=अन जुलमां, भगवा=भगवान्, भिक्खवोति=हे भिक्षुगणपि धका, आमन्तेसि आलपति=सःता विज्यात, भद्दन्तेति=भन्ते धका, ते भिक्खू=उपि भिक्षुपिसं, भगवतो=भगवान् बुद्ध यात, पच्चस्सोसुं=लिस बिल, भगवा=भगवान्, एवं=थुगु वचन, अर्वाच=धका विज्यात, भिक्खवे=हे भिक्षु गणपि, भूत पुब्बं=

ह्लापा जुया वंगु, देवासूर सङ्गामो = त्रार्यतिम देवता व असुर
 देवतापिनि संग्राम, समुपव्यूहो = घनघोर रूप, ग्रहोसं =
 जुल, भिक्खवे = हे भिक्षुपि, अथखो = उगु वखते, देवान मिन्दो
 = देवतापिनि इन्द्र जुया च्वंम्ह, सक्को = शक्र देवराजं, तावतिसे
 = त्रार्यतिसे च्वपि, देवे = देवतापिन्त, ग्रामन्तेमि = सः ता विज्यात,
 मारिम = जि समानपि हे देवगणपि, संगाम गतानं = संग्रामे वना
 च्वपि, देवानं = देवतापिन्त, भयवा = ग्याइगु वा, छम्भित्तं वा
 = शरीर थरथर खाइगु वा, लोम हसोवा = चिमिस व्वं व्वं
 दना वइगु वा, सचे = यदि, उप्पज्जेय = जुल धाःसा, तस्मि
 समये = अथे जुइगु समय, ममेव = जिगु हे, धजग्गं = धवांज् च्वका,
 उल्लोकेय्याथ = सो, हि = थ्व सत्यगु खँ खः, मम = जिगु, धजग्गं
 धवांय् च्वका, उल्लोकयतं = सोया च्वपि, वो = छमित्त, य भयंवा
 गुगु शरीर थरथर च्वना वनीगु नं, य लोमहं सावा = गुगु चिमिसं
 व्वं व्वं दना वइगु नं. भविस्सति = जुइ, सो = उगु भय, छम्भित्तं
 लोमहंसं फुक्क, पहियिस्सति = हटे जुया वनी ॥

नो चे मे धजग्गं उल्लोकेय्याथ । अथ
 पजापतिस्स देव-राजस्स धजग्गं उल्लोकेय्याथ ।
 पजापतिस्स हि वो देव-राजस्स धजग्गं उल्लोकयतं
 यं भविस्सति भयंवा छम्भित्तं वा लोम-हंसोवा,
 सो पहोयिस्सति ॥२॥

मे = जिगु, धजग्गं = धवजा च्वका, चे = यदि, नो उल्लोके-
 य्याथ = मसोसा, अथ = अथे जूसा, पजापतिस्स = पजापति नां
 जुया च्वंम्ह, देवराजस्स = देवराज यागु, धजग्गं = धवजा च्वका,

उल्लोकेय्याथ = सो, हि = ध्व मत्यगु खँ खः, प्रजापतिस्स = प्रजापति नां जुया च्वंम्ह, देवराजस्स = देवराज यागु, धजग्गं = धवाञ् च्वका, उल्लोकयतं = सोया च्वंपि, वो = छिमित, यं भयंवा = गुगु ग्याइगु नं, यं छम्भितत्तं वा = गुगु शरीर थर थर खाइ वनीगु नं, यं लोमहंसोवा = गुगु चिमिसं व्वं व्वं दना वइगु नं, भविस्सति = जुइ, सो = उगु भय, छम्भितत्तं लोमहंसं फुक्कं, पहोयिस्सति = हटे जुया वनी ।।

नो चे प्रजापतिस्स देव-राजस्स धजग्गं
उल्लोकेय्याथ । अथ वरुणस्स देव-राजस्स धजग्गं
उल्लोकेय्याथ । वरुणस्स हिवो देवराजस्स धजग्गं
उल्लोकयतं यं भविस्सति भयंवा छम्भितत्तं वा
लोम-हंसोवा, सो पहोयिस्सति ॥३॥

प्रजापतिस्स = प्रजापति नां जुया च्वंम्ह, देवराजस्स = देवराज यागु, धजग्गं = धवाञ् च्वका, चे = यदि, नो उल्लोकेय्याथ = मसोसा, अथ = अथे जूना, वरुणस्स = वरुण नां जुया च्वंम्ह, देवराजस्स = देवराजयागु, धजग्गं = धवाञ् च्वका, उल्लोकेय्याथ = सो, हि = ध्व निश्चयगु खँ खः, वरुणस्स = वरुण नां जुया च्वंम्ह, देवराजस्स = देवराजयागु, धजग्गं = धवाञ् च्वका उल्लोकयतं = सोया च्वंपि, वो = छिमित, यं भयंवा = गुगु ग्याइगु नं, यं छम्भितत्तं वा = गुगु शरीर थरथर खाइगु नं, यं लोम-हंसोवा = गुगु चिमिसं व्वं व्वं दना वइगु नं, भविस्सति = जुइ, सो = उगु भय, छम्भितत्तं लोमहंसं फुक्कं, पहोयिस्सति = हटे जुया वनी ।।

नो चे वरुणस्स देव-राजस्स धज्जग्गं उल्लो-
केय्याथ । अथ ईसानस्स देव-राजस्स धज्जग्गं
उल्लोकेय्याथ । ईसानस्स हि वो देव-राजस्स धज्जग्गं
उल्लोकयतं यं भविस्सति भयंवा छम्भितत्तं वा
लोमं हंसोवा, सो पहीयिस्सतीति ॥४॥

वरुणस्स = वरुण नां जुया च्वंम्ह, देवराजस्स = देवराजयागु,
धज्जग्ग = धवाञ् चक्का, चे = यदि, नो उल्लोकेय्याथ = मसोसा,
अथ = अथे जूभा, ईसानस्स = इसान नां जुया च्वंम्ह, देवराजस्स
= देवराजयागु, धज्जग्गं = धवाञ् चक्का, उल्लोकेय्याथ = सो, हि
= श्व सत्यगु खँ खः, ईसानस्स = ईसान नां जुया च्वंम्ह,
देवराजस्स = देवराजयागु, धज्जग्गं = धवजा चोका, उल्लोकेय्यतं
= स्वया च्वपि, वो = छिमित, यं भयंवा = गुगु ग्याईगु नं, यं
छम्भिततवा = गुगु शरीर थर थर खाइगु नं, य लोमहंसोवा
= गुगु चिमिसं व्वं व्वं दना वइगु नं, भविस्सति = जुइ, सो =
उगु भय, छम्भितत्त लोमहस फुक्क, पहिथिस्सति = हटे जुया
वनी ॥

तं खो पन भिक्खवे सक्कस्सवादेवान् मिन्दस्स
धज्जग्गं उल्लोकयतं, पजापतिस्सवा देव-राजस्स
धज्जग्गं उल्लोकयतं, वरुणस्सवा देव-राजस्स धज्जग्गं
उल्लोकयतं ईसानस्सवा देवराजस्स धज्जग्गं उल्लो-
कयतं, यं भविस्सति भयंवा छम्भितत्तं वा लोम-
हंसोवा सो पहीयेथापि नो पहीयेथ ॥५॥

भिक्षुवै = हे भिक्षुगणपि, देवानं = देवतापिति इन्दस्स = अधिपति
जुया च्वम्ह, सक्कस्स = शक्रयागु, तं खी पन धजग्गं = उगु धवाँञ्
चवका यात, उल्लोकयतवा = सोया च्वपि देवतापिन्त न, पजापति-
स्स = प्रजापति नां जुया च्वम्ह, देवराजस्स = देवराजया, धजग्गं
= धवाँञ् चवका, उल्लोकयतवा = सोया च्वपि देवतापिन्त न, वरुणस्स
= वरुण नां जुया च्वम्ह, देवराजस्स = देवराजया, धजग्गं = धवाँञ्
चवका, उल्लोकयतं वा = सोया च्वपि देवतापिन्त न, इमानस्स
= ईसान नां जुया च्वम्ह, देवराजस्स = देवराजया, धजग्गं
धवाँञ् चवका, उल्लोकयतं वा सोया च्वपि देवतापिन्त न, यं
भयं वा = ग्याइगु नं, यं छम्भितत्तं वा = गुगु शरीर थरथर
खाइगु नं, यं लोमहंसोवा = गुगु चिमिसं व्वं व्वं दना वइगु नं,
भविस्सति = जुइ, सो = उगु भय छम्भितत्तं लोमहंसं फुक्कं, पहि-
येथापि = मदया वने नं फु, नो पदियेथ = मदया मवने नं फु ॥

तं किस्सहेतु ? सक्को ति भिक्षुवे ! देवान-
मिन्दो अ-वीत-रागो अ-वीत-दोसो अ-वीत-मोहो
भीरु छम्भो उत्रासी पलायीति ॥६॥

तं = उगु मदया वने मफुगु, किस्स हेतु = छु हेतुं, भिक्षुवे = हे
भिक्षुगणपि, देवानं = देवतापिति इन्दो = अधिपति जुया च्वम्ह
सक्को = शक्र, अवीतरागो = रागं रहित मजूनी, अवीत दोसो =
दोषं रहित मजूनि, अवीत मोहो = मोहं रहित मजूनी, भीरु =
ग्याफर तिति, छम्भो = म्ह थर थर खाय् योनि, उत्रासी = वासचाय
योनी, पलायि = बिस्सुं वने योनि ॥

अहञ्चखो भिक्षुवे ! एवं वदामि— 'सचे तुह्माकं
भिक्षुवे ! अरञ्ज-गतानंवा, रुक्ख-मूल-गतानंवा

सुञ्जागार-गतानं वा, उपज्जेय्य भयंवा छम्भितत्तं
वा लोम-हंसोवा, ममेव तस्मिं समये अनुस्सरेय्याथ,
इतिपि सो भगवा अरहं, सम्मासम्बुद्धो, विज्जा-
चरणसम्पन्नो, सुगतो, लोक-विदू, अनुत्तरो पुरिस-
दम्म-सारथि सत्था देव-मनुस्सानं, बुद्धो भगवा' ति'

॥७॥

भिक्षवे = हे भिक्षुगणपि, ग्रहं च खो = जि, एवं वदामि =
थथ्ये धया, भिक्षवे = हे भिक्षुगणपि, अरञ्जगतानं वा =
जंगले चवनाच्चर्पि नं, सुखमूलगतानं वा = निमाक्वे चवना
च्चर्पि नं, सुञ्जागार गतानं = शून्यगु थासे चवना चर्पि नं, तुम्हाकं
= छिमित, भयंवा = ग्याईगु न, छम्भितत्तं वा = शरीर थर थर
खाइगु नं, लोमहंसोवा = चिमिसं व्वं व्वं दना वइगु नं, पचे
= यदि, उपज्जेय्य = उत्पन्न जुल धासा, तस्मिं समये = उगु
समय्य (छम्भितत्तं लोमहंसं जुइगु वखते) मम एव = जि तथागतयागु
गुण, अनुस्सरेय्याथ = अनुस्मरणया, सो भगवा = वस्पोल भगवान्,
इतिपि = थथ्ये क्लेशं तापाना विज्याकम्ह जुयानिति, अथवा
क्लेशरूपी जत्तुयात्त हतनयाना विज्याकम्ह जुयानिति, न अथवा संसार
चक्रया दण्डीयात्त तोथुला विज्याकम्ह जुयानिति न अथवा चतुप्रत्यय
आदि पूजायात्त ग्रहण याना काय् योग्य जुया विज्याम्ह जुयानिति नं
अथवा गुप्तगु थासे मभिगु ज्या याय् योग्य जुया मविज्याकम्ह जुया
निति, अरहं = अरह धका धाइ ॥ सो भगवा = वस्पोल भगवान्,
इतिपि = थथ्ये स्वयम्भू ज्ञानं चतुरार्यं सत्य धर्मयात्त बांलाका सीका
कया विज्याम्ह जुयानिति, सम्मा सम्बुद्धो = सम्मा सम्बुद्ध धका
धाई । सो भगवा = वस्पोल भगवान् इतिपि = थथ्ये विद्या स्वंगू

विद्या च्यागू, चरण झिन्यागुलि सम्पूर्णं जुया विज्याकम्ह जुयानिति नं
 विज्जाचरणसम्पन्नो = "विज्जाचरण सम्पन्न" धका धाइ ॥ सो
 भगवा = वसपोल भगवान्, इतिपि = थथ्ये मृत्यु जुइगुलि रहित
 जुया च्चंगु निर्वाण नगरस बांलाक विज्याकम्ह जुयानिति सुगतो =
 सुगत धका धाइ ॥ अथवा ॥ इतिपि = थथ्ये सुभाषिा बचन ह्लाना
 विज्याकम्ह जुयानिति नं सुगतो = सुगत धका धाइ ॥ सो भगवा
 = वसपोल भगवान इतिपि = थथ्ये कामलोक रूपलाक अरूपलोक
 अथवा सत्तलोक, संखारलोक, ओकास लोक धयागु स्वंगू लोकयात
 सीका कया विज्याकम्ह जुयानिति, लोकबिदू = लोकबिदू धका
 धाइ ॥ सो भगवा = वसपोल भगवान, इतिपि = थथ्ये जोडा
 मदुगु धर्मद्वारा अनुशामन याना विज्याकम्ह जुयानिति नं, अनुत्तरो
 = जोडा मदुम्ह, पुरिसदम्मसारथि = पुरिसदम्मसारथि धका
 धाइ । अथवा सो भगवा × वसपोल भगवान्, इतिपि थथ्ये
 थःसिकं उच्चरिपि सुं मदुगु जुयानिति नं, अनुत्तरो = अनुत्तर धका
 धाइ । सो भगवा = वसपोल भगवान्, इतिपि = थथ्ये वेनेय्य सत्व
 प्राणिपिन्त दमनयाना विज्याकम्ह जुयानिति नं, पुरिसदम्मसारथि
 = पुरिसदम्म सारथि धका धाइ । सो भगवा = वसपोल भगवान्
 इतिपि = थथ्ये ब्रह्मादेव मनुष्यपिनि गुरुजुया विज्याकम्ह जुयानिति
 नं सत्था देवमनुस्सानं = सत्था देव मनुस्सान धका धाइ । सो भगवा
 = वसपोल भगवान्, इतिपि = थथ्ये सम्पूर्णं धर्मयात सीका कया
 विज्याकम्ह जुयानिति नं, बुद्धो - बुद्ध धका धाइ । सो भगवा =
 वसपोल भगवान्, इतिपि = थथ्ये पारमिता रूपी भाग्य दया
 विज्याकम्ह जुयानिति नं, भगवा = भगवा धका धाइ । इति = थथ्ये
 ममेव = जि तथागतयागु गुण हे, अनुस्सरेय्याथ = अनुस्मरणया ॥

ममं हि वो भिक्खवे ! अनुस्सरतं यं भविस्सति
 भयंवा छम्भितत्तं बालोम-हंसोवा, सो पहीयिस्सति ॥८॥

हि सच्चं = श्व खँ धात्थे खः, भिक्खवे = हे भिक्षुगणपि, मम = जि तथागतयागु गुणयात्, अनुस्सरतं = बांलाक अनुस्मरण याःपि वो = छिमित, यं भयंवा = गुगु भय नं य छम्भततं वा = गुगु शरीर थर थर खाइगु नं, यं लोम हंसोवा = गुगु चिमिसं व्वं व्वं दना वइगु नं, भविस्सति = जुइगु खः । सो = उगु भय, छम्भतत्त लोम हंस जुइगु, पहियिस्सति = हटे जुया वती ॥

नोचेमं अनुस्सरेय्याथ । अथ धम्मं अनुस्सरे-
य्याथ- 'स्वाक्खातो भगवता धम्मो, सन्दिट्ठिको,
अ-कालिको, एहि-पस्सिको, ओपनेय्यिको, पच्चत्त-
वेदितब्बो विञ्जूही'ति ॥

धम्मं हि वो भिक्खवे ! अनुस्सरतं यं भविस्सति
भयंवा छम्भतत्तं वा लोमहंसोवा, सो पहियिस्सति
॥९॥

Dhamma.Digital

मं = जि तथागतयागु गुणयात्, चे = यदि, नो अनुस्सरेयाय = लुममंकल धाःसा, अथ = अथ्ये लुममंकल धासा, धम्मं = जि कतागु धर्मयागु गुणयात्, अनुस्सरेयाथ = लुमंकि ॥

भगवता = बुद्ध भगवानं, देसितो = देशना याना विज्यागु, धम्मो = गुंगू लोक्तर धर्म जूसां, स्वाक्खातो = आदि मध्य अन्ततक कल्याण जुईगु रूप उपदेश याना विज्यागु जुयानिति स्वाक्खातो = स्वाक्खात धका धाई । सन्दिट्ठिको = थनया थनसं फलवीगु खः अकालिको = समय वितेमजुव हे फल वीगु खः, एहिपस्सिको = बया सो वा धका सःता क्यने योग्यगु खः । ओपनेय्यिको = निर्वाण

नगरम थ्यंका बीगु खः । बिञ्जूहि = मार्गं प्यंगू फल प्यंगूली थ्यंपि
 दिद्वान जनपिसं, पच्चत्तं = छुटे छुटे जुइक थःथमं तुं अनुभवयाना
 वेदितब्बो = सीका काय् योग्यगु जुया चवन, इति = थथ्ये, धम्म
 धर्मयागु गुणयात अनुस्सरेय्याथ = अनुस्मरणया ॥

हि सच्चं = थ्व खँ धात्थ्ये खः; भिक्खवे = हे भिक्षुगणपि, धम्मं =
 धर्मयागु गुणयात, अनुस्सरतं = अनुस्मरणं याःपि, वो = छिमित,
 यं भयंवा = गुगु भय नं, यं छम्मित्तंवा = गुगु शरीर थर थर
 खाइगु नं, यं लोमहंसोवा = गुगु चिमिसं व्वं व्वं दना वइगु नं,
 भविस्सति = जुइगु खः, सो = उगु भय, छम्भित्तं लोमहस जुइगु
 फुक्कं, पहीयिस्सति = हटेजुया वनी ॥

नोचे धम्मं अनुस्सरेय्याथ । अथ संघं अनुस्सरे-
 य्याथ सु.प्पटिपन्नो भगवतो सावकसंघो, उज्जु.प्पटि-
 पन्नो भगवतो सावकसंघो, जा.यप्पटिपन्नो भगवतो
 सावकसंघो, सामिच्चि.प्पटिपन्नो भगवतो सावकसंघो
 यदिदं चत्तारि पुरिसयुगानि अट्ट पुरिस पुगला
 एस भगवतो सावकसंघो, आहुनेय्यो, पाहुनेय्यो,
 वक्खिण्यो, अञ्जलीकरणीयो, अनुत्तरं पुञ्जक्खेत्तं
 लोकस्सा'ति' ॥

संघं हि वो भिक्खवे ! अनुस्सरतं तं भविस्सति
 मयं वा छम्भित्तंवा लोमहंसोवा, सो पहीयिस्सति
 ॥१०॥

चे = यदि, धम्मं = धर्मयागु गुणयात, नोचे अनुस्सरेय्याथ = अनुस्मरण मयाःसा, अथ = अथ्ये अनुस्मरण मयाःसा, संघं = संघ पिनिगु गुणयात, अनुस्सरेय्याथ = अनुस्मरणया ।।

भगवतो = भगवान बुद्धया, सावक संघो = श्रावक संघपि जूसां, सुपटिपन्नो = बांलाक आचरण याना चर्वापि खः, भगवतो = भगवान बुद्धया, सावक संघो = श्रावक संघपि जूसां, उजुपटि-
 भन्नो = तप्यंकर आचरण याना चर्वापि खः । भगवतो = भगवान बुद्धया, सावक संघो = श्रावक संघपि जूसां, आयपटिप्पन्नो = योग्यगु रूपं आचरण याना चर्वापि खः । भगवतो = भगवान बुद्धया, सावक संघो = श्रावक संघपि जूसां, सामिच्चिप्पटिपन्नो = आदर सत्कार तये योग्यगु रूपं आचरण याना चर्वापि खः ।
 यदिदं चत्तारि पुरिस युगानि = मार्गं प्यम्ह व फलं प्यम्ह हिंसाबं गुपि प्यजो उत्तम पुरुषपि, अठ्ठ पुरिस पुग्गला = छम्ह छस्ह हिंसाबं च्याम्ह पुद्गलपि, होन्ति = जुया च्वन । भगवतो = भगवान बुद्धया एस एसो सावक संघो = वसपोल श्रावक संघपि जूसां आहुनेय्यो = निमन्त्रणा सःता यूजा याये योग्यपि खः, पाहुनेय्यो = अतिथि पाहुनापिन्त उद्देश्ययाना तथा तःगु वस्तु द्वारा पूजा याये योग्यपि खः दक्खिण्यो निर्वानं तक यागु आशायाना दानं व्युगु सामग्रीयात् ग्रहणयाना कायं योग्यपि खः, अञ्जलीकरणीयो = ह्लां झिपति जोरेयाना विन्तियाय् योग्यपि खः । लोकस्स ब्रह्मादेव मनुष्य स्वंगू लोकया, अनुत्तरं = उपमा मदुगु, पुञ्जकखेत्तं = पुण्य रुपी पुसापीत अतिकं उत्तमगु बुं समान जुया चर्वापि खः ।

हि सच्चं = ध्वं खं धात्थे खः, भिक्खवे = हे भिक्षुगणपि, संघं = संघ पिनिगु गुणयात, अनुस्सरतं = अनुस्मरणयापि, वो = छिमित, वं भवंवा = गुगु भयनं, यं छम्भितत्तं वा = गुगु शरीर

थरथर खाइगु नं, यं लोमहंसोवा = गुगु चिमिसं व्वं व्वं दना।
वइगु नं, भविस्सति = जुइगु ख; सो उगु भय, छम्भित्त
लोमहस जुइगु, पहीयिस्सति = हतेजुया वनी ।

तं किस्स हेतु ? तथागतो हि भिक्खवे !
अरहं सम्मा सम्बुद्धो वीत-रागो वीत-दोसो वीत-
मोहो अभीरु अछम्भी अनुत्तासी अ-पलायीति ॥

तं = व भय छम्भित्त लोमहस हते जुया वनीगु, किस्स हेतु =
छुकिया हेतुं, भिक्खवे = हे भिक्षुगणपिं, तथागतो = विपश्ची
आदि ह्लापा यापि तथागतपिं थ्ये बांलाक बिज्याम्ह छिमिगुरू
जि तथागत, अरहं गुप्तगु थासे पाप याय् योग्य मजूम्ह खः ।
सम्मा सम्बुद्धो = चतुरार्य सत्य धर्मयात स्वयं बोध जूम्ह
खः । वीतरागो = रागं रहितम्ह खः, वीत दोसो = दोषं
रहितम्ह खः । वीत मोहो = मोह रहितम्ह खः अभीरु =
मग्याम्ह ख; अछम्भी = म्ह थर थर खाइगु स्वभाव मदुस्ह खः
अनुत्तासी = वासचाय् मयोम्ह खः अपलायी = बिस्सुं मवनीम्ह
खः । इति तम्मा = थुकिया कारणं, पहीयिस्सति = हटे जुया
वनी ।

इदं भवोच भगवा, इदं वत्त्वान सुगतो ।
अथापरं एतदवोच सत्था ॥११॥

भगवा = भगवानं, इदं वचनं = थुगु वचन, अवोच = धया
बिज्यात । सुगतो = सुगतं, इदं = थुगु वचन वत्त्वान = धया
बिज्याना, अथ = अनलिपा अपरं = मेगु, एत = थुगु वचन, सत्था
शास्तानं, अवोच धया बिज्यात ॥

अरञ्जे हक्ख-मूलेवा सुञ्जा.गारेव भिक्खवो ।
अनुस्सरेथ सम्बुद्धं भयं तुह्माक नोसिया ॥१२॥

भिक्खवे = हे भिक्षुगणपि, अरञ्जे वा = जंगले वा, हक्खमूलेवा =
सिमाक्खे वा, सुञ्जागारे वा = शून्य सान्यगु थासेवा, सम्बुद्धं =
भगवान बुद्ध यागु गुणयात, तुम्हे = छिमिसं, अनुस्सरेय्याथ = लुमंकि,
तुम्हाकं = छिमित, भयं = भय, नोसिया = दइ मखु ॥

नो चे बुद्धं सरेय्यायं लोक-जेट्टं नरा.सभं ।

अथ धम्मं सरेय्याथ, नित्थानिकं सु-देसितं ॥१३॥

लोक जेट्टं = लोके ज्येष्ठम्ह, नरासभं = नर मध्ये उत्तमम्ह,
बुद्धं = बुद्ध भगवानयागु गुणयात, चे = यदि, नो सरेय्याथ =
लुममंकूसा, अथ = अथ्ये लुममंकूसा, नित्थानिकं = संसारं उत्रे
जुडगु, सुदेसितं = बांलाक देशना याना तःगु, धम्मं = धर्मयागु
गुणयात, सरेय्याथ = लुमंकि ॥

नोचे धम्मं सरेय्याथ, नित्थानिकं सु-देसितं ।

अथ संघं सरेय्याथ, पुञ्जक्खेतं अनुत्तरं ॥१४॥

नित्थानिकं = संसारं उत्रे जुया वनीगु; सुदेसितं = बांलाक देशना
याना तःगु, धम्मं = धर्मयागु चे गुणयात, चे = यदि, नो सरेय्याथ
= लुममंकूसा, अथ = अथ्ये लुममंकूसा, अनुत्तरं = उपमा मदुगु,
पुञ्जक्खेतं = पुण्यरूपी पुसापीत अतीकं उत्तमगु बुँ समान जुया
च्चपि, संघं = संघ पिनिगु गुणयात, सरेय्याथ = लुमंकि ॥

एवं बुद्धं सरन्तानं, धम्मं संघञ्च भिक्खवो ।

भयंवा छम्भितत्तंवा, लोम-हंसो न हेस्सति ॥१५॥

भिक्षवे=हे भिक्षुगर्णपि, एवं=वष्ये कमानु अनुत्तारं, बुद्धश्च
 = (जि) बुद्धयागु गुणं यात नं, धम्मश्च=धर्मयागु गुणवात
 नं, संघश्च=संघ पिनिगु गुणयात नं, सरन्तानं=लुमंका च्वपि, वो
 =छिमित, यं भयंवा=गुगु ग्याइगु नं, यं छम्भिततंवा=गुगु
 शरीर थरथर खाना वइगु नं, यं लोमहंसोवा=गुगु चिमिसं व्वं व्वं
 दना वइगु नं, अत्थि=दु, सो=उगु भव, छम्भितत्त, लोमहंस
 जुइगु, नहेस्सति=जुइ मखु ॥

आटानाटिय सूत्रया निदान

भगवान् बुद्ध राजगृह्य् गृद्धकूट पर्वतय् बिहारयाना बिज्याना च्वंगु बखतय् छगू लाख कोटी यक्ष सेना दुम्ह वैश्रवण महाराज, छगू लाख कोटी गन्धर्व सेना दुम्ह धृतराष्ट्र महाराज, छगू लाख कोटी कुम्भण्ड सेना दुम्ह विरुल्लक महाराज, छगू लाख कोटी नाग सेना दुम्ह विरुपाक्ष महाराज । थुपि प्यम्ह चतुर्महाराजपि थः सेना परिवारपिनि म्हीति म्हीति छगू लाख कोटी सेनात व्वना चान्हेसिया इलय् थःगु शरीरया तेज, आभरणया तेज गृद्धकूट पर्वत छगुलि जाज्वल्य मान याना भगवान् बुद्धया थाय् वया सेवा भक्ति यावोगु जुया च्वन, । उगु बखतय् वैश्रवण देवराजां भगवान् बुद्धयात आदर पूर्वक वन्दना याना थथे निवेदन यात— भन्ने भगवानं आपालं यक्ष समूह मध्यय् गुलिगुलि यक्षत छलपोलया प्रति प्रसन्नपि नं दु, गुलि गुलि यक्षत छलपोलया प्रति अप्रसन्नपि नं दु । भिक्षु, भिक्षुणी उपासक, उपासिका थुपि प्यंगू परिषद् छलपोलया ओवाद ग्रहण याना जङ्गलय्, पर्वत, सिमाक्वय् आदि एकान्तय् ध्यान भावना याना च्वनीगु बखतय् छलपोलया प्रति अप्रसन्नपि यक्ष तयेसं दुःख बिइफु । उपि यक्ष तयसं प्यंगू परिषद् यात दुःख बिइमफेकेत आटानाटिय नां जुया च्वंगु रक्षाबन्धन तयगु रूपय् छलपोलया शिष्यपिन्त पाठ याय्गु उपदेश याना बिज्याहुँ ।

भगवान् बुद्ध वैश्रवण महाराजं निवेदन याना वंगु खँ मौन जुया स्वीकार याना बिज्यात । अनलि प्यम्ह चतुर्महाराज देवतापि थः परिषद्पि नापं भगवान् बुद्धयात आदर पूर्वक वन्दना याना चतुर्महाराज देवलोकय् लिहाँवन ।

सुधे द्यौतुद्वयेका भगवान् बुद्धं भिक्षुपिन्त सःता चतुर्महाराज
 देवतापिसं थः परिवारपिं वचना वैश्रवण महाराजं निवेदन यागु खँ,
 स्वीकार यानागु खँ, आदर पूर्वक वन्दनायाना लिहांवंगु खँ फुक्कं कना
 विज्याना भिक्षुपिं, थनिनिसे प्यंगू परिषद्पिन्त प्रचण्डपिं देवतापि
 व यक्षपिं निगू पाखें पिडाकष्ट मजुइकेया निमित्त आटानाटिय
 नां जुया च्वंगु रक्षाबन्धन स्यना पाठ या धका धया बिज्याना,
 “विपस्सिस्सच नमत्थु आदि महन्तं वीतसादरं” अन्त
 दुगु खुपु गाथा आजा जुया बिज्यात, भिक्षुपिसं नं आटानाटिय
 परित्राण खुपु गाथायात भगवानं कना बिज्यानु अनुसार स्यना
 जङ्गल पर्वत तिमाक्वय् आदि एकान्तगु थासय् पाठ थाइगु जुया
 च्वन । उगु बखतय् भिक्षु भिक्षुणी उपासक उपासिका प्यंगू परिषद्
 पिन्त प्रचण्डपिं देवतापिं व यक्षपिसं दुःख कष्ट मव्युगुलिं आनन्द
 पूर्वक सत्पुरुषपिनिगु धर्म जुया च्वंगु ध्यान भावनाय् लगेजुया च्वंगु
 जुल । थ्व खँ पाथेय्य सुत्त ग्रन्थे वोगु जुल)

थ्व सूत्रय् विपस्सिस्सच नमत्थु आदि गाथा निसें
 हितं देव मनुस्सानं आदि गाथा तक जक आटानाटिय सूत्र पाली
 वोगु खः । एतेचञ्जेच सम्बुद्धा आदि क्वय् यागु गाथा सीहल
 द्वीपया आचार्यपिसं लिपा थपे याना बिज्यागु गाथात खः । उगु
 गाथाय् “सब्वीतियो विवज्जन्तु” आदि गाथा बुद्ध वंस पाली
 वोगु जुया च्वन । “अभिवादन सीलिस्स” आदि गाथा धम्म
 पद पाली वोगु खः । बाकी दुगु गाथा झिपु बुद्ध धर्म संघ पिनिगु गुण
 नागपिनिगु गुण प्रशंसा याना आशिश याःगु रूपय् आचार्यपिसं
 रचना यागु गाथात जुया ज्वन । पाली वोगू मखुसानं पाठ यापिन्त
 व न्वंपिन्त फल दइगु खः ।

[१३६]

२५० पु गाथायात छगू भाणवार धाँइ, ध्व आटानाटिय सूत्रय्
वैश्रवण महाराजं निवेदन यागु पालि पंक्ति छगू भाणवार हानं
भगवान् बुद्धं कना बिज्यागु पालि पंक्ति छगू भाणवार दुसा नं रक्षा
बन्धन जुया च्वंगु खुपु गाथा जक पूर्वं आचार्यपिसं उध्दृत याना
परित्ताणय् दुध्याका तःगु जुया च्वन ।

आटानाटिय सूत्रया शब्दार्थ

अ.पसन्नेहि नाथस्स, सासने साधु-सम्मते ।
 अ-मनुस्सेहि चण्डेहि, सदा किब्बिस-कारिभि ॥
 परिसानं चतस्सनं, अ-हिंसाय च गुत्तिया ।
 यं देसेसि महा-वीरो, परित्तं तं भणामहे !

नाथस्स = बुद्धभगवानयागु, साधुसम्मते = उत्तमगु धका धयातःगु,
 सासने = शासने, अपसन्नेहि = अप्रशन्नपि, चण्डेहि = प्रचण्डपि,
 सदा = न्हाबले, किब्बिसकारिभि = ग्यानापुस्य च्वंगु ज्या यायेगु
 स्वभाव दया च्वंपि, अमनुस्सेहि = यक्षपिसं, चतस्सनं = प्यंगू
 प्रकारया, परिसानं = परिषदपिन्त, अहिंसायच = दुःख कण्ट
 मबिईकेया निमित्त नं, गुत्तियाच = रक्षा यायेगुया निमित्त नं,
 महावीरो = अत्यन्त कोशिश वीर्यं दया बिज्याकम्ह बुद्ध भगवानं,
 य परित्तं = गुगु आटानाटिय परित्ताणयात, देसेसि = देशनायाना
 विज्यात, तं परित्तं = उगु आटानाटिय परित्ताणयात, हे = हे सज्जन
 वर्गपि, मयं = ज्ञीसं, भणाम = पाठ यायेनु ॥

विपस्सिस्स च नम.त्थु, चक्खुमन्तस्स सिरीमतो ।
 सिखिस्सापिच नमत्थु, सब्ब-भूतानु.कम्पिनो ॥१॥

चक्खुमन्तस्स = पञ्चनेत्रं सम्पूर्णं जुया बिज्याकम्ह, सिरीमतो =
 भाग्य ऐश्वर्यं सम्पूर्णं जुया बिज्याकम्ह, विपस्सिस्सच = विपश्ची
 भगवान्मात नं, मे = जि, नमो = नमस्कार यानागु, अत्थु = बुल ॥

सब्व भूतानुम्पिनो = सकल सत्व प्राणीपिन्त दया करुणा तथा
बिज्याकम्ह, सिखिस्सापिच = शिखी तथागतयात नं, मे = जि
नमो = नमस्कार यानागु, अत्थु = जुल ॥

**वेस्सभुस्स च नम.त्थु, ह्हातकस्स तपस्सिनो ।
नम.त्थु ककुसन्धस्स, मार-सेना-पमद्दिनो ॥२॥**

ह्हातकस्स = क्लेशयात च्चीका छ्वया विज्याय धुंकूम्ह, अथवा
दुश्चरित्त कर्मयात सिला छोया विज्याय धुंकूम्ह, तपस्सिनो =
तपश्चर्या यायेगु स्वभाव दया बिज्याकम्ह, वेस्सभुस्सच = वेस्सभु
तथागतयात नं, मे = जिगु, नमो = नमस्कार यानागु, अत्थु =
जुल, मारसेना पमद्दिनो = मारशैत्ययात मर्दनयाना बिज्याकम्ह,
ककुसन्धस्स ककुछंद तथागतयात नं, मे = जिगु, नमो = नमस्कार
यानागु, अत्थु = जुल ॥

**कोणागननस्स नम.त्थु ब्राह्मणस्स वुसीमतो ।
कस्सपस्स च नम.त्थु, वि.प्पमुत्तस्स सब्बधि ॥३॥**

ब्राह्मणस्स = दुश्चरित्त कर्मयात हटेयाना छोया विज्याय धुंकूम्ह,
वुसीमतो = न्यागू बशीभावं पूर्ण जुया बिज्याकम्ह, कोणागमनस्स
= कोणागमन तथागतयात नं, मे = जि, नमो = नमस्कार यानागु,
अत्थु = जुल ॥ सब्बधि = सकल प्रकारया क्लेशं, विप्पमुत्तस्स =
विमुत्तम्ह, कस्सपस्स = काश्यप तथागतयात नं, मे = जिगु, नमो =
नमस्कार यानागु, अत्थु = जुल ॥

**अङ्गीरसस्स नम.त्थु, सक्कय.पुत्तस्स सिरीमतो ।
यो इमं धम्मं देसेसि, सब्ब-दुक्खा पनूदनं । ४॥**

यो = गुम्ह गौतम तथागतं, सब्बदुक्खापनूदनं = सकल दुःखयात
हटे याइगु, इमं धम्मं = थुगु धमंयात, देसेसि = देशना याना
विज्यात, अङ्गिरसस्स = शरीरं जाज्वल्य मान तेज रश्मि पिहाँवया
थिना विज्याकम्ह, सिरीमतो = श्री शौभाग्यं सम्पन्नजुया विज्याकम्ह
सक्यपुत्तस्स = शाक्यकुमार जुया विज्याकम्ह, तस्स = वसपोल,
गौतम तथागतयात, मे = जि, तमो = नमस्कार यानागु, अत्थु =
जुल ।

**येचा पि निब्बुता लोके, यथा-भूतं विपस्सिसुं ।
ते जना अ-पिसुणा.थ, महन्ता वीत-सारदा ॥५॥**

लोके = लोके, निब्बुता = शान्तजुया विज्याय धुं कुपि, ये चापिजना
= गुपि तथागतपिसं, यथाभूतं = गध्ये खः अध्ये हे, विपस्सिसुं =
खंका कया विज्याय् धुं कल, ते जना = वसपोल बुद्धपि, अ-पिसुणा
= पिशुन वाचा खं ह्लायगु धयागु मदु, अथ = अध्ये हे, महन्ता =
उत्तम जुया च्वन, वीतसारदा = भय दाशं मुक्त जुया च्वन ॥

हितं देव-मनुस्सानं, यं नमस्सन्ति गोतमं ।

विज्जा-चरण-सम्पन्नं, महन्त वीत-सारदं ॥६॥

विज्जाचरणसम्पन्नं = विद्या स्वंगू, विद्या च्यागू व चरण शिन्या-
गूलि सम्पूर्णं जुया विज्याकम्ह, महन्तं = उत्तम जुया विज्याकम्ह
वीतसारदं = भय दासं मुक्त जुया विज्याय् धुं कम्ह, देव मनुस्सानं
= देव मनुष्य पिनिगु, हितं = हित जुइगु ज्या याना विज्याकम्ह
गौतमं = गौतमं वंश जुया विज्याम्ह, यं बुद्धं = गुम्ह बुद्ध भगवान
यात, नमस्सन्ति = नमस्कार याइ ।

एते च.उज्जेच सम्बुद्धा, अनेक-सत-कोटियो ।

सब्बे बुद्धा सम.समा, सब्बे बुद्धा महि.द्विका ॥७॥

एते च = वसपोल विपश्ची आदि न्हेम्ह तथागतपि नं, अञ्जे = मेपि,
 प्रनेकसतकोटियो = कोटान कोटीं मयाक आपालं, सम्बुद्धाच
 = सम्यक सम्बुद्धपि नं, सब्बे = सकल, बुद्धा = बुद्धपि, असमसमा
 = प्रत्येक बुद्धपि, श्रावकपि नाप जोडा जुया विमज्जास्य, तथागतपि
 नाप जक जोडा जुया च्वन, सब्बे = सकल, बुद्धा = बुद्धपि,
 महिदिका = महान्गु ऋदि दया च्वन ।

सब्बे दस-बलूपेता, वेसारज्जेहु.पागता ।

सब्बे ते षट्तिजानन्ति, आसभ.ण्ठान.मुत्तमं ॥८॥

सब्बे = सकल, बुद्धा = बुद्धपि, दसबलूपेता = स्थानास्थान आदि
 ऋिगू बलं सम्पूर्णं जुया च्वन, वेसारज्जेहि = प्यंगू वैशारद्य ज्ञानं
 सम्पूर्णं जुया च्वन, सब्बे = सकल, ते = वसपोल बुद्धपि, उत्तमं =
 उत्तमगु, आसभं = पुरिस उसभ घयातःगु, ठानं = सर्वज्ञ ज्ञानयात,
 षट्तिजानन्ति = स्वीकार याना कया विज्यात ।

सीह-नादं नदन्ते.ते परिसासु वि-सारदा ।

ब्रह्म-चक्रं पवत्ते न्ति, लोके अप्पटिवत्तियं ॥९॥

एते = वसपोल बुद्धपिसं, परिसासु = परिषद् प्यंगू, परिषद् च्यागूया
 दध्वी, वीसारदा = निभित जुया, सीहनादं = केशर सिंहं थें
 नादमाना, नदन्ति = नादयाना विज्याइगु जुया च्वन, लोके = लोके,
 अप्पटिवत्तियं = सुं छम्हसि नं देशना याय् नफुगु, ब्रम्ह चक्रं =
 उत्तमगु धर्मचक्रयात, पवत्ते न्ति = देशना याना विज्यात ।

उपेता बुद्ध-धम्महि, अट्टारसहि नायका ।

बात्तिस-लक्खणू पेता, सीता.नुब्बयञ्जनाधरा ॥१०॥

नायका = स्वंगू प्रकारया मनुष्यपिनि मागं देशक जुया विज्याकम्ह
 भगवान, अट्टारसहि = शिच्यागू प्रकारया, बुद्ध धम्मेहि = बुद्ध
 गुणं, उपेता = सम्पूर्ण जुया च्वन, वार्त्तिसलक्खणुपेता = स्वीनिता
 लक्षणं पूर्ण जुया च्वन, असीतानुव्यञ्जना धपा - चय्गु चिकिधंगु
 लक्षणयात धारण यामा विज्याना च्वंगु जुया च्वन ।

व्याम.प्वभाय सुप्वभा, सब्बे.ते मुनि-कुञ्जरा ।

बुद्धा सब्बञ्जनो एते, सब्बे खीणा.सवा जिना ॥११॥

सब्बे = सकल, ते = वसपोल बुद्धपि, व्यामप्वभाय = कुत्या हाकःगु
 रश्मि, सुप्वभा = अत्यन्त जाड्दल्यमान जुड्क थिता च्वन, मुनिकु-
 ञ्जरा = भिक्षुपि मिकं नं उत्तम जुया च्वन, सब्बे = सकल, एते
 बुद्धा = वसपोल बुद्धपि, सब्बञ्जनो = सकल धर्मयात मिया
 विज्याकपि खः, खीणासवा = आश्रव फुकं मदये धुं कुपि खः, जिना
 = पञ्चमार यात त्याका विज्याय धुं कुपि खः ।

महा-पभा महा-तेजा, महपञ्जा मह.व्वला ।

महा-कारुणिका धीरा, सब्बेसानं सुखा-वहा ॥१२॥

महापभा = आपालं शरीरे रश्मि दया च्वन, महातेजा = महानगु
 तेज दया च्वन, महापञ्जा = महानगु प्रजा दया च्वन, महव्वला
 = महानगु कायवल ज्ञानवल दया च्वन, महाकारुणिका = महानगु
 करुणा दया च्वन, धीरा = कोशिण नं दया च्वन, सब्बेसानं =
 सकल सत्त्वपिन्त नं, सुखावहा = सुख पाखे यंका च्वन ।

दीपा नाथा पतिट्टा च, ताणा लेणा च पाणिनं ।

गती बन्धु महेस्सासा, सरणा च हितेसिनो ॥१३॥

सन्वेसं = सकल, पाणिनं = प्राणीपति, दीपाच = आधार काय्गु
 द्वीपस्थं जुया च्वन, नाथाच = नाथनं जुया च्वन, पट्टिटाच =
 प्रतिष्ठा नं जुया च्वन, ताणाच = बचे याद्मह नं जुया च्वन, लेणाच
 = सुलेगु स्थानस्थं नं जुया च्वन, गतीच = वनेगु सेत्रा भक्ति यायेगु
 स्थान नं जुया च्वन, बन्धूच = बन्धु नं जुया च्वन, महेस्सासाच =
 हित कामनायात पुरेयाना बीर्पि इन्द्र ब्रम्हास्थं नं जुया च्वन, सरणाच
 = शरण काद्मह नं जुया च्वन, हिटेसिनो = हित उपकार जुड्गुयात
 माला विज्याद्मह नं जुया च्वन ॥

स-देवकस्स लोकस्स, सब्बे एते परायणा ।

ते साहंसिरसा पादे, वन्दामि पुरिसुत्तमे ॥१४॥

सब्बे = सकल, एते बुधदा = वसपोल बुधदपि, सदेवकस्स = देवता
 सहित, लोकस्स = लोकया, परायणाच = आधार नं जुया च्वन ।
 अहं = जि, पुरिसुत्तमे, पुरिसुत्तमा नं = उत्तम मध्यय् उत्तमपि
 पुरुष जुया विज्याक्पि, तेसं = वसपोल बुधदपिनिगु, पादे = पाली,
 सिरसा = सीरं, वन्दामि = नमस्कार याना ।

वचसा मनसा च्चव, वन्दामेते तथागते ।

सयने आसने ठाने, गमनेच्चापि सब्बदा ॥१५॥

अहं = जि, एते तथागते = वसपोल बुधदपिन्त, सयने च = दनेगु
 वखते नं, आसने च = फेतुना च्वनेगु बखते नं, ठाने च = दया च्वनेगु
 वखते नं, गमनेच्चापि = वनेगु बखते नं, मनसाच = मनं नं, सब्बदा
 = न्हाबले, वन्दामि = वन्दना याना ॥

सदा सुखेन रक्खन्तु, बुद्धा सन्ति-करा तुवं ।

तेहि त्वं रक्खितो सन्तो, मुत्तो सब्ब-भयेहिच ॥१६॥

सन्तिकरा = क्लेशयात शान्त याना त्रिज्यार्पि, बुद्धा = बुद्धर्पिसं,
तुवं = छन्त, सदा = न्हयात्रले, सुखेन = सुखं, रक्खन्तु = रक्षा
याय्मा, तेहि = वसपोल बुद्धर्पिसं, रक्खितो = रक्षा याना, त्वं = छ
सन्तोच = शान्त नं, सब्ब भयेहि = सकल भयं, मुत्तो = मुक्त
भवतु = जुइमा ॥

सब्ब-रोगाविनीमुत्तो, सब्ब-सन्ताप-वज्जितो ।

सब्ब-वेर-मतिकन्तो, निब्बुतोच तुवं भव ॥१७॥

तुवं = छ, सब्ब रोगाविनिमुत्तोच = सर्वं रोगं विनिर्मुक्तं नं, सब्ब
सन्ताप वज्जितो = सकल सन्ताप वज्जितं नं, सब्ब वेरं अतिकन्तो
च = सकल दुःखे पिनेया शत्रु अतिक्रमण याय्फुम्हं नं, निब्बुतो च
= शान्तिं नं, भव = जुइमा ॥

तेसं सच्चेन सीलेन, खन्ति-मेत्ता-बलेन च ।

ते पि अम्हे-नुरक्खन्तु, अ-रोगेन सुखेन च ॥१८॥

तेसं = वसपोल बुद्ध पिनिगु, सच्चेन = सत्ययागु अनुभावं नं,
सीलेन च = शीलं नं, खन्तिमेत्ताबलेन च = क्षाण्णं व पत्ती यागु
बलं नं, तेपि = वसपोल बुद्धर्पिसं जिमित, अम्हे अरोगेन च =
आरोग्य याना नं, सुखेन च = सुख याना नं, अनुरक्खन्तु = आरक्षा
याय्मा ॥

पुरत्थिर्मास्मि दिसा-भागे, सन्ति भूता महि द्विका ।

तेपि अम्हे-नुरक्खन्तु, अ-रोगेन सुखेन च ॥१९॥

पुरत्थिर्मास्मि दिसाभागे = पूर्वं दिशा पाखे, महिद्विका = महान्
ऋद्धि दुपि, भूता = आपालं गन्धर्वं देवतार्पि, सन्ति = दु, तेपि =
उपि गन्धर्वं देवतार्पिसं नं, अम्हे = जिमित, अरोगेन = रोग मदेका,

सुखेन च = सुख याता नं, अनुरक्खन्तु = मारक्षा याय्मां ॥

दक्खिणस्मि दिसा-भागे, सन्ति देवा महि.द्विका ।

तेपि अम्हे.नुरक्खन्तु, अ-रोगेन सुखेनच ॥२०॥

दक्खिणस्मि दिसाभागे = दक्षिण दिशा पाखे, महिद्विका = महान् ऋद्धि दुपि, देवा = कुम्माण्ड देवतापि, सन्ति = दु, तेपि = उरपि कुम्माण्ड देवतापिसं नं, अम्हे = जिमित, अरोगेन = रोग मदेका, सुखेन च = सुख याता नं, अनुरक्खन्तु = रक्षा याय्मा ॥

पच्छिमस्मि दिसा-भागे, सन्ति नागा महि.द्विका ।

तेपि अम्हे.नुरक्खन्तु, अ-रोगेन सुखेनच ॥२१॥

पच्छिमस्मि दिसा भागे = पश्चिम दिशा पाखे, महिद्विका = आपालं ऋद्धि दुपि, नागा = आपालं नागत, सन्ति = दु, तेपि = उरपि नागतयेसं नं, अम्हे = जिमित, अरोगेन = रोग मदेका, सुखेन च = सुख याता नं, अनुरक्खन्तु = रक्षा याय्मा ॥

उत्तरस्मि दिसा-भागे, सन्ति यक्खा महि.द्विका ।

तेपि अम्हे-नुरक्खन्तु, अ-रोगेन सुखेनच ॥२२॥

उत्तरस्मि दिसा भागे = उत्तर दिशा पाखे, महिद्विका = महान् ऋद्धि दुपि, यक्खा = आपालं यक्षत, सन्ति = दु, तेपि = उरपि यक्षतेयसं नं, अम्हे = जिमित, अरोगेन = रोग मदेका, सुखेन च = सुख याता नं, अनुरक्खन्तु = आरक्षा याय्मा ॥

पुरत्थिमेन धत-रट्ठो, दक्खिणेन विरुल्लको ।

पच्छिमेन विरूपक्खो कुवेरो उत्तरं विसं ॥२३॥

पुरस्थिमेन = सुमेरु पर्वतया पूर्व दिशा पाखे, घतरट्टो = घृतराष्ट्र देवराज नं, दक्खिणेन = सुमेरु पर्वतया दक्षिण दिशा पाखे, विरूल्हको = विरूल्हक देवराज नं, पच्छिमेन सुमेरु पर्वतया पच्छिम दिशा पाखे, विरूपक्खो = विरूपाक्ष देवराज नं, उत्तरस्मि दिसे = सुमेरु पर्वतया उत्तरदिशा पाखे, कुवेरो = कुबेर देवराज नं, ॥

चत्तारो ते महा-राजा, लोक-पाला यसस्सिनो ।

तेपि अम्हे-नुरक्खन्तु, अ-रोगेन सुखेनच ॥२४॥

लोकपाला = लोकयात पालन याना च्वंपि, यसस्सिनो = आपालं यशपरिवार दुपि, चत्तारो = प्यम्ह, ते महाराजा = उरपि चतुर्महारा-जपि, वसन्ति = च्वना च्वन, ते = उरपि चतुमहाज देवतापिसं-अरोगेन = रोग मदेका सुखेन च = सुख याना नं अम्हे = जिमित अनुरक्खन्तु = रक्षा याय्मा ॥

आकासट्टाच भूमट्टा, देवा नागा महि द्विका ।

तेपि अम्हे-नुरक्खन्तु, अ-रोगेन सुखेनच ॥२५॥

आकासट्टा = आकाशे च्वंपि, देवाच = देवतापि न, भूमट्टा = भूमि च्वना च्वंपि, देवाच = देवतापि न, नागा च = नागपि नं, महिद्विका = महानगु ऋद्धिद दुपि जुया च्वन । तेपि = उरपि देव नागपिसं नं, अरोगेन = रोग मदका, सुखेन च = सुख याना नं, अम्हे = जिमित; अनुरक्खन्तु = रक्षा याय्मा ॥

इद्धि-मन्तोच ये देवा, वसन्ता इध सासने ।

तेपि अम्हे-नुरक्खन्तु, अ-रोगेन सुखेनच ॥२६॥

इद्धिमन्तोच = ऋद्धिद न दुपि, ये देवा च = गुपिदेवतापि न, इध सासने = बुगु शाशने; वसन्ता = च्वना च्वंपि सन्ति = दु तेपि

देवा = उर्षि देवतापिस नं, अरोगेन = रोग मदेका, सुखेन च = सुख
याना नं, अग्ने = जिमित, अनुरक्खन्तु = रक्षा यायूमा ॥

सब्बी.तियो विवज्जन्तु, सोको रोगो विनस्सतु ।

माते भवत्वन्तराया, सुखी दिघा युको भव ॥२७॥

सब्बीतियो = सकल उपद्रव, विवज्जन्तु = हटे जुया वनेमा ।
सोको = शोक नं, रोगो = रोग नं, विनस्सतु = मदया वनेमा,
ते = छन्त, अन्तराया = अन्तराय, मा भवतु = मजुइमा, सुखी च
= सुखी नं, दीघायुका च = दिर्घायु नं, भव = जुइमा ॥

अभिवादन-सीलिस्स, निच्चं वुड्ढा.पचायिनो ।

चत्तारो धम्मा वड्ढन्ति, आयु वण्णो सुखं बलं ॥२८॥

अभिवादन सीलिस्स = त्रिरत्नयात आदर तथा वन्दना यायुगु
स्वभाव दुर्षि, निच्चं = न्हाबले, वुड्ढापचायिनो = गुण वृद्धि वय
वृद्धि गुणं थकालिपिन्त, आदर सत्कार तयेगु स्वभाव दुम्ह, पुग्गलस्स
= पुद्गलयात, आयु च = आयु दीर्घं जुइगु नं, वण्णो च = रूप
लावण्य बांलाइगु नं, सुखञ्च = सुख आनन्द दइगु नं, बलञ्च =
शारीरिक बल, ज्ञान बल दइगु नं, इति = थथ्ये, चत्तारो = प्यंगू,
धम्मा = गुण धर्म, वड्ढन्ति = बढे जुइ ॥

अंगुलिमाल सूत्रया निदान

वगवान बुद्ध श्रावस्ती जेतवन विहारय बिज्याना च्वंगु बखतय कोशल राज्यय प्रसेनजित जुजु राज्य बाना च्वन । उंगु बखतय कोशल जुजुया राज्यय पुरोहित जुया च्वम्ह अन्तकं ब्राम्हणया मन्तानी धयाम्ह स्त्रीया गर्भधारण जुल, झिला दसेलि छन्हे चान्हे अङ्ग प्रत्यङ्ग मम्पन्नम्ह स्वेहे यइपुस्य च्वम्ह कायमचा छम्ह जन्म जुल । उम्ह मचा जन्म जुइ साथ हे मचायागु आनुभाव देशय दक्ख शस्त्राम्म ज्वालाज्वाला थिना वल । पुरोहित आकाशय सोया नक्षत्र भिचा याना सोवले चौर नक्षत्र युक्तजुया च्वंगु खना भविष्ये खु जुइ धइगु सीका लिपा थःत दोष मवेमा धका कोशल जुजु याथाय बना महाराज, थोयागु चान्हे सुख पूर्वक न्ह्यो वयेका बिज्याला धका न्यन । जुजु थो चान्हे राज दरवारय च्वंगु शस्त्र अस्त्र फुक्कं ज्वाला ज्वाला थिना वोगु कारणं मने धन्दा जुया सुख पूर्वक न्ह्यो वयेके मफु धका आज्ञा जुल ।

अले जुजु न्यन- थुकिया कारण खु खः? पुरोहित- महाराज! छु धन्दा कया बिज्यायम्वा, थो चान्हे बूम्ह जिम्ह पुत्रया कारणं थथे जूगु खः धका निवेदन यात ।

जुजु अथे जूसा व मचा भविष्यय छु जुइम्ह धका न्यनेवं पुरोहितं व मचा भविष्यय खु जुइम्ह खः थका बित्ति यात । जुजु- केवल व मचा छम्ह जक खु जुइगु लाकि मेमेपि नं खु जुइगु ?

पुरोहित- केवल थ्वहे मचा छम्ह खु जुइगु खः आःहे छलपोलं गथे याना बिज्याय माःगु खः याना बिज्याहुं धका धालु । जुजु-छु

अपराध हे मयाचं सुयातं दण्ड बीगु राजधमं मखु, व मचा छम्ह खुं
कुलं जिगु राज्यय् छुं हानी जुइ मखु, लिपायागु शंकां आःहे दण्ड
बीगु न्यायोचित मजू । उकिं मचाभात आबनिसें बांलाक स्यने कने
माना भिगु संगत याकाति धका सल्ला विल ।

पुरोहित जुजुया पाखें निश्चिन्त जुइ धुसेलि मचायात बांलाक
पालन पोषण माना तल । नामकरण बाबले नं ध्व मचां हिंसाकर्म
मयाय्ना धका 'अहिंसक' धका नां छुत ।

मचा कथःनं उमेर जाया वसेलि ब्राम्हणं बिचार यात- 'ध्वं
जि शास्त्र बिद्या स्यनेमु स्वयानं तापाक गुरू कुलय् छ्वया विद्या
व्यंकेगु उत्तम जुई । तापाक बिद्या ब्बंक छ्वयगुलि अन सज्जनपि-
निगु संगत नं जुइ, जाति व पदया अभिमान नं बढे जुइ मखु' ।
बुलि मती तथा वयात शिल्प बिद्या स्यनेया निर्मित तक्षशीलाय्
छ्वत ।

अहिंसक अन दिशा प्रमुख आचार्यया थाय् धम्मन्तेवासिक
जुया गुरूया सेवा चाकरी माना बिद्या वन । अहिंसक कुमार ब्रत
सम्पन्न आज्ञाकारी, प्रिय वादीम्ह जूमुलि गुरूया तस्सक प्रियम्ह
शिष्य जुल । अहिंसकया व्यवहारे प्रसन्नम्ह गुरू वचात अति स्नेहपूर्वक
वःहे काय्मचा समान याना नाना प्रकारया शिल्प बिद्या स्यने कने
यात । मेमेपि सोबा तिक्खण बुद्धि दुम्ह जुया मेमेपि बिद्यार्थीपिसं
छुकिसनं ववत्यले मफुमुलि बिद्यार्थीपिसं वचात सह मयात ।

छन्हु इमि अथः मुना सल्ला यात पासापि, अहिंसक कुमार
अन वसें मिसें झीत गुरूं न्हापाथें बोलाक स्यने कने नं मयात । झीत
गुरूया सेवा यायेगु मौका नं मव्यू । उकिं व अहिंसकयात झी गुरू
नाथं फाय्गु उपाय माय् माल । छु यत्न याःसा ठीक जुइ ? अवात

दुस्प्रजम्ह धका धावत् न झीपि मध्यय् व हे सःस्युम्ह जुया चवन ।
 हानं छु कार्यं मयास्य ठगाहाः जुया चवन धावत् नं याय् माःगु ज्या
 इलय् हे पूवक याना चवन । हानं नीच जातिम्ह धावत् नं व छम्ह
 उच्च जातिया सन्तान जुया चवन । याः श्वयात छु धाःसा गुरुवा
 अप्रमी जुइ ?

उबले छम्हसें धाल- भित्तिपि! अहिंसक यात गुरुनाप फायगु
 मेमेगु उपायं फइमखु धाप्ये गुरु नापं फायगु खःसा जिके छगू उपाय
 दु । व छु धाःसा व गुरुया स्त्री पुत्रिपि नापं हेलमेल दया च्वंम्ह
 खः उकिं गुरुया स्त्री पुत्रीपि नापं बाँमलागु सम्पर्क तथा चवन धका
 चुत्कि याःसा जक श्वयात गुरु नापं फाया नष्ट याय् फइ । छाय्
 धाःसा गुरुया जाहानपिनि सकसियां योम्ह नं खः । दकभनं दुध्याम्ह
 नं खः । शुक्थं चुत्कि याय्वले पत्याजुइधाय नं दु । तर श्व खँ झी
 मध्यय् सुनानं स्वैत छु धाल धाःसा वयात झीसं वाकी तयेगु मखु ।
 शुक्थं निश्चय याय् धुनेवं ईपि स्वध्वः जुया न्हापां छश्व गुरुयाथाय्
 वना वन्दना याना दना चवन । गुरुम्हसिनं धाल- 'शिष्यपि, छिपि
 छाय् दना चवनागु छु कारण दुला कि' ?

शिष्यपिसं- गुरुयात छगु खँ विन्ति याय् माःगु कारण दबा
 जिनि थन वयागु खः ।

गुरु- 'छाय् छु विन्ति याय् माल' ?

शिष्यपिसं- गुरु! मेता खँ मखु कि गुरुवा अति प्रेम जुया
 च्वंम्ह अहिंसक गुरुयात विश्वासघात याना गुरुया अन्तपुरे दूषित
 याना च्वंगु दु ।

गुरुम्ह इसिगु खँ न्यने मात्रं तंपिकया इमित ववबिया धाल-
 'चाण्डालत छिपि अर्थे षिहाँ हु' । छिपिसं अहिंसकयात जि नापं
 फायत् चुत्कि याः कोसि खः' । इपि छयो च्वइका लिहाँ बल ।

हानं मेगु पुच वना अथे हे धाः वन । इमित नं अथे हे हक्का छ्वया हल । हानं स्वंगुगु पुचः वना अथे हे धाल- 'यदि जिमिगु खे' विश्वास मदुसा परीक्षा याना सोया विज्याहु' । आचार्य परीक्षा याना सीगु बखतय् थः स्त्रीपि नापं अहिंसकं स्नेह पूर्वक खं ह्लाना च्वंगु खन । आचार्य मभिगु दृष्टि सोगुलि संसर्ग दुथे ताल । अले शिष्य-बिनिगु खे' पत्याजुया तपिकया श्वयात स्याहे म्याय् धका मती तल, हानं मती वन, जि श्व अहिंसकयात स्यात धाःसा लोक जित निन्दा याइ । दिशा प्रमुख आचार्य थःथाय् विद्या बवनेत वोपि विद्याथीपिन्त दोष तथा स्याना छ्वय्यो धका जिथाय सुं विद्या बव वइ मखु । थये जुइव जिगु लाभ सत्कार नष्ट जुई । थये मती ल्वीका वं विचार यात- 'वयात विद्या बवने सिघःगुया गुरु दक्षिणा व्यु धया द्रःछि मन्तूया च्वलापति काय्के छ्वय् श्व खं न्यना श्वं मन्तूया च्वलापतिया निर्मित मन्तूत स्याःवनी, अले छम्हसे मखु छम्हसे श्वयात स्याइ' ।

थुलि मती तथा वं अहिंसकयात सःता धाल- तात अहिंसक ! छं द्रःछि मन्तू स्याना चोलापति नं पूजाया, अले छ विद्या बवने सिघःगुया दक्षिणा पूर्ण जुइ ।

‘आचार्य ! जि अहिंसक कुलय् जन्म जुम्ह खः, श्व ज्यां गथे यायेगु ?

‘तात ! दक्षिणा मन्त्रीकं विद्याया फल वइ मखु ।

अले अहिंसकं न्यागु प्रकारया हथियार ज्वना आचार्ययात वन्दना याना जङ्गलय् दुहाँ वन । व जङ्गलय् वनेथाय् जङ्गलय् दथुइ, जङ्गल पिहाँवय् थाय् सुला नापं लाक्क मन्तूत ज्वना स्याइगु, तर वस्त्र धन सम्पहि छु काइगु मखु, छम्ह निम्ह गिन्ति जक वाना यंकिगु । लिपा जूबलय् गिन्ति यायेगु नं लोतल । पति छपति छपति

ध्यना सिमाय् खाया मयेगु यात । को, गिद्ध वया पति नय् यंकिगु
जमिनय् तथा तःसा ध्वग्गिना वनीगु । अले प्वाखना पतिया माःहना
क्वखाय्गु यात । अबले निसे हे वया नां अंगुलिमाल धया प्रसिद्ध
जुल । मारा जङ्गलय् वय वनेगु मजीया बिल । उगु जङ्गलय् मि
काःवनीपिं घांत्तु काःवनीपिं सु हे वने मछाल । लिपा जङ्गलय् सु
मवस्येलि चान्हे गामय् दुहाँ वया खापा थिना प्यका खापा चायका
द्यना च्वपिं मिसा मिज तयेत स्याना च्वलापतिं ध्यना यंकीगु जुल ।
मनूत गामय् च्वने मछाला निगमय् वन निगमय् च्वने मछला नगरे
वन । स्वंगू योजन तकया मनूत छे त्वता कना मचा खाचा ह्वा
ज्वना श्रावस्तीया छ्वाखेर डेरा बसे याना च्वन । जुजुया पताङ्गिरी
कोलाहल शब्द पिकया हाला च्वन, “महाराज! छलपोलया राज्यय्
अंगुलिमाल डाका उत्पन्न जुल । वं गां दक्व हे विनाश याये धुकल ।
गां फुक्क शून्य जुइ धुकल । अथे हे निगम अनिगम जुइ धुकल ।
जनपद नं अजनपद जुइ धुकल । व मनूत स्याना पति ध्यंध्य माः
हना क्वखाया जुइगु महाराज ! वयात रोकेयाना बिज्याहु” ।

जुजु- प्रजागणपिं, ध्व खँ जि न्हापातः स्युगु जूसा छिमित
थुलि दुःख जुइ मखुगु । आः जि मिल छिमिन छु ध दा काय् म्वान ।

थुलि धया कन्हे खुन्हुं जुजुं शूर वीरपिं शैन्यपिं छ्वया अंगुलि-
मालयात ज्वके छ्वयगु जुल धका न्यकभनं नाय्खि च्वयके बिल ।
ध्व हे खँ अंगुलिमालया मां मन्तानि ब्राम्हणी नं ताया अंगुलिमाल
धइम्ह थः हे काय् अहिसक धका सीका थः काय् यात राजपुरुषपिसं
ज्वना कुनी स्याइ पाली धइगु विचारं ब्राम्हणयात धाल- “भो ब्रा-
म्हण ! छपिं बिज्याना काय्यात ह्येका व्वना ह्या बिज्याहु” । ब्रा-
म्हण ध्व खँ स्वीकार मया । मूर्खम्ह पुत्र जित माःगु मदु जुजुं छु
दण्ड बीमागु ख थव्यु धका धाल । तर मातृ ममतां बिहलम्ह ब्राम्ह-

णी यः स्वामिं गंगु तकनं बास्ता मयासे जि काय्यात खैम्य तसे
ज्वनीगु दाइगु स्याद्गु सोया च्वने मफु धाधां अंगुलिमाल च्वनाच्वंगु
जालिनी धयागु जङ्गल पाखे सोया बन ।

अंगुलिमाल दमन

उख्नुह्या दिने भगवान बुद्धं पुर्बाह्लि समये महाकरुणा समापत्ति
ध्यानं दना सोया बिज्यागु बखतय् अंगुलिमालयात खंका बिचारयाना
बिज्यात, अंगुलिमालया पति छपति दयेवं द्वःछि पति खाइ । उकि
थी वं मांया पति वाकि मतसे धयनी । अथे हत्या यायेवं न्यागु पञ्चा
नन्तरिय कर्म मध्ये छगु जुया च्वंगु मातु हत्या कर्मयाना अवीचिनके
ताकाल तक दुःख भोग याये माःह जुइ । मांम्ह बिना कारणे मृत्यु
जुइ । मां व काय् निम्ह जि बाहेक णरण सुं मद्दु धका बिचारयाना
पात्र चीवर धारण याना श्रावस्ती भिक्षाटनया लागि दुहाँ बिज्यात,
श्रावस्ती पिम्डाधरणयाना बिज्याना भोजन धुंका रसनायन संभाले
याना पात्र चीवर धारण याना गन अंगुलिमाल च्वना च्वंगु खः वहे
लपुं सोया बिज्यात । अन साजवाः फेजवा कृषक व ले जूपिसं
भगवान बुद्ध खना धाल— “भो अमण थुगु लेंपुं बिज्याय मत्ये, थुगु
लेंपुं अंगुलिमाल धयाम्ह डाँकू च्वना च्वंगु दु । वं ग्रामयात अगाम
याय् धुकल जनपद नं अजनपद याये धुकल । व मनूत स्यास्यां पति
ध्यछवं माःहना ववखाया जुया च्वन । अमण ! थुगु मार्ग नीम्ह
स्वीम्ह पीम्ह मनू तक मुना वयात उवने धका वसानं वद्दगु ह्लाती
लाइहु । वयात बुना नं हे छुं याये फुगु मखु । उकि छलपोल थुगु
लेंपुं बिज्याय मत्ये” । थूकथं निकोलनं स्वकःलनं अथे हे धाल
अथेसां भगवान बुद्ध जङ्गलय् दुहाँ बिज्यात । अंगुलिमाल डाँकु न
भगवान बुद्धयात तापाक निसे खना बिचार यात— “आश्चर्यं खः ।
अक्खुं खः थुगु लेंपुं नीम्ह, स्वीम्ह, पीम्ह तक मनू बोसां इधि जिगु

ह्लाती लाइगु, ध्व श्रमण याकःचा मानो जितः हे हेपे याये थें तथा च्वन । ध्व श्रमणयात छाया् वाकि तयेगु” । अले डाँकु अंगुलिमालं ढाल तलवार ज्वना तीर धनुषे तथा भगवान बुद्धया ल्यूल् यू ब्वाँञ् वन । अले भगवान बुद्धं थुगु प्रकारं योगवल प्रकटयाना विज्यातकि डाँकु अंगुलिमाल मामुली चालं विज्याना च्वंम्ह भगवान बुद्ध यात थःगु बेग दक्व त्वता ब्वां वन नं लिलाके मफु । लिलाके मफुसॅलि अंगुलिमालं अत्यन्त आश्चर्यं जुया थुकथं मती लुइकल- “आश्चर्यं खः । अद्भुत खः । जि न्हापा ब्वाँञ् वना च्वंम्ह किसि, सल, रथ मृगयात नं लिलाका च्वनेफु । तर थौं बुलुहुँ वना च्वंम्ह ध्व श्रमण यात दक्व बेग पिकया ब्वाँञ् वना नं लिलाके मफु” । अले अंगुलिमालं अनसं दिना भगवान बुद्धयात धाल- आसे श्रमण दिना च्वं ।

“अंगुलिमाल जि दिना च्वनागु दु । छ नं दीगु सो” ।

अंगुलिमालया थथे मती लुल- ध्व शाक्य पुत्रीय श्रमण सत्यवादी जुया च्वंम्ह खः, तर ध्व श्रमण वना च्वना नं जि स्थिर जुया च्वना छ नं स्थिर जुइगु सो धाल, ध्व श्रमण याके न्यना स्वये माल धका गाथा द्वारा न्यन ।

श्रमण ! वन च्वना नं जि दिना च्वना छ नं स्थिर जुइगु सो धाल श्रमण छंके जि ध्व खँ न्यने- छं थःत अस्थिर जुया नं गुकथं स्थिर धयागु? हानं जि स्थिर जुया च्वना नं गुकथं अस्थिर धयागु?

हे अंगुलिमाल! जि सारा प्राणीपिनिगु प्रति शस्त अस्त्रफुककं त्याग याना संसारे जन्म मरणया छंके चाचा हिले मालीगुया कारण जुया च्वंगु सम्पूर्णं क्लेशादियात फुका छ्वय धुगुलि तथागत यात वना च्वंम्ह जूसां दिना च्वंम्ह स्थिर जुया च्वंम्ह धाइ । तर छ अंसंयमी जुया क्लेश बुद्धि यायां जन्म मरणया चक्रे चाचा हिला

जुया च्वंम्ह जुया छ दिना च्वंसां वना च्वंम्ह हे धाइ, अस्थिरम्ह हे धाइ ।

थुलि खँ न्यनेवं अंगुलिमालं— जि भगवान बुद्धयात पूजा याय्गु लिपा लात । थ्वस्पोल श्रमण महावने नाप लात । गुगु जि धर्मयुक्त गाथा न्यना आः जि पापयात त्वत्येगु जुल धका हतियार गाले वाँ छ्वत । अंगुलिमाल डाँकु भगवान बुद्ध यागु चरणय् वन्दना याना अन हे वं प्रब्रज्या फवन ।

देव सहित लोकया शास्ता जुया बिज्याकम्ह महाकरुणिक तथागतं अंगुलिमालयात “वा भिक्षु” धका धाल बिज्याना प्रब्रजित याना बिज्यात ।

अले भगवान बुद्धं आयुष्मान अंगुलिमालयात अनुगामी श्रमण याना श्रावस्ती चारिका याना अनाथपिण्डक सेठं दयेका व्यूगु जेतवन बिहारय् लिहाँ बिज्यात । जेतवन बिहारय् ध्यनेवं अंगुलिमाल भगवान बुद्धया लिक्क च्वना च्वन ।

अंगुलिमाल व जुजु प्रसेनजित

थुखे प्रसेनजित कोसल जुजु न्यासःम्ह सलगया च्वंपि शैन्यत थःगु ल्यूल्यु तया मध्याह्न इलय् पिहाँवया ह्यापां श्रावस्ती जेतवनय् नि वन । गुलितक यानया भूमि दु उलि तक रथं वन ॥ रथं क्वहाँ वया गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः अन तक न्यासि वन । वना भगवान बुद्धयात अभिवादन याना छखे पाखे फेतुत । छखे पाखे फेतुम्ह प्रसेनजित कोसल जुजुयात भगवानं धया बिज्यात ।

“छाय् महाराज, छ खना जुजु मगध श्रेणिक विम्बिसार तंचाल लाकि बैशालिया लिच्छविपि, अथवा मेपि विरोधि जुजुपि तंचाल ?

भन्ते भगवान्, जि खना नं मगधया जुजु तँचागु दु, न त मेपि सुँ विरोधि जुजुपि हे तँचागु दु, भन्ते भगवान् जिगु राज्यय् प्रचण्डम्ह हिभ्यागु ल्ला दुम्ह स्याय् पालेगुली सलग्नम्ह, प्राणिपिके दया करुणा मदुम्ह अंगुलिमाल धयाम्ह डाकु छम्ह दु । वं गाँ निगम जनपदयात नष्ट धवष्ट याना विइ धुंकल । वं मनूत स्यास्या पतिमा दयेका क्वखाया जुइगु भन्ते ! जि वयात हे ज्वनेत वना च्वनागु खः ।

भगवानं धया विज्यात— महाराज ! यदि छं अंगुलिमालयात सँ दाहि खाना काषाय वस्त्रं पुना छेँ तोता प्रब्रजित जुया प्राणी-हिंसा, खुज्या, झूठ खँ ह्यायेगुलि विरत जुया छछाःनया ब्रम्हचारी शीलवान धर्मात्मा जुया च्वंगु खंसा वयात छुयाय्गु ?

जुजुं धाल— भन्ते ! अथे खःसा जि प्रत्युपस्थात याये आसनया निर्मित्ति निमन्त्रणा याये, चीवर, पिण्डपात्र, शयनासन गिलाय प्रत्यय भेषज्य परिस्कार द्वारा निमन्त्रणा याये, हानं वसपोलया धर्मयात धार्मिक रुपं रक्षा याये । परन्तु भन्ते ! अजाम्ह दुःशील पापीयात शोल संयम गनं दइगु ।

उगु समये आयुष्मान् अंगुलिमाल भगवानया थाय् सत्तिक फेतुना च्वन । अले भगवानं जवगु लप्पा ज्वना प्रसेनजित कोसल जुजुयात धया विज्यात— 'महाराज ! श्व अंगुलिमाल खः ।' अवले प्रसेनजित जुजुयात भय स्तब्धता व रोमाञ्च जुल । अले भगवान बुद्धं प्रसेनजित कोसलजुजुयात धया विज्यात— 'महाराज, ग्यायमते ! महाराज, ग्यायमते ! आः श्वया पाखें महाराजयात भयमन्त ।' अले प्रसेनजित कोसलजुजुयात गुगु भय स्तब्धता व रोमाञ्च जूगु खः व फुक्क विलीन जुया वन ।

अले प्रसेनजित कोसलजुजु गन आयुष्मान् अंगुलिमाल च्वना च्वंगु खः अन वना आयुष्मान् अंगुलिमालयात धाल—

‘आर्यं अंगुलिमाल छपि खःला ?’

‘खः महाराज ।’

‘छलपोलया अबु छुगोत्रयाम्ह अले मां छु गोत्रयाम्ह ?’

‘महाराज ! अबु गार्ग्य मां मैत्रायणी ।’

‘आर्यं गार्ग्य मैत्रायणीपुत्र न्ह्याइपुक चवना बिज्याहूँ ।’

जि आर्यं गार्ग्य मैत्रायणीपुत्र यात चीवर पिण्ड-पात्र शयनासन
स्नान प्रत्यय भेषज्य परिस्कार द्वारा सेवा याये ।’

उगु समये आयुष्मान अंगुलिमाल आरण्यक, पिण्डपातिक,
पांसु-कूलिक द्वेचीवरिक जुया चवन । अले आयुष्मान अंगुलिमालं
प्रसेनजित कोसल जुजुयात घया बिज्यात-

‘महाराज ! जिके चीवर स्वपुं दु ।’

अले प्रसेनजित कोसलजुजु गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः
अन वन । वना भगवान बुद्ध यात अभिवादन याना छेखे पाखे फेतुत ।
छेखे पाखे फेतुना च्वंम्ह जुजु भगवान बुद्ध यात बिन्ति यात-

‘आश्चर्यं भन्ते ! अद्भुत भन्ते !! गथे जक भन्ते भगवान
छलपोलं दमन याये थाकुपि अदान्तपिन्त दमन याना बिज्यात ।
अशान्तपिन्त शान्तयाना बिज्यात, अ-पिरिनिवृतपिन्त परिनिर्वाण
प्राप्त याका बिज्यात । भन्ते ! गुम्हसित जिमिसं दण्ड द्वारा, शस्त्र
द्वारा हे दमन याये मफु उजाम्हसित भन्ते ! दण्ड म्वाक शस्त्र म्वाक
दमन याना बिज्यात । भन्ते, जिमि आपालं ज्या दु, उर्कि जिपि
वने ।’

भगवानं- ‘महाराज ! समय सोया माःकथंया घया बिज्यात ।

अले प्रसेनजित कोसल जुजु आशनं दना भगवानयात अभि-
वादन याना प्रदक्षिणायाना लिहाँ वन ।

अंगुलिमालया सत्यक्रिया

छन्हु आयुष्मान अंगुलिमाल पुर्वान्ह समय चीवरं पुना पात्र चीवर धारण याना श्रावस्ती पिण्डाचरणया निर्मित बिज्यात । श्रावस्ती मद्युसे भिक्षा बिज्याना च्वच्वं आयुष्मान अंगुलिमालं छम्ह प्रसववेदना जुया मिसायात खन । खना वयात थथे जुल- 'हाय ! प्राणीं दुःख सिया च्वन !! हाय ! प्राणी दुःख भिया च्वन ।' अले अंगुलिमाल श्रावस्ती पिण्डाचरण याना भोजन धुंका गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः, अन वन । वना भगवान्त्यान अभिवादन याना छखे पाखे फेतुत । छखे पाखे फेतुना च्वंम्ह आयुष्मान अंगुलिमालं भगवानयात बिनियात- भन्ते ! जि सुधय् चीवरं पुना पिण्डपात्र ज्वना श्रावस्ती भिक्षाया निर्मित वना । अन श्रावस्ती प्रसव वेदना जुया च्वंम्ह मिसायात खना जिगु मती वल हाय ! प्राणीपिसं दुःख सिया च्वन ।'

अले भगवानं धया बिज्यात- अथे जूसा अंगुलिमाल ! गन व मिसा दु अन वना थथे धा- क्ये हे मयेजु ! 'जि जन्म जुसें निसे सीक सीकं प्राणीयात म्यानागु मस्यु' थुगु सत्यया प्रभावं छंगु मङ्गल जुइमा गर्भया नं मङ्गल जुइमा ।'

भन्ते थ्वला जि निश्चर्य नं झूठ खँ ह्वायेगु जुल । भन्ते ! जि सीक सीकं चाय्कं चाय्कं आपालं प्राणीघात यानागु दु ।'

“अंगुलिमाल ! छ गन व मिसा दु, अन वना थथे धा- क्येहे मय्जु ! जि आर्यं जुया जन्म जुसेंलि सीक सीकं चायक चायकं प्राणीघात यानागु मस्यु । थ्व सत्यया प्रभावं छंगु मङ्गल जुइमा, गर्भया नं मङ्गल जुइमा ।'

हवस् भन्ते धया आयुष्मान अंगुलिमाल वना थथे धाल-

यतो 'हं भगिनि ! अरियाय जातिया जातो नाभि
जानामि सञ्चिच्च पाणं जीविता वोरपेता, तेन
सच्चेन सोत्थि ते होतु सोत्थि गबभस्स । धका धाल ।
(अर्थ च्वय् कने धुंकल ।)

उलि धाय्वं उम्ह भिसाया गुगु वेदना जुया च्वंगु खः व शान्त
बुया मचा बुल मचाया नं मङ्गल जुल ।

आयुष्मान अंगुलिमाल एकान्ते च्वना अप्रमत्त उद्योगी संयमी
जुया विहार यायां तामदु वं हे गुकिया निर्मित्त कुलपुत्रपि छे त्वता
सं दाह्लि खाना प्रव्रजित जुइगु खः उगु सर्वोत्तम ब्रम्हचर्यं फल
निर्वाणयात थुगु हे जन्मय् स्वयं सीका साक्षात्कार याना प्राप्त याना
विहार याना च्वन । 'जन्मय् क्षय जुल, ब्रम्हचर्यं पालन जुइ धुंकल ।
याये माःगु ज्या याय् धुंकल । आः मेगु याये माःगु थन मन्त' धका
सीका काल । आयुष्मान अंगुलिमाल अर्हन्तपि मध्यय् छम्ह जुल ।

छन्हु आयुष्मान अंगुलिमाल पूर्वाण्ह समयय् चीवरं पुना पात्र
ज्वना भिक्षाया निर्मित्त श्रावस्ती दुहाँ वन । उबले हे मेपिसं कयेका
हःगु अप्पा, कथि, चागः आयुष्मानया शरीरय् कल । आयुष्मान अंगु-
लिमालं हि झो झो वयेका, छघों तज्याका, तज्यागु पात्र, गूगु चीवर
जुइका गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः अन वन, भगवान तापाकं
निसें आयुष्मान अंगुलिमाल वया च्वंगु खन । खना धया बिज्यात-

“ब्राम्हण ! छं भोग याये सिधेकल । ब्राम्हण ! छं भोग याये
सिधेकल । गुगु कर्मफलयो निर्मित्त सलंसः द्रलंदः दँ तक नक्ये भोगे
याये मालीगु खः, उगु कर्मया विपाकयात ब्राम्हण ! छं थुगु हे
जन्मय् भोग यात ।”

न्हापा जि अंगुलिमाल नामं प्रसिद्धम्ह खुं खः तस्सक वाढवागु-
गुली (महाओघ) दुना च्वनाम्ह जि बुद्धया शरणे वया ॥१०॥

न्हापा जि अंगुलिमाल नाम प्रसिद्धम्ह हिभ्यागु ह्लाःम्ह खः,
शरणगतियात सो ? भवजाल तुला वन ॥११॥

आपालं दुर्गती, यंकीगु कर्मत याना कर्म विपाकं चिका च्वनाम्ह
उगु विपाक उतीर्णं जुया भोजन याना ॥१२॥

बालमूर्खजन प्रमादे भुले जुया च्वनी, बुद्धिमान अप्रमादयात
श्रेष्ठगु धन थें रक्षा याइ ॥१३॥

प्रमादे दुनेमते कामरतिया संगत यायेमते, अप्रमादं युक्त जुया
ध्यान यायां मनुखें विपुल सुख प्राप्त याइ ॥१४॥

जि थन वयागु स्वागत (भिक बांलाक) हे जुल, दुरागत (मभिगु)
मखु, थ्व जिगु मन्त्रणा दुर्मन्त्रणा (मभिगु खँ) मखु । प्रतिभान दइगु
धर्मं मध्ये गुगु श्रेष्ठगु खः उगु निर्वाणयात जि प्राप्त याना कायेधुन
॥१५॥

स्वागत खः दुरागत मखु, थ्व जिगु दुर्मन्त्रणा मखु । स्वंगू बिद्या
यात प्राप्त यायेधुन, बुद्धशासने याये माःगु याय् धुन ॥१६॥

थुगु रुपं अंगुलिमालं प्रीति वाक्य प्वंकल । आयुष्मान अंगुलि-
मालं अर्हत्त्व लाभयाना चयेम्ह महास्थविरपिनि मध्ये प्रसिद्धम्ह
स्थविर जुल ।

अंगुलिमाला सूत्रया अर्थ

परित्तं यं भणन्तस्स, निसिन्नटान-धोवनं ।
उदकम्पि विनासेति, सब्बमेव परिस्सयं ॥

यं परित्तं = गुगु अंगुलिमाला सूत्रयात्, भणन्तस्स = पाठयाम्ह
स्थविरयागु, निसिन्नटान धोवनं = फेतुना च्वंगु सिपू सिलागु,
उदकम्पि = लखं हे, सब्बं = सकल, परिस्सयं = बिध्न, विनासेति
एव = हटे याना ख्वेफुगु हे जुया च्वन ।

सोत्थिना गब्भ-वुट्टानं, यच्च साधेति तद्द्वणं ।
थेरस्सङ्गुलिमालस्स, लोक-नाथेन भासितं ॥
कप्पट्ठारिं महा-तेजं, परित्तं तं भणाम हे !

यं = गुगु अंगुलिमाल परित्राणं, सोत्थिना = सूख आनन्द पूर्वक,
गब्भवुट्टानञ्च = प्रसव जुङ्गु नं, तद्द्वणं = उगु पाठ यायगु क्षणे हे,
सोधेति = सिद्ध जुद्ध । अंगुलिमालस्स = अंगुलिमाल नां जुया च्वम्ह,
थेरस्स = स्थविरयात्, लोकन थेन = भगवान बुद्धं, भासितं = कना
बिज्यागु, कप्पट्ठारिं = आयू कल्पतक च्वनीगु, महातेज = महानुभाव
दुगु, तं परित्तं = उगु परित्राणयात्, हे = हे सज्जन वर्गपि, मयं =
झीसं, भणाम = पाठ यायनु ॥

यतो.हं भगिनि अरियाय जातिया जातो ना.भि-
जानामि सञ्चिच्च पाणं जीविता वीरीपेता तेन
सच्चेन सोत्थि ते होतु सोत्थि गब्भस्स ।

भगिनि=क्यहेंमेजु, अहं=जि, यतो=गबले नसें, अरियाय=उत्तमगु, जातिया=जात, जातो=जुल, ततो=अवलेसं निसें, सच्चिच्च=स्याय्गु मती चेतना तथाः णाणं=प्राणीयात, जीविता=जीवितेंन्द्रियय् वोरोपेत - प्रहार याना धइगु, नाभिजानामि=मस्यू, तेत सच्चेन=उगु सत्यया प्रभावं, ते=छन्तः, सोत्थि=सुख आनन्द, होतु=जुइमा, गब्भस्स=गर्भे च्वंप्ह मचा यात नं, सोत्थि=सुख आनन्द, होतु=जुइमा ।।

बोधयङ्ग सूत्रया निदान

महाकाश्यप स्थविर बोध्यङ्ग सूत्र

भगवान्बुद्ध राजगृह वेलुवने कलन्दक निवापय् बिहार याना विज्याना च्वंगु ब्रखतय् आयुष्मान महाकाश्यप “पिप्पलि गुहा” (पिप्पलि गुफाय्) तःसकं म्हं मफेयेका च्वन । अबले सन्ध्याइलय् भगवान् बुद्ध याकचा च्वना विज्याना च्वंगु थासं दना विज्याना गन आयुष्मान महाकाश्यप च्वना च्वंगु खः अन विज्याना लाया तःगु आसनय् फेतुना विज्यात । फेतुना विज्याय् धुंका भगवान् बुद्ध महाकाश्यप याये न्यना विज्यात-

काश्यप ! आः छंगु शरीरय् दया च्वंगु रोग गथे च्वं ? याउँ जूला? आनन्द जूला? दुःख वेदना घटे जुया वया च्वंगु दुला कि बढे जुया च्वंगु दु ?

भन्ते ! जित म्ह याउँ मजू , आनन्द मजू, लवय् क्वलागु मद्दु, ज्ञान लवय बढे हे जुया च्वंगु दु ।

भगवान् बुद्ध उगु रोग लाय्केया लागि-

“सत्तिमे कस्सप बोज्जङ्गा मया सम्मदक्खाता”

आदि कस्सप बोज्जङ्ग सूत्र आज्ञा जुया विज्यात । थथे कना विज्यागु बोज्जङ्ग सूत्र देशनायात आयुष्मान महाकाश्यप प्रशन्नजुया आदर भक्ति तथा न्यना विज्यागुलि तःसकं जुया च्वंगु रोग पलेस्वाय्-हलं कुतुं वोगु लःथे तत्क्षणय् हे लाया वन ।

थव बोज्झङ्ग सूत्रया निदान खः ; बोज्झङ्ग सूत्र फुकं पाठ यायेगु ईच्छा दुपिनि महावग्ग संयुत्त ग्रन्थय सोया विज्याहुं ।

महा मौद्गल्यायन स्थविर बोध्यङ्ग सूत्र

भगवान् बुद्ध राजगृह वेलुबने कलन्दक निवापय् बिहारयाना विज्याना च्वंगु बखतय् आयुष्मान् महामौद्गल्यायन गृध्दकूट पर्वतय् तःसक म्हां मफयेका च्वन । अबले सन्धधाइलय् भगवान् बुद्ध याकःचा च्वना विज्याना च्वंगु थासं दना विज्याना गन आयुष्मान् महामौद्गल्यायन च्वना च्वंगु खः अन विज्याना लायातःगु आसनय् फेतुना विज्यात । फेतुना विज्याय् धुंका भगवान् बुद्ध महामौद्गल्यायन याके न्यना विज्यात-

मौद्गल्यायन ! आः छंगु शरीरय् दया च्वंगु रोग गथे च्वं ? याउँ जूला ? आनन्द जूला ? दुःख वेदना घटे जुया वना च्वंगु दुःखा कि बढे जुया च्वंगु दु ? भन्ते जित म्हां याउँ मजू, आनन्द मजू, क्वलागु मद्दु, झन लवय् बढे हे जुया च्वंगु दु ।

भगवान् बुद्ध उगु रोग लाय्केया लागि 'सत्तिमे मोग्गल्लान बोज्झङ्गा भया सम्म दक्खाता' आदि मोग्गल्लान बोज्झङ्ग सूत्र आज्ञा जुया विज्यात ।

थथे कना विज्यागु बोज्झङ्ग सूत्र देशनायात आयुष्मान् मौद्गल्यायन प्रशन्न जुया आदर भक्ति तथा न्यना विज्यागुलि तःसक जुया च्वंगु रोग पलेस्वां हलं कुतुं वोगु लःथे तुरुन्त(तत्क्षणय्) लाया वन ।

महाचुन्द स्थविर बोध्यङ्ग सूत्र

हृगु समयय् भगवान् बुद्ध राजगृह वेलुबने कलन्दक निवापय् बिहारयाना विज्याना च्वन । उगु समय भगवान् बुद्ध तःसकं

बिरामी जुया बिज्यात । अत्रले आयुष्मान सन्ध्याइलय् महाचुन्द
याकचा च्वना च्वंगु थासं दना गन भगवान बुद्ध बिज्याना च्वंगु खः
अन वन अन वना भगवान बुद्धयात अभिवादन याना छे लिकक
फेतुत । छे लिकक फेतुना च्वंम्ह आयुष्मान महाचुन्दयात भगवान
बुद्धं थथे आज्ञा जुया बिज्यात -

प्रिय पुत्र महाचुन्द ! जि बोज्जङ्ग सूत्र न्यनेगु इच्छा दु ।
साय् दयेक बाँलाक पाठया धया आज्ञा जुया बिज्यात ।

आयुष्मान महाचुन्द नं भगवानबुद्धयागु बचन यात शिरोपर
याना **“सत्तिमे भन्ते बोज्जङ्गा भगवता सम्म दक्खाता”**
आदि बोज्जङ्ग सूत्र पाठ यात । थथे आयुष्मान महाचुन्दं पाठ याःगु
बोज्जङ्ग सूत्र न्यना भगवान बुद्धं ध्यानतया न्यना बिज्यात । वस्पो-
लया शरीरय् दुगु रोग तस्सकं फय वइबले प्वीकः छ्वइगु भुवार्ये
तुरून्त लाया वन ।

थ्व महाचुन्द बोज्जङ्ग सूत्र देशना **महावग्ग संयुत्त** ग्रन्थे
सोया बिज्याहुं ।

परित्राणय् वोगु **“बोज्जङ्गो सत्तिसङ्घातो”** आदि गाथा
चवय् कना वयागु बोज्जङ्ग सूत्र देशना सहित रात्य क्रिया याःगु रूप
आचार्यपिस संक्षिप्त याना रचना याना तःगु गाथा खः । मूल पाली
वःथे मखु । अथे नं अनिशंस फल कम जुइ मखु ।

बोज्जङ्ग सूत्रया अर्थ

संसारे संसरन्तानं, सब्ब-दुक्ख-विनासने ।

सत्त धम्मेषु बोज्जङ्गे, मार-सेना-पमद्दने ॥

संसारे = संसारे संसरन्तान = चाचाहिला जुया च्वंपि सत्वपिनिगु,
सब्ब दुक्ख विनासये = सकल दुःखयात विनाश याइगु, मारसेना
पमद्दने क्लेशरूपी मार शैन्ययात ध्वंश याइगु, सत्त = न्हेगु,
बोज्जङ्गे = अरहत् मार्गया अङ्ग जुया च्वंगु ॥

बुज्जित्वा येच्च, मे सत्ता ति-भवा मुत्तकुत्तम ।

अ-जाति-म-जरा-व्याधि, अ-मत्तं निद्वभयं गता ॥

ये इमे धम्मे = गुगु धर्मयात, बुज्जित्वाच = सीका हे जक
सत्ता = सत्वप्राणीपि, तिभाव = स्वंगू भवं, मुत्तका = मुत्तजुया
वन, उत्तमा = उत्तमगु जुया चवन, अजाति = जन्म जुइम्वागु,
अव्याधि = रोग जुइम्वागु, निद्वभयं = भय मदुगु, अमत्तं = मृत्यु
जुइगुलि रहित जुया च्वंगु निर्वाणस, गता = ध्यन ॥

एवमादि-गुणू-पेतं, अनेक-गुणसङ्गहं ।

ओसधञ्च इमं मन्तं, बोज्जङ्गञ्च भणाम हे !

एवमादि गुणूपेतं = थथेजागु गुण संयुक्त जुया च्वंगु, ओसधञ्च =
वासःथ्ये जुया च्वंगु, मन्तञ्च = मन्तथ्ये नं जुया च्वंगु, इमं बोज्ज-
ङ्गञ्च = थुगु बोध्यंग सूत्र यात नं, हे = हे सज्जनवर्गपि, मयं =
शीसं, भणाम = पाठ याय्नु ॥

बोज्जङ्गो सति-सङ्घातो, धम्मानं-विचयो तथा ।
वीरियं पीति-पस्सद्धि, बोज्जङ्गाच तथा.परे ॥१॥

मति सङ्घातो = स्मृति धका नां जुया च्वंगु, बोज्जङ्गाच =
बोध्यङ्ग नं, तथा = अध्ये हे, धम्मानं विचयो च = धर्म विचय्,
सम्बोध्यङ्गनं, वीरियो च = वीर्यं सम्बोध्यङ्ग नं, पीति च =
प्रीति सम्बोध्यङ्ग नं, पस्सद्धि च प्रणद्धि सम्बोध्यङ्ग नं. तथा =
अध्ये हे, अपरं = मेगु ॥

समाधु.पेक्खा-बोज्जङ्गा, सत्ते, ते सब्ब-दस्सिना ।
मुनिना सम्म-दक्खाता, भाविता बहुलो-कता ॥२॥

समाधुपेक्खा = समाधि उपेक्षा धयागु बोज्जङ्गाच = सम्बोध्यङ्ग
नं, सत्त = न्हेगु, एते बोज्जङ्गा = थुगु बोध्यङ्गयात सब्बदस्सिना
= सर्वदर्शी जुया विज्यागह, मुनिना = दृढ भगवानं, सम्मा =
बांलाक, अक्खाता = देशना याना विज्यात । भाविता = भावना
याय् माःगु जुया च्वन, बहुलोकता = वारवार भावना याय् माःगु
जुया च्वन ॥

संवत्तन्ति अभिञ्जाय, निब्बानायच बोधिया ।
एतेन सच्च वज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बदा ॥३॥

अभिञ्जाय = सहात्कार याना काय्मागु धर्मयात सीकिया निर्मित्तं
निब्बानाय = क्लेशयात शान्त याय्या निर्मित्तं, बोधिया च =
अर्हत मार्गज्ञान यात सीक्यया निर्मित्तं, संवत्तन्ति = जुया च्वन,
एतेन सच्चवज्जेन = थुगु सत्य वचनया प्रभावं नं, सब्बदा =
न्याबलें, ते = छन्त, सोत्थि = सुखवृद्धि, होतु = जुइमा ॥

एकस्मिं समये नाथो, मोगल्लानञ्च 'कस्सपं ।

गिलाने दुक्खिते दिस्वा, बोज्झङ्गे सत्त देसयि ॥४॥

एकस्मिं समये = छगू समये, नाथो = बुद्ध भगवानं, मोगल्लानञ्च = मोगल्यायन स्थविर यात नं, कस्सपञ्च = काश्यप स्थविर यात नं, गिलाने = उताय् मदया च्वंगु दुक्खिते = दुखी जुया च्वंगु, दिस्वा = खना, सत्त = न्हेगू, बोज्झङ्गे = बोध्यङ्ग धर्मयात, अदेसयि = देशनायाना विज्यात ॥

ते च तं अभिनन्दित्वा, रोगा मुच्चिसु तद्ध्वणे ।

एतेन सच्च-वज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बदा ॥५॥

ते च = उर्पि स्थविरपिनि नं, तं = उगु कना विज्यागु देशनायात, अभिनन्दित्वा = तस्सकं मन प्रसन्न जुया, तद्ध्वणे = उगुक्षणे (तुरन्त) रोगा = रोगं, मुच्चिसु = मुक्त जुल । एतेन सच्चवज्जेन = थुगु सत्यवचनया प्रभावं नं, सब्बदा = न्ह्यावले, ते = छन्त, सोत्थि = सुख बृद्धि, होतु = जुइमा ॥

एकदा धम्म-राजापि, गेलञ्जे ना.भिपीलितो ।

चुन्दत्थेरेन तंयेव, भणापेत्वान सा.दरं ॥६॥

एकदा = छगू समये, धम्मराजापि = धर्मराजा जुया विज्याकम्ह बुद्ध नं, गेलञ्जे = उसाय् मदुगुलि, अभिपीलितो = तस्सकं कण्ठ जुया, चुन्दत्थेरेन = चुन्दस्थविरयात, तं एव = उगु बोध्यङ्ग सूत्र हे, सादर = आदर पूर्वक, भणापेत्वा = पाठयाके विया ॥

सम्मोदित्वान आबाधा, तह्या वुट्ठासि ठानसो ।

एतेन सच्च-वज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बदा ॥७॥

सम्मोदितवान = खुशीप्रशन्न जुया, ठानतो = कना बिज्यागु क्षणे हे,
तम्हा आबाधा = उगु रोग, बुट्टासि = दना बिज्यात, एतेन
सच्चवज्जेन = थुगु सत्यवचनया प्रभावं, सब्बदा = न्ह्यावले ते =
छन्त, सोत्थि = सुखवृद्धि, सुखानन्द, भवतु = होतु = जुइमा ॥

पहिना तेच आबाधा, तिण्णन्नपि महेसिनं ।
मग्गा-हता किलेसाव, पत्ता.नुपत्ति-धम्मतं ।
एतेन सच्च-वज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बदा ॥

तिण्णन्नपि = स्वम्हं महेसिनं = महाकाश्यपस्थविर, मोग्गल्यायन
स्थविर व बुद्धभगवानया नं, ते आबाधाच = उगु रोग नं, पहिना
= हटेजुया वन, मग्गाहताकिलेसाव = मार्गं हटेयाइगु क्लेशर्थ्ये,
अनुपत्ति धम्मतं = हाकनं उत्पत्ति जुया मवइगु भावे, पत्ताएव
= ध्यना हे चवने धुकल, एतेन सच्चवज्जेन = थुगु सत्य वचनया
प्रभावं, सब्बदा = न्ह्यावले, ते = छन्त, सोत्थि = सुखवृद्धि, होतु
= जुइमा ॥

पुब्बण्ह सूत्रया निदान

सुनक्खत्तं सुमङ्गलं धयागु गाथा छपु हे जक तिक निपात अङ्गुत्तर
निकाय पुब्बण्ह समय सूत्रं वोगु गाथा खः उकिं पुब्बण्ह सूत्र धाःगु
खः । हानं यंकिञ्चि वित्तं इधवा हरंवा सग्गेसुवा यं
रतनं पणीतं न नो समं अत्थि तथागतेन इदम्पि बुद्धे
इदम्पि धम्मे, इदम्पि संघे रतनं पणीतं एतेन सच्चेन
सुवत्थि होतु थुपि स्वपु गाथा रत्न सूत्रं लिक्कया तःगु गाथा खः ।

यं दुत्तिमित्तं आदि बाकि गाथा आचार्य पिसं रचना याना
तःगु खः । बुद्ध बचन मखुसां ग्रन्थानुकूलं दयेका तःगु आसीसपत्थना
गाथा जुगुलि पाठ याइम्हेसित व न्यंम्हेसित आनिशंस फल दइगु जुया
चवन । उगु पुब्बण्ह सूत्रया आनिशंस ग्रन्थय् बिशेष उल्लेख याना
मतःगु जुया छं खँ मच्चया ।

पुब्बण्ह सूत्रया अर्थं

यं दु.न्निमित्तं अव-मङ्गलञ्च,
योचा.मनापो सकुणस्स सद्दो ।
पाप.ग्गहो दु.स्सुपिनं अ.कन्तं,
बुद्धा.नुभावेन विनास.मेन्तु ॥१॥

यं दुन्निमित्तञ्च = गुगु मभिगु निमित्तं नं, यं अवमङ्गलञ्च = गुगु मभिगु मङ्गलं नं, सकुणस्स = झंगःयागु, अमनापो = मनयात आनन्द मजुद्दगु, यो सद्दो = गुगु शब्दं नं, यो पापग्गहो च = गुगु पापग्रहणं, अकन्तं = अप्रशन्नगु, यं दुस्सुपिनञ्च = गुगु मभिगु स्वप्ननं, सन्ति दु । एते दुन्निमित्तादयो = थुगु मभिगु दुन्निमित्तं आदि, बुद्धानुभावेन = बुद्ध भगवान् यागु गुण आरम्भण जुया प्राप्त जूगु चेतना यागु आनुभावं, विनासं = विनाश भावय्, यन्तु = ध्यनेमा ॥

यं दु.न्निमित्तं अव-मङ्गलञ्च,
यो चाम.नापो सकुणस्स सद्दो ।
पाप.ग्गहो दुस्सुपिनं अ-कन्तं,
धम्मा.नुभावेन विनास.मेन्तु ॥२॥

यं दुन्निमित्तञ्च = गुगु मभिगु निमित्तं नं, यं अवमङ्गलञ्च = गुगु मभिगु मङ्गलं नं, सकुणस्स = झंगःयागु, अमनापो = मनयात आनन्द मजुद्दगु, यो सद्दोच = गुगु शब्दं नं, यो पापग्गहोच = गुगु

पापग्रहणं, अकन्तं = अग्रशत्रुगु, यं दुस्सुपितञ्च = गुगु मभिगु
स्वप्ननं, सन्ति = दु, एते + दुन्निमित्तादयो = थुगु मभिगु निमित्ता-
दि, धम्मानुभावेन = झिगू उत्तमगु धर्मं आरम्भण जुया प्राप्त जूगु
चेतनायागु आनुभावं, विनासं = विनास भावस, यन्तु = थ्यनेमा ।

यं दुःनिमित्तं अव-मङ्गलञ्च,
योचा.मनापो सकुणस्स सद्दो ।
पा.ग्गहो दु.स्सुपिनं अ-कन्तं,
संघा.नुभावेन विनास.मेन्तु ॥३॥

यं दुन्निमित्तञ्च = गुगु मभिगु निमित्तं नं, य अवमङ्गलञ्च = गुगु
मभिगु मङ्गल नं, सकुणस्स = जंगःयागु, अमनापो = मनयात आनन्द
सजुइगु, यो सद्दोच = गुगु शब्द नं, यो पापग्गहो = गुगु पापग्रह
नं, अकन्तं = अग्रशत्रुगु, यं दुस्सुपितञ्च = गुगु मभिगु स्वप्ननं
सन्ति = दु, एते दुन्निमित्तादयो = थुगु मभिगु निमित्तं आदि,
संघानुभावेन = च्याम्ह आर्यं पुद्गलपि आरम्भण जुया प्राप्त जूगु
चेतनायागु आनुभाव, विनासं = विनाश भावस, यन्तु = थ्यनेमा ॥

दुक्ख.प्पत्ताच्च निद्दुक्खा,
भय.प्पत्ताच्च निब्भया ।
सोक.पत्ताच्च निस्सोका,
होन्तु सब्बेपि पाणिनो ॥४॥

दुक्खपत्ता = दुःखे थ्यना च्चंपि, सब्बेपि = सकल, पाणिनो =
प्राणीपि, निद्दुक्खा = दुःख मदुपि, होन्तु = जुइमा भयपत्ता =
भये थ्यना च्चंपि सब्बेपि = सकल, पाणिनो = प्राणीपि, निब्भ-

याच = भयमदुर्षि नं, होन्तु = जुइमा, शोकपत्ता = शोक संतापे
 ध्यना चर्चपि. सब्बेपि = सकल. पाणिनी = प्राणीपि निस्सोका =
 शोक मदुर्षि नं. होन्तु = जुइमा ॥

एत्तावताच अम्हेहि, सम्भतं पुञ्ज-सम्पदं ।

सब्बे देवा.नुमोदन्तु, सब्ब-सम्पत्ति-सिद्धिया ॥५॥

एत्तावताच = थुलितक, अम्हेहि = जमिसं, सम्भतं = मुंकातयागु,
 पुञ्जसम्पदं = पुण्य संपूर्णं जूगुयात, सब्बे = सकल. देवा = देवता-
 पिसं, सब्ब सम्पत्ति सिद्धिया = सकल लौकिक लोकोत्तर सम्पत्ति
 संपूर्णं यायूत, अनुमोदन्तु = खुशी प्रणन्न जुइमा ॥

दानं ददन्तु सद्दाय सीलं रक्खन्तु सब्बदा ।

भावना.भिरता होन्तु, गच्छन्तु देवता.गता ॥६॥

सद्दाय = कर्म व कर्मया फलयात विश्वासयाना, दानं = भोजनादि
 दान, ददन्तु = द्यु, सब्बदा = न्हावलें, सीलं = पञ्चशील आदि,
 रक्खन्तु पालनया, भावना भिरता = कर्मस्थान भावना यायूगुलीं
 खुशी प्रणन्न, होन्तु = जू, आगता = परिव्राण न्यनेत वोर्षि, देवता
 = देवतापि, गच्छन्तु = हुं ।

सब्बे बुद्धा बल.पत्ता, पच्चेकानञ्च यं बल ।

अरहन्तानञ्च तेजेन, रक्खं बन्धामि सब्बलो ॥७॥

बलपत्ता = कायबल शिगू, ज्ञान बल शिगूली ध्यना चर्चपि, सब्बे =
 सकल, बुद्धाच = बुद्धपिनिगु नं, पच्चेकानञ्च = प्रत्येक बुद्धपिनि नं,
 अरहन्तानञ्च = अरहत्तपिनिगु नं, यं बलं = गुगु. बल, अरिश्च दु,

तस्स = उगु, वाणबलस्स = ज्ञान बलया तेजेन = तेजं, सञ्चयो
= सकल क्षिगू दिशाय् नं, रक्खं = रक्षा, अहं = जि, बन्धामि =
चिना ।

यं किञ्चि वित्तं इधवा हरंवा,
सग्गेसु वा यं रतनं पणीतं ।
न नो समं अत्थि तथागतेन,
इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥ ११ ॥

इधवा = थुगुलोके नं, हरंवा = नाग लोके गरूड लोके नं, सग्गेसुवा
= स्वर्ग लोके नं, यं किञ्चि = छुं गुगुं, वित्तं = खुशी प्रसन्न याइगु
पणीत = उत्तगु, यं रतनं = गुगु रत्न, अत्थि = दु, तथागतेन =
तथागतथ्ये, सम = समानगु, नं रतनं = उगु रत्न, नो अत्थि = मदु,
बुद्धे = बुद्धयागु इदम्पि रतनं = थुगु रत्नया भावनं. पणीतं =
उत्तमगु खः, एतेन सच्चेन = थुगु सत्यया प्रभावं, पाणिनं = प्राणी-
पिन्त, सुवत्थि = सुख आनन्द, होतु = जुइसा ।

यंकिञ्चि वित्तं इधवा हरंवा,
सग्गेसुवा यं रतनं पणीतं ।
न नो समं अत्थि तथागतेन,
इदम्पि धम्मे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥ ११ ॥

इधवा = थुगु लोके नं, हरं वा = नाग लोक गरूड लोके नं, सग्गेसुवा
= स्वर्ग लोके नं, यं किञ्चि = छुं गुगुं, वित्तं = खुसी प्रसन्न याइगु

पणीतं = उत्तमगु, यं रतनं = गुगु रत्न, अत्थि दु, तथागतेन =
 तथागतर्थे, समं = समानगु, नं रतनं = उगु रत्न, नो अत्थि = मदु
 धम्मे = धर्मयागु, इदम्पि रतनं = थुगु रत्नयागु भावनं, पणीतं =
 उत्तमगु खः, एतेन सच्चेन = थुगु सत्यया प्रभावं, पाणिनं = प्राणी-
 पित्त, सुवत्थि = सुख वृद्धि, होतु = जुइमा ।

यंकिञ्च वित्तं इधवा हरंवा,
 सग्गेसु वा यं रतनं पणीतं ।
 न नो समं अत्थि तथागतेन,
 इदम्पि संघे रतनं पणीतं ।
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥१०॥

इधवा = थुगु लोके नं, हरं वा = नाग गरुड लोके नं, सग्गेसु वा =
 स्वर्ग लोके नं, यं किञ्चि = छुं गुगुं, वित्तं = खुशी प्रशन्न याइगु
 पणीतं = उत्तमगु, यं रतनं = गुगु रत्न, अत्थि = दु, तथागतेन =
 तथागतर्थे, समं = समानगु नं रतनं = उगु रत्न, नो अत्थि =
 मदु, संघे = संघयागु, इदम्पि रतनं = थुगु रत्नयागु भावनं, पणीतं
 = उत्तमगु खः । एतेन सच्चेन = थुगु सत्यया प्रभावं, पाणीनं =
 प्राणीपित्त, सुवत्थि = सुख आनन्द होतु = जुइमा ।

भवतु सब्ब-मङ्गलं, रक्खन्तु सब्ब-देवता ।
 सब्ब-बुद्धा.नुभावेन, सदा सुखी भवन्तु ते ॥११॥

ते = छन्त, सब्ब मङ्गलं = सकल प्रकारयागु मङ्गल, भवतु = जुइमा
 सब्ब देवता = सकल देवतापिसं, ते = छन्त रक्खन्तु = रक्षा
 याय्मा, सब्ब बुद्धानु भावेन = सकल बुद्ध पिनिगु गुण आरम्भण.

जुया प्राप्त जूगु चेतनायागु आनुभावं. सदा = न्हाबलें, ते = छन्त,
सुखी = काय सुख, चित्त सुख, भवतु = जुइमा ॥

भवतु सब्ब-मङ्गलं, रक्खन्तु सब्ब-देवता ।

सब्ब-गम्मानु.भावेन, सदा सुखी भवन्तु ते ॥१२॥

ते = छन्त, सब्ब मङ्गलं = सकल प्रकारयागु मङ्गल, भवतु = जुइमा,
सब्ब देवता = सकल देवतापिसं, तं = छन्त, रक्खन्तु = रक्षा
याय्मा, सब्ब धम्मानु भावेन = सकल ज्ञीगू उत्तमगु धर्मं आरम्भण
जुया प्राप्त जूगु चेतनायागु आनुभावं, सदा = न्हाबलें, ते = छन्त,
सुखी = काय सुख, चित्त सुख, भवतु = जुइमा ॥

भवतु सब्ब-मङ्गलं, रक्खन्तु सब्ब-देवता

सब्ब-संघानु.भावेन, सदा सुखी भवन्तुते ॥१३॥

ते = छन्त. सब्ब मङ्गलं = सकल प्रकारयागु मङ्गल. भवतु = जुइमा.
सब्ब देवता = सकल देवतापिसं. तं = छन्त. रक्खन्तु = रक्षा
याय्मा. सब्बसंघानुभावेन = सकल संघपिनिगु गुण आरम्भण
जुया प्राप्त जूगु चेतनायागु आनुभावं. सदा = न्हाबलें. ते = छन्त.
सुखी = काय सुख, चित्त सुख, भवतु = जुइमा ॥

महा-कारुणिको-नाथो, हिताय सब्ब-पाणिनं ।

पूरेत्वा पारमी सब्बा, पत्तो सम्बोधि.मुत्तमं ।

एतेन सच्च-वज्जेन, सोत्थिते होतु सब्बदा ॥१४॥

महाकारुणिको = महान्गु करुणा दया बिज्याकम्ह. नाथो =
बुद्ध भगवान्. सब्बपाणिनं = सकल प्राणीपिन्त, हिताय = हित

उपकार याय्या निर्मित सब्वा = सकल पारमी = पारमिता यात,
 पूरेत्वा = पुरेयाना, उत्तम = उत्तमगु, सम्बोधि = अर्हत् मार्गज्ञान
 सर्वज्ञ ज्ञाने, पत्तो = श्वक विज्यात, एतेन सच्च बज्जेन = थुगु
 सत्यवाचा ल्हानागु सत्यया प्रभावं, सब्बदा = न्ह्याबले, ते = छन्त,
 मोत्थि = सुख आनन्द, होतु = जुइमा ॥

जयन्तो बोधिया मूले, सक्क्यानं नन्दि-वड्ढनो ।

एव.मेव जयो होतु, जयस्सु जय-मङ्गले ॥१५॥

सक्क्यानं = शाक्यकुमारपिन्त नन्दि वड्ढनो = खुशी प्रशन्न याना
 विज्याम्ह बुद्ध भगवानं, बोधिया = बोधि वृक्षया, मूले = क्वे
 जयन्तो यथा = पञ्चमारयात त्याका विज्यागु थें नत्तु, एवमेव =
 ग्रथ्ये हे, जयो = जय, होतु = जुइमा, जय मङ्गले = शत्रु विजय
 जुइगुया हेतु जुया च्वंगु, मङ्गलं = मङ्गल, त्वं = छन्त, जयस्सु =
 जय जुइमा ॥

अ-पराजित-पल्लङ्के, सीसे पुथुवि.पुक्खले ।

अभिसेके सब्ब-बुद्धान, अग्ग.पत्तो पमोदति ॥१६॥

सब्ब बुद्धानं = सकल बुद्धपिनि अभिसेके = अभिषेक याना
 विज्याइगु, पुथुविपुक्खले = शोभादया च्वंगु पृथ्वीया द्योने, सीसे
 = पृथ्वीया सीर जुया च्वंगु, अपराजित पल्लङ्के = अपराजित
 पल्लङ्के, अग्गपत्ती = उत्तमगु बुद्धत्वैध्यना विज्याम्ह भगवानं,
 पमोदति = खुशी प्रशन्न जुया विज्यात ॥

सु-नक्खत्तं सुमङ्गलं, सु-प्पभातं सु-हुट्ठितं ।

सु-खणो सु-मुहत्तो च, सु-यिट्ठं ब्रह्म-चारिसु ॥१७॥

एवमेव = अर्थे हे, तव = छन्त, सुनक्खत्तं = भिगू नक्षत्र, होतु
 = जुइमा, सुमङ्गलं = भिगू मङ्गल होतु = जुइमा, सुप्पभातं =
 भिगू प्रभात, होतु = जुइमा, सहट्ठितं = भिगू उन्नति वृद्धि जुइगु,
 होतु = जुइमा, सु खणोच = भिगु क्षणनं, होतु = जुइमा, सुमुहु-
 त्तोच = भिगू मुहुर्तं नं, होतु = जुइमा । ब्रह्म चारिसु = उत्तमगु
 आचरण याइपि पूद्गलपिन्त, सुयिट्ठं = बांलाका पूजा याइगु, होतु
 = जुइमा ॥

पदक्खिणं काय-कम्मं, वाचा-कम्मं पदक्खिणं ।

पदक्खिणं मनो-कम्मं, पणीधि ते पदक्खिणे ॥१८॥

पदक्खिणं = उत्तमगु, काय कम्मं = काय कर्मनं, पदक्खिणं =
 उत्तमगु, वाचा कम्मं = वचीकर्मं नं, पदक्खिणं = उत्तमगु, मनो
 कम्मं = मनोकर्मं नं, पदक्खिणे = भिगू कर्म, पणीधि = स्थीर जुया
 च्वनेगु, ते = छन्त, होतु = जुइमा ॥

पदक्खिणानि कत्वान, लभन्तत्थे पदक्खिणे ।

ते अत्थ-लद्धा सुखिता, विरूह्ला बुद्ध-सासने ।

अ-रोगा सुखिता होथ, सह सब्बेहि जातिभि ॥१९॥

ते = उपि सकल देव-मनुष्यपिसं, पदक्खिणानि = भिगू कर्मयात,
 कत्वान = याना, पदक्खिणे = उत्तमगु, अत्थे = फल, लभन्ति =
 प्राप्त जुया च्वन, अत्थलद्धा = भिगू फल प्राप्त जुया, ते = उपि
 सत्पुरुषपि सुखिता = सुखीजुया बुद्धसासने = भगवान बुद्धयागु
 शासने, विरूह्ला = उन्नति वृद्धि जुया, सब्बे हि = सकस जातिभि
 सह = थःथितिपि नाप, अरोगा = रोग मद्दुपि, सुखि = सुखी, होथ
 = जुइमा ॥

दशधर्म सूत्र

भिक्षूनं गुणसंयुतं, यं देसेसि महामुनि ।
यं सुत्वा पटिपज्जन्तो, सब्बदुक्खा पमुच्चति ॥
सब्बलोकहितत्थाय, परित्तं तं भणाम हे !

भिक्षुपिनिगु गुण संयुक्त जुया च्वंगु परित्ताण महामुनि भगवानं
देशना याना विज्यात । गुगु सूत्र न्यना तदनुसार आचरण यायेवं
सम्पूर्णं दुःख मुक्त जुइ, उगु सूत्रयात सकल लोकपिनि हितया
निमित्त हे सज्जन वर्गपि ! झीसं पाठ याये नु ।

एवं मे सुतं एकं समयं भगवा सावत्थियं विहरति
जेतवने अनाथपिण्डकस्स आरामे । तत्र खो भगवा
भिक्षू आमन्तेसि, 'भिक्षवो'ति । 'भद्दन्ते' ति ते भि-
क्खू भगवतो पच्चस्सोसुं । भगवा एतदवोच-दस इमे
भिक्षववे धम्मा पब्बजितेन अभिण्हं पच्चवेक्खितब्बा ।

थथे जि न्यना, छगू समयय् भगवान बुद्ध श्रावस्ती अनाथ-
पिण्डिक महाजनं दयेका तःगु जेतवन महाविहारय् विहार याना
विज्याना च्वन । अन भगवान बुद्धं 'भिक्षुपि' धका सम्बोधन याना
विज्यात । 'भगवान' धका इपि भिक्षुपिसं लिस विल । भगवान
बुद्धं थथे आज्ञा जुया विज्यात— "भिक्षुपि ! प्रब्रजितपिसं थुगु
झिता धर्मयात खण्डित मजुइक न्हि ह्लि प्रत्यवेक्षण यायेमाः ।

कतमे दस ?

व क्षिता छु छु ?

वेवण्णियहि अज्जुपगतो'ति पब्बजितेन अभिण्हं
पच्चवेक्खितब्बं ।

जि आः विरूप पाखे वना च्वना धका प्रब्रजितपिसं न्हिन्हि
प्रत्यवेक्षण (नुगलं वायेकेगु) यायेमा : ।

परपटिबद्धा मे जीविका'ति पब्बजितेन अभिण्हं
पच्चवेक्खितब्बं ।

जिगु जीविका आः मेपिनि ल्हाती धका प्रब्रजितपिसं न्हिन्हि
प्रत्यवेक्षण यायेमाः ।

अज्जो मे आकप्पो करणीयो'ति पब्बजितेन
अभिण्हं पच्चवेक्खितब्बं ।

आः जिगु मेगु प्रकारया भेष याये माःगु दु धका नं प्रब्रजि-
तपिसं न्हिन्हि प्रत्यवेक्षण यायेमाः ।

अच्चि नु खो मे अत्ता सीलतो न उपवदन्ती'ति
पब्बजितेन अभिण्हं पच्चवेक्खितब्बं ।

छु जिगु शील थःगु नुगलं निन्दा याइ कथं ला मजू ला धकानं
प्रब्रजितपिसं न्हिन्हि प्रत्यवेक्षण यायेमाः ।

कच्चि नु खो मं अनुविच्च विज्जू सब्रह्मचारी
सीलतो न उपवदन्ती'ति पब्बजितेन अभिण्हं पच्चवे-
क्खितब्बं ।

जिमि सःस्यूपिं सरम्हचारी पामापिसं जिगु शीलया द्वं खंका इमिसं निन्दा याइ कथं ला जिगु शील मजू ला धका प्रब्रजितपिसं न्हिन्हि प्रत्यवेक्षण यायेमाः ।

**सब्बेहि मे पियेहि मनापेहि नानाभावो विना-
भावो'ति पब्रजितेन अभिण्हं पच्चवेक्खितब्ब ।**

सकल जि यःपि मन मिले जूपि (पासापि) लिसे नं नानाभाव विनाभाव जुया अर्थात् वाया अलग जुया वने भानि धका प्रब्रजित-पिसं न्हिन्हि प्रत्यवेक्षण यायेमाः ।

**कम्मस्सकोह्मि, कम्मदायादो, कम्मयोनि, कम्मबन्धु,
कम्मपटिसरणोयं कम्मं करिस्सामि कल्याणं वा पापकं
वा तस्स दायादो भविस्सामी'ति पब्रजितेन अभिण्हं
पच्चवेक्खितब्बं ।**

जि थःगु कर्मया फल भोग याइम्ह (कर्मस्वक्) खः, कर्म हे जिगु दायाद खः, कर्म अनुसार हे जिगु जन्म जुइगु कर्मयोनि खः, कर्म हे बन्धु खः, कर्म प्रतिशरण खः गुगु वर्म थम्हं याये, चाहे व भिगु जुइमाः चाहे मभिगु व थःगु हे दायाद (अन्न, प्यवा) जुइ धका प्रब्रजितपिसं न्हिन्हि प्रत्यवेक्षण यायेमाः ।

**कथं भूतस्स मे रत्ति दिवा वीतिपत्तन्ती'ति पब्र-
जितेन अभिण्हं पच्चवेक्खितब्बं ।**

जिगु चा-न्हि गुखथं फुना वन चवन धका प्रब्रजितपिसं न्हिन्हि प्रत्यवेक्षण यायेमाः ।

कच्चि नु खो'हं सुञ्जागारे अभिरमा'ति पब्ब-
जितेन अभिण्हं पच्चवेक्खितब्बं ।

छु शून्यागारय् जि मनया न्ह्याइपुक च्वनीम्ह जू ला धका
प्रब्रजितपिसं ह्लिह्लि प्रत्यवेक्षण यायेमाः ।

अत्थि नु खो मे उत्तरिमनुस्सधम्मा, अलमरिय-
जाणदस्सनविसेसो अधिगतो' ति सो हं पच्छिमे काले
सब्रह्मचारीहि पुट्ठो न मंकु भविस्सामी'ति पब्बजितेन
अभिण्हं पच्चवेक्खितब्बं ।

छु जि मानवीय धर्मं न्ह्यां वना आर्यपिसं प्राप्त याये फुगु
प्राप्त याये बहःगु बिशेष ज्ञान-दर्शन ला लानागु दु ला ? गुगु ज्ञानय्
कि अन्तिम इलय् थः प्रब्रजितपिं पासापिसं न्यनीवले जि सुं क च्वने
माली मखु- थथे धका प्रब्रजितपिसं ह्लिह्लि प्रत्यवेक्षण यायेमाः ;

इमे खो भिक्खवे दस धम्मा पब्बजितेन अभिण्हं
पच्चवेक्खितब्बा'ति ।

‘ भिक्षुपि, थ्व ज्जिता धर्मयात् प्रब्रजितपिसं ह्लिह्लि प्रत्यवेक्षण
(मनं बिच्चाः याना स्वयेगु) यायेमाः !”

इदमवोच भगवा अत्तमना ते भिक्खू भगवतो
भासितं अभिनन्दुन्ति ।

थथे धका भगवान् बुद्धं आज्ञा जुया विज्यासेलि भिक्षुपिसं
'साधु' धका साधुवाद बिसे अनुतोदम यात् ।

बुद्धानुस्मृति

बुद्धानुस्सति मेत्ता च, असुभं मरणस्सति ।

इतिमा चतुरा रक्खा, भिक्खु भावेय्य सीलवा ॥१॥

भिक्षु जीवनयात रक्षा याना तद्दु बुद्धानुस्मृति भावना मैत्री भावना, अशुभ भावना, मरणानुस्मृति भावना धयागु थ्व प्यता भावना शीलवान भिक्षुपिसं अभ्यास यायेमाः ॥१॥

अनन्तवित्थारगुणं, गुणतो'नुस्सरं मुनिं ।

भावेय्य बुद्धिमा भिक्खु, बुद्धानुस्सतिमादितो ॥२॥

बुद्धिमान भिक्षुपिसं अनन्तगुण संयुक्त जुया विज्याकम्ह शाक्य-मुनि बुद्धयागुण इतिपि सो आदि च्वं निसं लुम्का स्मरण याना भावना यायेमाः ॥२॥

सवासने किलसे, सो एको सब्बे निघातिय ।

अहु सुसुद्ध सन्तानो, पूजानञ्च सदरहो ॥३॥

वसपोल बुद्धं सकल प्रकारया आशक्ति व क्लेशयात थःथम्ह तु नाश याना विज्यात, चित्त सन्ततियात पग्गिद्ध याना विज्यात, उक्कि वसपोल सदानं सकल प्राणीपिसं पूजा याना च्वने योग्यम्ह जुया विज्यात ॥३॥

सब्बकालगते धम्मे, सब्बे सम्मा सयं मुनि ।

सब्बाकारेण बुज्झित्वा, एको स व्वञ्जुतं गतो ॥४॥

अतीत, अनागत व वर्तमान श्व स्वंगुलि कालया व्याक्क प्रकारयागु धर्म सर्व प्रकारं हे थःथम्हं तं अवबोध याना वसपोलं अद्वितीय सर्वज्ञता प्राप्त याना विज्यात ॥४॥

**विपस्सनादि विज्जाहि, सिलादि चरणेहि च ।
सुसमिद्धेहि सम्पन्नो. गगनाभेहि नायको ॥५॥**

विपश्यना इत्यादि विद्यां व शील आदिया आचरणं बांलाक सम्पन्न जुया विज्याना आकाशय् सूर्यथे वसपोल थिना विज्यात ॥५॥

**सम्मा गतो सुभं ठानं, अमोघवचनो च सो ।
तिविधस्सापि लोकस्स, ज्ञाता निरवसेसतो ॥६॥**

वसपोल तथागत शुभ स्थानय् अर्थात् निर्वायपुरय् बांलाक थ्यंकः विज्यात । वसपोलया वचन नं अमोघ खः । अर्थात् गबलें व्यर्थ मजू । वसपोलं स्वंगू लोकया स्वभावयात नं अवशेष धयागु हे मदयेक सम्पूर्ण कथं थुइका विज्यात ॥६॥

**अनेकेहि गुणोघेहि, सब्बसत्तुत्तमो अहु ।
अनेकेहि उपायेहि, नरदम्मे दमेसि च ॥७॥**

अनेक गुणं संयुक्त जुया वसपोल सकल सत्त्वपि मध्यय् उत्तमतम जुया विज्यात । दमन धाये योग्यपि नर नारीपिन्त वसपोलं अनेक प्रकारया उपायं दमन नं याना विज्यात ॥७॥

**एको सब्बस्स लोकस्स, सब्बसत्तानुसासको ।
भाग्यइस्सरिखादीन, गुणानं परमो निधि ॥८॥**

वसपोल छम्ह हे जक सम्पूर्ण लोकया व्याक्क प्राणीपिनि अनुशासक खः । हानं वसपोल भाग्य, ऐश्वर्य आदि गुणया सर्वोत्तम निधि खः ॥८॥

**पञ्जास्स सब्बधम्मेषु, करुणा सब्बजन्तुसु ।
अत्तत्थानं परत्थानं, साधिका गुणजेट्टिका ॥९॥**

व्याक्क प्रकारया धर्मय् वसपोलयाके प्रज्ञा दु । सकल सत्वपिनि प्रति करुणा दु । अले आत्मार्थं व परार्थं जुइगु गुण वसपोलयाके व्याक्क प्राणीपिके सिबे अप्वः दु ॥९॥

**दयाय पारमी चित्वा, पञ्जा'त्तान मुद्धरि ।
एद्धरि सब्ब धम्मेषु च, दयाय'ञ्जे च मुद्धरि ॥१०॥**

दया द्वारा झिगू पारमिता धर्म पूर्ण याना वसपोलं प्रज्ञा द्वारा संसार रागरं थःत थत कया बिज्यात । हानं नाना प्रकारयागु धर्म रागरं उत्तमगु निर्वाण धर्म नं प्राप्त याना बिज्यात । अथे हे वसपोलं सकल मेपि प्राणीपिन्त दया अनुकम्पा पूर्वक थःत कया उदारयाना बिज्यात ॥१०॥

**दिस्समानो पि तावस्स, रूपकायो अचिन्तियो ।
असाधारण जाणड्ढे, धम्मकाये कथा'व का'ति ॥११॥**

वसपोलयागु रूपकाय स्वयेबले जक हे नं अचिन्तिय, अर्थात् थथे अथे धका धाये मफु । जानय् वसपोल असाधारण धाःसा वसपोलयागु धर्मकायया विषयया खँला थथे अथे धका धाये फइगु हे गथे ? ॥११॥

मैत्री अनुस्मृति

अत्तूपमाय सब्बेसं, सत्तानं सुखकामतं ।
पस्सित्वा कमतो मेत्तं, सब्बसत्तेसु भावये ॥१॥

गथे थःत सुखया इच्छा जुइगु खः, अथे हे सकल सत्व प्राणी-
पिन्त नं सुखया इच्छा जू, थथे धका भालपाः सकल सत्व प्राणीपिनि
प्रति क्रमशः मैत्रीभाव बुद्धि या ॥१॥

सुखी भवेय्यं निदुक्खो, अहं निच्चं अहं विय ।
हिता च मे सुखी होन्तु, मज्झत्ता च'थ वेरिनो ॥२॥

जितः व जित थें सदा कालं सकल सत्वपिन्त सुखी जुइमाः
निदुःखी जुइमाः । जित हित याइपिन्त नं, जिगु प्रति उपेक्षितपि
मध्यस्थपिन्त नं वथें हे वैरीपिन्त नं सुखी जुइमाः ॥२॥

इमह्मि गामक्खेत्तह्मि, सत्ता होन्तु सुखी सदा ।
ततो परञ्च रज्जेसु, चक्कवालेसु जन्तुनो ॥३॥

थुगु गामय् च्वंपि, क्षेत्रय् (बुई) च्वंपि सकल सत्वपिन्त सुखी
जुइमाः । अले व सिवे अण्वः राज्यय् च्वंपि व चक्रवालय् च्वंपिन्त
समेतं सुखी जुइमाः ॥३॥

समन्ता चक्कवालेसु सत्तानन्तेसु पाणिनो ।
सुखीनो पुगला भूता, अत्तभावगता सियुं ॥४॥

अथे हे छचाखेलं चक्रवाल्य् च्वंपि असंख्य सत्व प्राणपिन्त
सुखी जुइमाः । गुलि तक जन्म जुया च्वंपि भूत प्राणीपि दु, उर्पि
व्याक्कसित नं शान्त जुइमाः सुखि जुइमाः ॥४॥

तथा इत्थी पुमा चेव, अरिया अनरिया पि च ।
देवा नरा अपायट्टा, तथा दसदिसासु चा'ति ॥५॥

वथे हे झिगू दिशाय् च्वंपि मिसा-मिजं, आर्यं-अनार्यं, देव-
मनुश्य-अपाय दुर्गती वासयाना च्वंपि सकल सत्व प्राणीपिन्त सुखी
जुइमाः ॥५॥

अशुभानुस्मृति

अविञ्जाण सुभनिभं, सविञ्जा सुभं इमं ।

कायं असुभतो पस्सं, असुभं भावये यति ॥१॥

श्व शुभर्थे च्वंगु सविञ्जाणिकगु शरीर अविञ्जाणिक जुया अशुभ मृतक शरीर जुइ तिति । श्व शरीर अशुभ असार जुइ तिति श्वे धका भालपाः यति (भिक्षु) अशुभ भावना यायेमाः ॥१॥

वण्णसण्ठादगन्धेहि, आसयो कासतो तथा ।

पटिक्कूलानि काये मे, कुणवानि द्विसोलस ॥२॥

सँ चिमिसँ आदि स्वीनीता अशुभ वस्तुयागु वर्ण, आकार, गन्ध, आशय (प्रतिस्थित जुया च्वंगु स्थान) च्वय व्वय् न्यकनं अर्थात् अवकाशय् समेतं ज्ञान खंका श्व जिगु शरीर घच्चाइपुसे च्वंगु फोहरगु स्वीनीता अशुभ वस्तु युक्तगु धका ज्ञानं खंका अशुभ भावना यायेमाः ॥२॥

पतितह्मा पि कुणपा, जेगुच्छ कायनिस्सितं ।

आधारो हि सुची तस्स, कायो तु कुणपे ठितं ॥३॥

श्व शरीरं पिहाँ वइगु फोहरगु वस्तु कुतुवोसा नं श्व शरीरय् अपवित्तगु वस्तु दया च्वन । वया आधार ला शुद्ध रत शरीरय् फोहरय् हे च्वना च्वंगु दु ॥३॥

मिल्हे किमि'व कायो'यं, असुचिह्मि समुट्ठितो ।

अन्तो अमुचि सम्पुणो, पुण्णवच्चकुटी विय ॥४॥

ध्व शरीर पाइखानाय् उप्पन्न जुइपिं कीर्थे अशुची फोहरय्
उत्पन्न जुल । दुने नं मल मूत्रं जाः गथे जाःगु पाइखाना छेँ खः । ४।

असुची सन्दते निच्चं, यथा मेदकथालिका ।

नाना किमि कुलावा सो, पक्कच्चन्दनिका विय ॥५॥

गथे बिलिविलि जाःगु चिक थलं चिकं घाः वनी अथे हे ध्व
शरीरं नं नाना प्रकारया अशुचि वाः वया च्वन । अशुचि गाले बुं
बाला वाला दाया च्वर्थे ध्व शरीर नाना प्रकारया विमि बुं जाया
च्वन । ५।

गण्डभूतो रोगभूतो, वण्णभूतो समुस्सयो ।

अतेकिच्छो'ति जेगुच्छो, पभिससुकुणपूपमो'ति ॥६॥

न्हि वाः वइगु कर्थे लायेके मफुगु लवयर्थे, ध्वगिना बनीमु
घाःथे अले हानं वासः याना याये मफइगु अशुचि दुगु तज्याना
दुर्गन्ध फँले जुया वनीगु सीम्हर्थे जाःगु शरीर धका अशुभ भावना
यायेमाः । ६।

Dhamma.Digital

मरणानुस्मृति

पवातदीपतुल्याय, सायुसन्ततियाक्खयं ।

परूपमाय सम्पस्सं, भावये मरणस्सति ॥१॥

फय् वया च्वनी थाय् च्याना च्वंगु मत सिना वनीथें आयु क्षय जुया थ्व शरीरं नं क्षय जुगा वनी । (उर्कि) मेपि मरण जूगु खंका थः नं मरण जुइतिनि धका मरणानुस्मृति भावना यायेमाः ॥१॥

महासम्पत्ति सम्पत्ता, यथा सत्ता मता इध ।

तथा अहं मरिस्सामि, मरणं मम हेस्सति ॥२॥

गथे महानगु सम्पत्ति सम्पन्नपि प्राणीपि सिना वन, अथे हे जि नं सिना मवंसे गाःगु मखु, छन्हु मखु छन्हु (जि नं) सिना हे वनी तिनि ॥२॥

उत्पत्तिया सहेवेदं, मरणं आगतं सदा ।

मरणत्थाय ओकासं, वधको विय एसति ॥३॥

उत्पत्तिलिसे लिसें हे सदानं मरण वया च्वंगु दु । गथे प्राणी स्याइम्ह घातकं प्राणी स्यायेत मीका माला च्वनी, वथें हे मृत्युं नं जित (जिगु मरणार्थं) लित्तु लिता वया च्वंगु दु ॥३॥

ईसकं अनिवत्तन्तं, सततं गमनुस्सुकं ।

जीवितं उदया अत्थं, सुरियो विय धावति ॥४॥

पलख हे मद्यूसे न्हाबले न्हावना च्वंम्ह सूर्य उदय जुया अस्त

जुया वनीथे ध्व जीवन नं मरण पाखे व्वां वना च्वन ।४।

विज्जु बुब्बुल उस्सा'व, जलरासिपरिवख्यं ।

घातकोव रिपू तस्स, सब्बत्था'पि अवारियो ॥५॥

पल्पसा तोइथे, लख्य् तहाँ वइगु लःप्वःचार्ये, सितु घाय्या च्वकाय् च्वंगु लःफुतिथे, लख्य् सालागु ध्वः थे तुरुन्त हे मदया वनीगु ध्व शरीर । हानं ध्व मृत्युयात घातक याइम्ह शत्रुयात थे सुनानं पने मफु ।५।

सुयसत्थामपुञ्जिद्धि, बुद्धि बुद्धि जिनद्वयं ।

घातेसि मरणं खिप्पं, कातुमादिसके कथा ॥६॥

गुपि अपाय्धंगु यशस्वी, बलवान, पुण्यवान, ऋद्धिमान बुद्धिमान जुया विज्याकपि बुद्ध, प्रत्येक बुद्धपिन्त स्मेत मृत्युं क्षय यात (घात यात) धाःसा जिथे जाःम्हसिगु वारे खँ हे छु बइ? ।६।

पच्चयानञ्च वेकल्या, बाहिरज्जत्तुपद्दवा ।

मरामोरं निमेषा पि, मरमानां अनुक्खणन्ति । ७॥

जीवन आरक्षा यायेत माःगु आहारादि प्रत्यय स्मेतं विकल (विरूप) जुया वनीगु, पिनेया शस्त्रादि अले आध्यात्मिक रोग आदि उपद्रवं नाश जुया वनीगु, मिखा फुति याये मलाक हे क्षण क्षण रूपादि इन्द्रिय मरण जुया वना च्वंगु ध्व शरीर घका मरणानुस्मृति भावना वृद्धि यायेमाः ।७।

च्यागू महासंवेग वस्तु

भावेत्वा चतुरारक्खा, आवज्जेय्य अनन्तरं ।
महासंवेगवत्थूनि, अट्ट अट्टित वीरियो ॥१॥

उद्योगीम्ह भिक्षुं प्यंगू आरक्षाया भावना याना वयां लिपा
च्यागू महासंवेगया खं मनन यायेमाः ११।

जाति जरा व्याधि च्चुति अपाया—

अतीत अप्पत्तक वट्ट दुक्खं,
इदानि आहारगवेट्टि दुक्खं—

संवेग वत्थूनि इमानि अट्ट ॥२॥

जन्म, जरा, व्याधि, मृत्यु, अपाय, भूतकाल व भविष्यया
वर्त (संसार चक्र) दुःख, वर्तमानया आहार माःवनेगुया दुःख थुपि
च्यागू संवेगया खं खः ॥२॥

पातो च सायमपि चेव इमं विधिञ्जो ।

आसेवते सततमत्त हिताभिलासी ॥

पप्पोति सो ति विपुलं हतपारिपन्थो ।

सेट्टं सुखं मुनिधिसिट्टमतं सुखेन चा'ति ॥३॥

गुम्ह बुद्धिमान व्यक्ति न्याबलें थःगु हितया इच्छा याना
सुथय् बहनी थुगु भावना याइ, वं व्याक्क विघ्नयात नष्ट याना
भगवान् बुद्धं कना विज्यागु श्रेष्ठगु व महानगु सुख शान्ति प्राप्त
वाता काइ ॥३॥

अट्ठवीसति बुद्ध गाथा

तण्हंकरो महावीरो, मेधंकरो महायसो ।
सरणंकरो लोकहितो, दीपङ्करो जुतिन्धरो ॥१॥

महावीर तण्हंकर, महायशस्वी मेधंकर, लोक हितैषी शरणं-
कर, ज्योतिष्मान् दीपंकर ११।

कोण्डञ्जो जनपामोक्खो, मङ्गलो पुरिसासभो ।
सुमनो सुमनो धीरो, रेवतो रतिवड्ढनो ॥२॥

जन प्रमुख कौण्डिन्य, पुरुषोत्तम, मंगल, भिगु मनम्ह व
धैर्यवान् म्ह, प्रेम वृद्धि याना बिज्याइम्ह रेवत १२।

सोभितो गुणसम्पन्नो, अनोमदस्सी जनुत्तमो ।
पटुमो लोकपज्जोतो, नारदो वरसारथी ॥३॥

गुण सम्पन्नम्ह शोभित, जनपि मध्यय् उत्तमम्ह अनोमदर्शी,
लोक-प्रद्योत पद्म, श्रेष्ठ सारथी स्वरूपम्ह नारद १३।

पटुमुत्तरो सत्तसारो, सुमेधो अग्गपुग्गलो ।
सुजातो सब्बलोकग्गो, पियदस्सी नरासभो ॥४॥

प्राणीपि मध्ये श्रेष्ठ सारस्वरूपम्ह पद्मोत्तर, श्रेष्ठ-व्यक्ति
सुमेध, व्याक्क लोकय् अग्रम्ह मुजत्त, श्रेष्ठ-पुरुष प्रियदर्शी १४।

अत्थदस्सी कारुणिको, धम्मदस्सी तमोनुदो ।
सिद्धत्थो असमो लोके, तिस्सो वरद संवरो ॥५॥

कारुणिक अर्थदर्शी, अन्धकारयात तापाका विज्याम्ह धर्मदर्शी
संसारय् असमानम्ह सिद्धार्थ, उत्तमगुफल विया विज्याइम्ह संयमीम्ह
शिष्य ।५।

फुस्सो वरद सम्बुद्धो, विपस्सो च अनूपमो ।

सिखी सब्बहितो सत्था, वेस्सभू सुखदायको ॥६।

उत्तमगुफल विया विज्याइम्ह फुष्य सम्बुद्ध, अनुपम विपश्यी
सर्व-हितैषी शास्ता सिखी, सुख दायक वैश्वभू ।६।

ककुसन्धो सत्थवाहो, कोणागमनो रणञ्जहो ।

कस्सपो सिरिसम्पन्नो, गोतमो सक्कपुंगुवो ॥७।

सार्थ वाह ककुसन्ध, युद्ध-भूमी विजयी कोणागमन, श्री सम्पन्न
काश्यप, अले शाक्य-श्रेष्ठ गौतम ।७।

तेसं सच्चेन सोलेन, छन्ती मेत्ता बलेन च ।

तेपि मं अनुरक्खन्तु, आरोग्येन चा'ति ॥८॥

वसपोलपिनिगु सत्य, शील, क्षान्ति व मैत्रीया आनुभावं नं
जित रक्षा जुइमाः हानं जि निरोगी व सुखी जुइमाः ।८।

जिनपञ्जर गाथा

जयासनगता वीरा, जेत्वा मारं सवाहिनि ।

चतुसञ्चामतरसं, ये पिर्विसु नरासभा ॥१॥

गुपि श्रेष्ठ पुरुषपिसं, गुपि वीरपिसं जय-ग्रहण जुद्धगु आशन
वीरिमण्डपय् वना सेना मदयेक हे मारयात त्याका प्यंगू सत्यया
अमृत-रमया पान याना विज्यात ।१।

तण्हङ्करादयो बुद्धा, अट्टवीसति नायका ।

सब्बे पतिट्ठिता मह्यं, मत्थके ते मुनिस्सरा ॥२॥

वसपोल तण्हंकर आदि नीच्याम्ह बुद्धपि व्याक्क श्रेष्ठ मुनिपि
जिगु छ्यनय् प्रतिष्ठित जुया विज्याना च्वन ।२।

सिरे पतिट्ठिता बुद्धा, धम्मो च मम लोचने ।

सङ्घो पतिट्ठितो मह्यं, उरे सब्बगुणाकरो ॥३॥

जिगु छ्यनय् बुद्ध प्रतिष्ठित, हानं मिखाय् धर्मं प्रतिष्ठत
जुया च्वंगु दु । जिगु हृदयय् व्याक्क गुण सम्पन्नपि संघपि प्रतिष्ठित
जुया च्वंगु दु ।३।

हृदये अनुरुद्धो च, सारिपुत्तो च दक्षिणणे ।

कोण्डञ्जो पिट्ठिभागस्सिं, मोग्गल्लानो'सि वामके ।४।

हृदयलय् अनुरुद्ध दु, जःपाखे सारिपुत्र । कौण्डिन्य जनपातय्
हानं मौद्गल्यायन खःपाखे दु ।४।

दक्खिणे सवणे मह्यं, आहुं आनन्द राहुला ।
कस्सपो च महानामो, उभोसुं वामसोतके ॥५॥

जिगु जःपाखे न्हेपनय् आनन्द व राहुल दु, खःपाखे न्हेपनय्
काश्यप व महानाम दु ।५।

केसन्ते पिट्ठिभागस्सिं, सुरियो 'व पभङ्करो ।
निसिन्नो सिरिसम्पन्नो, सोभितो मुनिपुङ्गवो ॥६॥

ल्यूने सूर्य समान प्रकाशमान श्री-सम्पन्न श्रेष्ठ-मुनि शोभित
विराजमान जुया च्वंगु दु ।६।

कुमारकस्सपो नामो, महेसी चित्रवाटको ।
सो मह्यं वदने निच्चं, पतिट्ठासि गुणाकरो ॥७॥

विचित्र (धर्म) कथिक, गुणया खानि, महर्षि कुमार काश्यप
जिगु म्हुतुइ न्हाबलें प्रतिष्ठित जुया च्वंगु दु ।७।

पुण्णो अंगुलिमालो च, उपाली नन्द सीवली ।
थेरा पञ्च इमे जाता, ललाटे तिलका मम ॥८॥

पूर्ण, अंगुलिमाल, उपालि, नन्द, सीवली थुपि न्याम्ह स्थविरपिं
जिगु कपालय् सिन्हःथें दु ।८।

सेसासीति महाथेरा, विजिता जिनसावका ।
जलन्ता सीलतेजेन, अङ्गमङ्गेषु सण्ठिता ॥९॥

विजयी भगवान बुद्धया मेपिं शिष्यपिं चेम्ह महास्थविर
शीलया तेजं धिना अंग अंगय् प्रतिष्ठित जुया च्वन ।९।

रतनं पुरतो आसि, दक्खिणे मेत्तसुत्तकं ।

धजग्गं पच्छतो आसि, वामे अंगुलिमालकं ॥१०॥

न्होने रतन सूत्र दु, जःपाखे मेत्त सूत्र । ल्यूने धजग्ग सूत्र दु
हानं खःपाखे अंगुलिमाल सूत्र १०।

खन्धमोरपरित्तञ्च, आटानाटियसुत्तकं ।

आकासच्छदनं आसि, सेसा पाकारसञ्जिता ॥११॥

खन्ध व मोर परित्ताण अले आटानाटिय सूत्र आकाशय् इलाथे
खः । ल्यंगु प्राकारया रूप्य दु ११।

जिनाणाबलसंयुत्ते, धम्मपाकारलङ्कते ।

वसतो मे चतुकिच्चेन, सदा सम्बुद्धपञ्जरे ॥१२॥

वातपित्तादि सञ्जाता, बाहिरज्जत्तुपद्दवा ।

असेसा विलयं दन्तु, अनन्तगुणतेजसा ॥१३॥

बुद्धपिनि शासन (-जाणा) या वलं युक्त, धर्मया प्राकारं
सुशोभित । प्यगू कार्यं न्हाबले सम्बुद्ध-पञ्जलय् चदन। च्वंगु कारण
वात पित्त आदि दया वद्दु दुने-पिनेया उपद्रव सम्पूर्ण रूपं अनन्त
गुणया तेजं विनष्ट जुया वनेमाः १२-१३।

जिनपञ्जरमज्जदुं, विहरन्तं महीतले ।

सदा पालेन्तु सं सब्बे, ते महापुरिसासभा ॥१४॥

जिनरूपी पञ्जलय् दध्वी च्वना च्वनाम्ह जित् इपि व्याक्क
श्रेष्ठ महापुरुषपिसं सदां पालन यायेमाः १४।

इच्चेवमचवन्तकतो सुरक्खो,

जिनानुभावेन जितूपपद्दवो ।

बुद्धानुभावेन हतारिसङ्घो,
चरामि ॐ सद्धम्मनुभावपालितो ॥१५॥

थुगु कथं अत्यन्त सुरक्षित जुया, बुद्धयागु प्रतापं उपद्रव्यं विजय प्राप्त जुया, बुद्धपिनि प्रतापं शत्रु-समूह नष्ट जुया सद्धर्मया प्रतापं रक्षा जुया न्हावलें विचरण याय् ॥१५॥

इच्चेवमच्चन्तकतो सुरक्खो,
जिनानुभावेन जितूपपद्दवो ।
धम्मानुभावेन हतारिसङ्घो,
चरामि ॐ सद्धम्मनुभावपालितो ॥१६॥

थुगु कथं अत्यन्त सुरक्षित जुया बुद्धयागु प्रतापं उपद्रव्यं विजय प्राप्त जुया धर्मया प्रतापं शत्रु समूह नष्ट जुया सद्धर्मया प्रतापं रक्षा जुया न्हावलें विचरण याय् ॥१६॥

इच्चेवमच्चन्तकतो सुरक्खो,
जिनानुभावेन जितूपपद्दवो ।
सङ्घानुभावेन हतारिसङ्घो,
चरामि ॐ सद्धम्मनुभावपालितो ॥१७॥

थुगु कथं अत्यन्त सुरक्षित जुया बुद्धयागु प्रतापं उपद्रव्यं विजय प्राप्त जुया संघया प्रतापं शत्रु-समूह नष्ट जुया सद्धर्मया प्रतापं रक्षा जुया न्हावलें विचरण याय् ॥१७॥

सद्धम्मपाकार परिक्खितोस्मि, ॐ
अट्टारिया अट्ट दिसासु होन्ति ।

मेपिनि निर्मित पाठ याय्बलें ॐ “चरासि” ॐ “तोसि” जुइ ।

एत्थन्तरे अट्ट नाथ भवन्ति,

उद्धं वितानं 'व जिना ठिता मे' ॥१८॥

सध्दर्मया पःखालं चाःहीका त.गु जुया नं च्यागू दिणात्
च्याम्ह आर्यपि विज्याना च्वन । थुकिया दथुइ च्याम्ह नाथ नं दु ।
च्वय् इलांथे जिनापि विज्याना च्वन ।१८।

भिन्दन्तो मारसेन ममसु सिरसि ठितो,

बोधिमारुह्य सत्था ।

मोग्गल्लानोसि वामे वसति भुजतटे,

दाक्खणे सारिपुत्तो ।

धम्मो मज्जे उरस्मि विहरति भवतो,

धोक्खतो मोरयोनिं ।

सम्पत्तो बोधिसत्तो चरणयुगगतो,

भानु लोकेक नाथो ॥१९॥

बोधि वृक्षय् थाहाँ विज्याना मारसैन्यायात विध्वंश्याना जिगु
छ्यने च्वना विज्यात । मौद्गल्यायन स्थविर खवगु लहाती च्वना
विज्यात । जवगु लहाती सारिपुत्र स्थविर च्वना विज्यात । बोधिसत्व
म्हेखाया योनी जन्मजुया च्वंगु वखतय् लोकया छम्ह हे जक नाथजुया
च्वंम्ह सूर्यया चरणयुगलय् वना भय अन्तरायं मुक्त जुल ।१९।

सब्बा'व मङ्गलमुपदप दुन्निमित्तं,

सब्बीतिरोग गहंदोसमसेस निन्दा ।

सब्बन्तरायभयदुस्सुपिनं अकन्तं,

बुद्धानुभावपवरेण पयातु नासं ॥२०॥

मेपिनि निर्मित पाठ याय्वले "ते" "तव" जुइ ।

ब्याक्क अपशकुल, उपद्रव, मभिगु निमित्त, भय, रोग, ग्रहदोष
अले ब्याक्क प्रकारया निन्दा, ब्याक्क विघ्न, भय, मभि व वांमलागु
स्वप्न ब्याक्क श्रेष्ठ बुद्धदया प्रतापं नष्ट जुइमाः । २०।

सब्बा 'व मङ्गलमुपद्दव दुन्नमित्तं',
सब्बीतिरोग गहदोसमसेस निन्दा ।
सबन्तरायभयदुस्सुपिनं अकन्तं,
धम्मानुभावपवरेण पयातु नासं । २१॥

ब्याक्क अपशकुल, उपद्रव, मभिगु निमित्त, भय, रोग, ग्रह-
दोष, अले ब्याक्क प्रकारया निन्दा, ब्याक्क विघ्न, भय, मभि व
वांमलागु स्वप्न ब्याक्क श्रेष्ठ धर्मया प्रतापं नष्ट जुइमाः । २१।

सब्बा 'व मङ्गलमुपद्दव दुन्नमित्तं',
सब्बीति रोगगहदोसमसेस निन्दा ।
सबन्तरायभयदुस्सुपिनं अकन्तं,
सङ्घानुभावपवरेण पयातु नासं ॥ २२॥

ब्याक्क अपशकुल, उपद्रव, मभिगु निमित्त, भय, रोग, ग्रह-दोष
अले ब्याक्क प्रकारया निन्दा, ब्याक्क विघ्न, भय, मभि व वांमलागु
स्वप्न ब्याक्क श्रेष्ठ संघया प्रतापं नष्ट जुइमाः । २२।

महाजयमंगल गाथा

महाकारुणिको नोथो, हिताय सब्बपाणिनं ।
पूरेत्वा पारमी सब्बा, पत्तो सम्बोधिमुत्तमं ।
एतेन सच्चवञ्जेन, होतु मे ॐ जयमङ्गलं ॥१॥

महाकारुणिक भगवान् बुद्धं व्याक्क प्राणोपिनि भिया निति
फुक्क पारमितायात् पूर्णं याना उत्तम सम्बोधि (ज्ञान) प्राप्त याना
विज्यात् । थुगु सत्य-वचनं जित कल्याण जुइमाः ॥१॥

जयन्तो बोधिया मूले, सक्कयानं नन्दिवड्ढनो ।
एवं ॐ मह्यं जयो होतु जयस्सु जयमङ्गले ॥२॥

बोधिवृक्षया क्वय् च्वना गथे शाक्यसिंह भगवान् बुद्धं विजय
प्राप्त याना विज्यात्, अथे हे जित जय जुइमाः, जित जय व कल्याण
जुइमाः ॥२॥

सक्कत्वा बुद्धरतनं, ओसधं उत्तमं वरं ।
हितं देवमनुस्सानं, बुद्धतेजेन सोत्थिना ।
नस्सन्नुपद्दवा सब्बे, दुक्खा वूपसमेन्तु मे ॐ ॥३॥

उत्तम व श्रेष्ठ वासःथे जुया विज्याकम्ह बुद्धरतनयागु सत्कार
याना, गुम्ह देव व मनुष्यया निति हितकारी खः, उम्ह बुद्धदया
प्रतापं कल्याण पूर्वक व्याक्क उपद्रव नष्ट जुइमाः हानं जित व्याक्क
दुःख शान्त जुइमाः ॥३॥

मेपिनि निर्मित पाठ याइबले ॐ “ते” ॐ “तुह्य” धका व्वनेगु

सकृत्वा धम्मरतनं, ओसघ उत्तमं बरं ।

परिलाहूयसमनं, धम्मतेजेन सोत्थिना ।

नस्सन्तुपद्दवा सब्बे, भया वूपसमेन्तु मे ॥४॥

उत्तम व श्रेष्ठ वासःथे जाःगु धर्मरत्नयात सत्कार याना, गुगु पीडा शान्त यादगु खः, उगु धर्मया प्रतापं कल्याणपूर्वक व्याक्क उपद्रव नष्ट जुइमाः हानं जिगु व्याक्क भय शा त जुइमाः ॥४॥

सकृत्वा सङ्घरतनं, ओसघं उत्तम वरं ।

आहुनेय्यं पाहुनेय्यं, सङ्घतेजेन सोत्थिना ।

नस्सन्तुपद्दवा सब्बे, रोगा वूपसमेन्तु मे ॥५॥

उत्तम व श्रेष्ठ वामः समान गुण दुपि संचरत्नपिनि सत्कार याना, गुपि आहुनेय्य व पाहुनेय्य खः, वूपोल संचरत्नपिनिगु प्रतापं कल्याणपूर्वक व्याक्क उपद्रव नष्ट जुइमाः हानं जिगु फुक्क रोग शान्त जुइमाः ॥५॥

यं किञ्चि रतनं लोके, विज्जति विविधा पुथु ।

रतनं बुद्धसमं नत्थि, तस्मा सोत्थि भवतु मे ॥६॥

संसारय् विभिन्न प्रकारया गुलि नं रत्न दु, बुद्धरत्नथे जाःगु मेगु रत्न छुं हे मद्दु, थुगु (सत्य वचन) या प्रभावं जित कल्याण जुइमाः ॥६॥

यं किञ्चि रतनं लोके, विज्जति विविधा पुथु ।

रतनं धम्मसमं नत्थि, तस्मा सोत्थि भवतु मे ॥७॥

संसारय् विभिन्न प्रकारया गुलि नं रत्न दु, धर्मरत्नथे जाःगु मेगु छुं रत्न हे मद्दु, थुगु (सत्य-वचन) या प्रभावं जित कल्याण जुइमाः ॥७॥

☀ मेपिनि निन्ति व्वनेबले 'ते' धका व्वनेगु ।

यं किञ्चि रतनं लोके, विज्जति विविधा पुथु ।
रतनं सङ्घममं नत्थि, तस्मा सोत्थि भवतु मे ॥८॥

संसारय् विभिन्न प्रकारया गुलिनं रत्नं दु, संघरत्नर्थे जाःगु मेगु छुं रत्नं हे मद्दु, थुगु (सत्य-वचन) या प्रभावं जित कल्याण जुइमाः ॥८॥

नत्थि मे सरणं अञ्जं, बुद्धो मे सरणं वरं ।
एतेन सच्चवज्जेन, होतु मे जयमङ्गलं ॥९॥

जिगु मेगु गुगुं शरणं मद्दु, बुद्ध हे जिगु उत्तम शरणं खः- थुगु सत्य वचनया प्रभावं जित कल्याण जुइमाः ॥९॥

नत्थि मे सरणं अञ्जं, धम्मो मे सरणं वरं ।
एतेन सच्चवज्जेन, होतु मे जयमङ्गलं ॥१०॥

जिगु मेगु गुगुं शरणं मद्दु, धर्म हे जिगु उत्तम शरणं खः- थुगु सत्य-वचनया प्रभावं जित कल्याण जुइमाः ॥१०॥

नत्थि मे सरणं अञ्जं, सङ्घो मे सरणं वरं ।
एतेन सच्चवज्जेन, होतु मे जयमङ्गलं ॥११॥

जिगु येगु गुगुं शरणं मद्दु, संघ हे जिगु उत्तम शरणं खः- गुगु, सत्य-वचनया प्रभावं जित कल्याण जुइमाः ॥११॥

सब्बीतिथो विवज्जन्तु, सब्बरोगो विनस्सतु ।
मा मे ५ भवत्वन्तरायो, सुखो दीवायुको भव ॥१२॥

व्याक्क आपद तापना वनेमाः, व्याक्क रोग नष्ट जुइमाः, जित विघ्नं मजुइमाः, सुखी व दीर्घायु जुइमाः ॥१२॥

❖ पपिनि निर्मित्ति ब्वनेवले “ते” धका ब्वनेगु ।

भवतु सब्बमङ्गलं, रक्खन्तु सब्बदेवता ।
सब्बबुद्धानुभावेन, सदा सोत्थि भवतु मे ॥१३॥

सर्वप्रकारं जित मंगल जुइमाः, व्याक्क देवतापिसं जित रक्षा
यायेमाः । सकल बुद्धपिनि प्रभावं सदां जित कल्याण जुइमाः ॥१३॥

भवतु सब्बमङ्गलं, रक्खन्तु सब्बदेवता
सब्बधम्ममानुभावेन, सदा सोत्थि भवतु मे ॥१४॥

सर्व प्रकारं जित मंगल जुइमाः, व्याक्क देवतापिसं जित रक्षा
यायेमाः । व्याक्क धर्मया प्रभावं सदां जित कल्याण जुइमाः ॥१४॥

भवतु सब्बमङ्गलं, रक्खन्तु सब्बदेवता ।
सब्बसङ्घानुभावेन, सदा सोत्थि भवतु मे ॥१५॥

सर्व प्रकारं जित मंगल जुइमाः, व्याक्क देवतापिसं जित रक्षा
यायेमाः । सकल संघया प्रतापं सदां जित कल्याण जुइमाः ॥१५॥

❖ मेपिनि निंति पाठ यायेबले “ते” जुइ ।

Dhamma.Digital

जयमंगल गाथा

बाहुं सहस्समभिनिम्मित सायुधन्तं,
गिरिमेखलं उदित घोरससेनमारं ।
दानादिधम्मविधिना जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु मेः॥॥ जयमङ्गलानि ॥१॥

गुम्ह मुनीन्द्र तथागतं सुदृढ हथियार धारण याना द्वलंद्रः ह्लाः
दुम्ह गिरिमेखल धयाम्ह किसि गया वःम्ह अत्यन्त ग्यानापुक सेना
सहितम्ह मारयात थःगु दान आदि धर्मया बलं त्याका बिज्यात, उम्ह
भगवान बुद्धया आनुभावं जित कल्याण जुइमाः ॥१॥

मारातिरेकमभियुज्जित सब्बरत्ति,
घोरपनालवकमक्खमथद्धयक्खं ।
खन्ती सुदन्तविधिना जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु मेः॥॥ जयमङ्गलानि ॥२॥

गुम्ह मुनीन्द्रं मारं अतिरिक्त चच्छि तक संग्राम याइम्ह घोर
दुर्धर्वं (त्याके थाकुम्ह) हानं कठिन हृदयम्ह आलवक धयास्ह यक्षयात
क्षान्ति व संयमं त्याका बिज्यात, उम्ह भगवान बुद्धया आनुभावं जित
कल्याण जुइमाः ॥२॥

नालागिरिं गजवरं अतिमत्तभूतं,
दावगिचक्कमसनीव सुदारुणन्तं ।

॥॥मेपिनि निर्मित्ति ब्वनेवले “ते” धका ब्वनेगु ।

मेत्तम्बुमेकविधिना जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु मेॐ जयमङ्गलानि ॥३॥

गुम्ह मुनीन्द्रं दावाग्नि-चक्र व विद्युत्थे जाःगु अत्यन्त दाहण
व अत्यन्त मदमत्तम्ह नालागिरि घयाम्ह किसियात मैदी रूपी वा
गायेका त्याका विज्यात, उम्ह भगवान बुद्धया आनुभावं जित
कल्याण जुइमाः ॥३॥

उक्खित्तखगमतिहत्थ सुदारुणन्तं,
धावन्ति योजनयथंगुलिमालवन्त ।
इद्धिभिसंखतमनो जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु मेॐ जयमङ्गलानि ॥४॥

गुम्ह मुनीन्द्रं अत्यन्त ग्यानपुम्ह ल्हातं तलवार पाछाया
योजन योजन व्वा वनीम्ह अंगुलिमालयात थःगु ऋद्धिबलं त्याका
विज्यात, उम्ह भगवान बुद्धया आनुभावं जित कल्याण जुइमाः ॥४॥

कत्वान षट्ठमुदरं इव गब्भनीया,
चिञ्चाय दुट्ठवचनं जनकाय मज्जे ।
सन्तेन सोमविधिना जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु मेॐ जयमङ्गलानि ॥५॥

गुम्ह मुनीन्द्रं प्वाथय् सिं (त्वाकः) चिना जन्ताया दथुइ
प्वाथय् दुम्हत्थे जुया वःम्ह चिञ्चा घयाम्ह मिसायागु अपशब्दयात
थः गु शान्त व सौम्य बलं त्याका विज्यात, उम्ह भगवान बुद्धया
आनुभावं जित कल्याण जुइमाः ॥५॥

ॐमेपिनि निर्मित्ति ब्वनेवने 'ते' धका ब्वनेगु ।

सच्चं विहाय मतिमच्चकवादकेतुं,
वादाभिरोपिमनं अतिअन्धभूतं ।
पञ्जागदीपजलितो जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु मे ॥ जयमङ्गलानि ॥६॥

गुम्ह मुनीन्द्रं सत्ययात तोता अमत्यवादया पोषण याम्ह
अभिमानी, वाद-विवाद-परायण हानं अहंकारं तःसकं कां जुया च्वंम्ह
सच्चक धयाम्ह परिव्राजकयात प्रजा-प्रदीप च्याका त्याका विज्यात,
उम्ह भगवान बुद्धया आनुभावं जित कल्याण जुइमाः ॥६॥

नन्दोपनन्दभुजगं विवुधं महिद्धिं,
पुत्तेन थेरभुजगेन दमापयन्तो ।
इध्दूपदेसविधिना जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु मे ॥ जयमङ्गलानि ॥७॥

गुम्ह मुनीन्द्रं विविध महाऋद्धि सम्पन्नम्ह नन्दोपनन्द धयाम्ह
भुग (नाग) यात थः शिष्य (पुत्र) महाभीद्गल्यायन स्वविर
पाखें थःगु ऋद्धि शक्ति व उपदेशया बलं त्याका विज्यात, उम्ह
भगवान बुद्धया आनुभावं जित कल्याण जुइमाः ॥७॥

दुग्गाहदिद्धिभुजगे । सुददुहत्थं,
ब्रह्मं विसुद्धि जुतिमिद्धि बकाभिधानं ।
आणागदेन विधिना जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु मे ॥ जयमङ्गलानि ॥८॥

॥मेपिति निर्मित्तं व्वनेवले "ते" धका व्वनेगु ।

गुम्ह मुनीन्द्रं भयानक मिथ्यादृष्टि रूपी सर्पं न्याका च्दम्ह
 विशुद्धि-ज्योति व ऋद्धि-शक्ति सम्पन्नम्ह वक धयाम्ह ब्रम्हायात
 ज्ञान रूपी वासलं त्याका विज्यात, उम्ह भगवान बुद्धया आनुभावं
 जित कल्याण जुइमाः ॥८॥

एता'पि बुद्धजयमङ्गल अट्ट गाथा,
 यो वाचको दिनदिने सरते अतन्दी ।
 हितवाननेकविधिधानि चुपद्द्वानि,
 मोक्खं सुखं अधिगमेय्य नरी सपञ्जो ॥९॥

गुम्ह श्रद्धालु पाठकं थुगु बुद्धया च्यापु जयमंगल गाथा अलसी
 मचासे ह्लिह्लि पाठ याइ, व बुद्धिमान् व्यक्ति नाना प्रकारया उपद्रवं
 मुक्त जुया मोक्ष (निर्वाण) सुख प्राप्त याना काइ ॥९॥

Dhamma.Digital

अनुवादक तथा सम्पादकया प्रकाश

जुइ धुंकूगु सफूत

- १) त्रिरत्न गुण
- २) नियु- सूत्र
- ३) बुद्ध धर्म सम्बन्धी सामान्य ज्ञान प्रश्नावली
- ४) धर्मचक्र प्रवर्तन सूत्र अर्थ सहित
- ५) धर्म नगर
- ६) बुद्ध धर्म संघ व बुद्ध शासन
- ७) आसीविसोपम सूत्र
- ८) पालिपाठ सिक्खावली
- ९) बौद्ध शिशु बोध
- १०) सतिपट्टान सूत्र अर्थ सहित
- ११) शरणगमनया महत्त्व

प्रकाशनया प्रतीक्षाय्

प्रारम्भिक अभिधर्म

अभिधर्मया स्वरूप

बुद्ध धर्मया मूलपु

थाकूथि:- सुभाष प्रिन्टिङ्ग प्रेस, नःबही, यल । फोन. ५२११९१